

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA

EUROREGION TĚŠÍNSKÉ SLEZSKO – ŚLĄSK CIESZYŃSKI

Bakalářská práce

Olomouc 2013

Petra Zmeltová

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA

EUROREGION TĚŠÍNSKÉ SLEZSKO – ŚLĄSK CIESZYŃSKI

Bakalářská práce

Autor: Bc. Petra Zmeltová

Vedoucí práce: PhDr. Jiří Řezník, Ph.D.

Olomouc 2013

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Akademický rok: 2010/2011

Studijní program: Filologie
Forma: Prezenční
Obor/komb.: Francouzština se zaměřením na aplikovanou ekonomii (APLEKF)

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
ZMELTOVÁ Petra	Mírová 1677/3, Český Těšín	F09713

TÉMA ČESKY:

Euroregion Těšínské Slezsko - Śląsk Cieszyński

NÁZEV ANGLICKY:

Euroregion Těšínské Slezsko - Śląsk Cieszyński

VEDOUCÍ PRÁCE:

PhDr. Jiří Řezník, Ph.D. - KAE

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Bakalářská práce bude členěna do tří hlavních částí: 1. Úvod - odůvodnění výběru tématu a vymezení cílů práce; 2. Hlavní část - geografické vymezení euroregionu Těšínské Slezsko, historické souvislosti, národnostní složení, hospodářský potenciál, typy spolupráce s Polskem a spolupráce v euroregionu v praxi; 3. Závěr - shrnutí a zhodnocení přínosu práce.

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

DOČKAL, Vít, et al. Přeshraniční spolupráce na východních hranicích České republiky: Růžový obláček a hrana reality. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2005. 140 s. ISBN 8021037512.; JANEČKOVÁ, Viktorie; LEDNICKÝ, Václav; WAHLA, Arnošt. Euroregionální přeshraniční spolupráce na česko - polské hranici: sborník z mezinárodní konference, Ostrava 25. - 26.10.2001. Ostrava : Ostravská univerzita, 2001. 142 s. ISBN 80-7042-821-X.; MALINOVSKÝ, Jan; MILERSKI, Osvald; ŠOTKOVSKÝ, Ivan. Horní Slezsko a severní Morava jako silný region střední Evropy: sborník referátů ze druhého česko-polského pracovního semináře, Komorní Lhotka, 17. - 18.2.2000. Ostrava : Vysoká škola báňská - Technická univerzita, 2000. 187 s. ISBN 80-7078-863-1.; BRANDA, Pavel. Euroregiony v České republice - komparativní analýza. Současná Evropa [online]. 2009, 1. Dostupný z WWW: <<http://ces.vse.cz/wp-content/branda-final.pdf>>; PEKOVÁ, Jitka; ZAPLETALOVÁ, Jana. Euroregiony, státní správa a samospráva: sborník příspěvků z vědecké konference Regionální politika, úloha euroregionů, rozvojová kooperace, financování obcí a IT ve veřejné správě, VŠE Praha, 2.12.2005. Praha: Ústav geoniky AV ČR, 2005.; ZICH, František. Přeshraniční vlivy působící v českém pohraničí. Ústí nad Labem : Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 2008. 189 s. ISBN 978-80-7414-092-1.; ZICH, František. Přeshraniční vlivy působící v českém pohraničí: přeshraniční spolupráce v pohraničí jako evropeizace zdola?. Ústí nad Labem : Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 2007. 282 s. ISBN 978-80-7044-931-8.; NETOLICKÝ, V. Euroregiony, Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2007. 82 s. ISBN 987-80-86754-78-9.

Podpis studenta:

Datum: 10. 5. 2011

Podpis vedoucího práce:

Datum: 10. 5. 2011

Čestné prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: „Euroregion Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński“ vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Českém Těšíně dne 22.4.2013

.....

Petra Zmeltová

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce PhDr. Jiřímu Řezníkovi, Ph.D. za cenné rady a připomínky při zpracování mé bakalářské práce. Mé poděkování patří rovněž Václavu Laštůvkovi, výkonnému řediteli Regionálního sdružení územní spolupráce Těšínského Slezska, a Ing. Šárce Sikorové, projektové manažerce, za poskytnutí informací a podkladových materiálů.

Obsah

Úvod	7
1 Přeshraniční spolupráce a euroregiony v Evropě	9
1.1 Euroregiony jako jedna z forem přeshraniční spolupráce	11
1.2 Euroregiony na území ČR	12
2 Charakteristika Euroregionu Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński	15
2.1 Území Euroregionu a jeho hlavní rysy	15
2.1.1 Česká část Euroregionu	16
2.1.2 Polská část Euroregionu	18
2.2 Srovnání českého a polského území pomocí vybraných ekonomických ukazatelů	19
2.3 Historicko-geografický vývoj oblasti	26
2.4 Národnostní situace na Těšínsku	29
2.5 Vývoj česko-polské spolupráce na Těšínsku	32
2.6 Organizační struktura a úkoly Euroregionu	34
3 Oblasti spolupráce v Euroregionu Těšínské Slezsko a jejich financování	36
3.1 Programy EU na podporu rozvoje oblastí	36
3.1.1 Phare CBC	37
3.1.2 Interreg IIIA	38
3.1.3 Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007 – 2013	39
3.1.4 Nadcházející programové období 2014 – 2020	42
3.2 Fond mikroprojektů	43
3.3 Vybrané projekty realizované v Euroregionu Těšínské Slezsko	49
4 Česko-polská spolupráce v očích obyvatel Těšínského Slezska	56
4.1 Vnímání česko-polských stereotypů	56
4.2 Přeshraniční spolupráce pohledem obyvatel pohraničí	59
4.3 Přeshraniční spolupráce z pohledu samospráv a euroregionů	62
4.4 Historie Těšínska – motor nebo překážka spolupráce?	63
4.5 Shrnutí	66
Závěr	68
Résumé	70

Seznam použité literatury	72
Seznam použitých zkratk	80
Seznam obrázků a grafů.....	81
Seznam tabulek	82
Seznam příloh.....	83
Přílohy	84

Úvod

Přeshraniční spolupráce v Evropě probíhá již více než 50 let. V 90. letech 20. století se tento druh spolupráce začal rozvíjet i v příhraničních oblastech České republiky. Postupně vznikla řada euroregionů, které se snaží zlepšit postavení těchto oblastí. Vytvářením a realizací společných projektů usilují o odstranění časté perifernosti pohraničí a negativního vlivu státní hranice. Ta tvoří jakousi překážku v rozvoji území, neboť uměle odděluje často historická území, která se v minulosti rozvíjela jednotně, bez jakýchkoli bariér. Myšlenkou rozvoje takovýchto regionů se zabývá i Evropská unie v rámci své politiky hospodářské a sociální soudržnosti a podporuje přeshraniční spolupráci prostřednictvím svých finančních nástrojů.

Bakalářská práce se zabývá problematikou přeshraniční spolupráce v česko-polském pohraničí, konkrétně v Euroregionu Těšínské Slezsko - Śląsk Cieszyński, který letos slaví 15leté výročí od svého vzniku. Spolupráce mezi českou a polskou stranou byla zahájena již počátkem 90. let. Jelikož se jedná o region, který byl v minulosti jednotný, v němž se odedávna mísilo několik národů a kultur a dodnes na české straně žije výrazná polská menšina, lze předpokládat, že zde existují společné základy, na kterých může nynější spolupráce stavět.

Důvodem výběru tématu bakalářské práce je fakt, že Těšínské Slezsko je mi blízké jako region, ve kterém jsem se narodila a v němž jsem prožila většinu svého života. Přestože v posledních letech již v regionu netrávím tolik času, mohu v této práci alespoň částečně zúročit své osobní zkušenosti. Dalším důvodem výběru tématu pak byl zájem blíže se seznámit s euroregionálními strukturami a jejich fungováním.

Práce bude členěna do čtyř hlavních částí. V první půjde o nastínění základních pojmů pro uvedení do problematiky přeshraniční spolupráce. Následná kapitola se bude věnovat charakteristice území, jeho hospodářskému potenciálu, historickým událostem, které ovlivnily česko-polské vztahy v regionu, a národnostní situaci na Těšínsku. Třetí část bude zaměřena na operační programy přeshraniční spolupráce na česko-polské hranici s důrazem na současné programové období 2007 – 2013 a na činnost Euroregionu v rámci Fondu mikroprojektů včetně uvedení příkladů úspěšných projektů. V poslední kapitole budou analyzovány česko-polské vztahy v oblasti přeshraniční spolupráce, identifikace překážek a nastínění možných způsobů jejich odstranění.

Bakalářská práce se ve své teoretické části bude opírat o publikace a příspěvky týkající se přeshraniční spolupráce a euroregionů. Celé publikace zabývající se

problematikou euroregionů nejsou příliš časté, většina zdrojů se nachází v podobě příspěvků ve sbornících z mezinárodních konferencí a seminářů. Následná část o Euroregionu Těšínské Slezsko - Śląsk Cieszyński, respektive o Těšínském Slezsku a jeho geografické, historické a kulturní charakteristice je možné najít v řadě publikací regionálních autorů nebo v článcích publikovaných v odborných časopisech. K samotné činnosti Euroregionu se pak vztahují zdroje zveřejněné na webových stránkách, ať už samotného Euroregionu, Ministerstva pro místní rozvoj v otázce strukturálních fondů a operačních programů nebo například i Českého statistického úřadu. V poslední části práce bude využito průzkumů odborných institucí a článků z místního tisku, které pomohou dokreslit charakter přeshraniční spolupráce v Euroregionu a česko-polské vztahy.

V bakalářské práci bude využita metoda historická, komparativní a metoda analýzy. Historická metoda bude převládat v pasážích popisujících historické události na Těšínsku. Komparace bude aplikována v části zabývající se operačními programy a jejich významem v přeshraniční spolupráci. V poslední části pak bude uplatněna analytická metoda za účelem zjištění současné úrovně česko-polských vztahů a vyvození následných závěrů.

Cílem práce bude charakterizovat Euroregion Těšínské Slezsko - Śląsk Cieszyński, jeho činnost a výsledky více jak 20leté česko-polské spolupráce.

1 Přeshraniční spolupráce a euroregiony v Evropě

Přeshraniční spolupráce se v Evropě začíná formovat v 50. letech minulého století. Kromě tehdejších hlavních cílů, jimiž byla snaha o řešení konfliktů mírovou cestou a obnovení válkou zničených evropských území, se začíná objevovat nový fenomén, který sbližuje regiony sousedních států a „překonává jejich hranice“ prostřednictvím vzájemné spolupráce. Jak je vyjádřeno v preambuli Evropské charty hraničních a přeshraničních regionů, tento proces napomáhá vzájemnému poznání sousedních národů, které mohou společnou prací dosáhnout lepší životní úrovně obyvatel v těchto periferních regionech.¹

Přesnou definici přeshraniční spolupráce lze nalézt v Evropské rámcové úmluvě o přeshraniční spolupráci mezi územními společenstvími nebo úřady² jako „*jakékoliv dohodnuté jednání, jehož cílem je posílit a rozvíjet sousedské vztahy mezi územními společenstvími nebo úřady dvou nebo více smluvních stran, a uzavírání jakýchkoli dohod a smluv nezbytných k tomuto účelu*“.³

Cílem přeshraniční spolupráce je konsolidace příhraničních regionů, které jsou důsledkem nerovnoměrného vývoje společnosti daného státu považovány za periferní oblasti. Rovněž v českém pohraničí můžeme pozorovat několik jevů, které způsobily odlišný vývoj těchto oblastí. Jsou jimi přírodní a ekonomické faktory, historicko-politický a sociálně-kulturní vývoj. Patří mezi ně například hornatost českého pohraničí, odsun Němců po druhé světové válce, stejně jako „uzavření“ státních hranic v dobách socialismu nebo odliv obyvatelstva z těchto oblastí do velkých měst. Často se objevují i sociálně-patologické jevy jako je kriminalita nebo prostituce.

Jak vyplývá ze závěrů Centra pro výzkum veřejného mínění (CVVM), které v roce 2008 provedlo průzkum názorů české společnosti na české pohraničí, výše zmíněné teorie se v očích české populace ve většině případů potvrdily. Jako kladný bod je pohraničí přičítáno zdravé klima, které je vhodné pro rekreaci a turismus, naopak velké mínus Češi vidí ve špatné dostupnosti a vzdálenosti od velkých center s nedostatkem pracovních příležitostí. Oblastmi, na které by tedy měl být kladen důraz

¹ *Charte européenne des régions frontalières et transfrontalières (nouvelle vision du 15 septembre 2011)* [online]. Association of European Border Regions, 2012 [cit. 2012-10-29]. Dostupné na <http://www.aebr.eu/files/publications/110915_Charta_FR.pdf>.

² Tzv. Madridská úmluva byla přijata členskými státy Rady Evropy dne 21. května 1980 a Českou republikou byla podepsána v roce 1988, pro niž také vstoupila v platnost dne 21. března 2000.

³ Čl. 2 odst. 1 sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 94/2000 Sb.m.s. o přijetí Evropské rámcové úmluvy o přeshraniční spolupráci mezi územními společenstvími nebo úřady.

pro rozvoj těchto území, jsou zejména vzájemná spolupráce jak českých pohraničních obcí a regionů, tak administrativních jednotek po obou stranách hranice na základě bilaterálních smluv, rozvoj malého a středního podnikání a zlepšení podmínek pro zahraniční investory.

Co se týče samotné přeshraniční spolupráce, CVVM zjistilo, že značným nedostatkem českých občanů v procesu sblížování se sousedskou zemí je kromě hranice se Slovenskem samotná neznalost jazyka (největší bariéru můžeme zaznamenat na česko-německé a česko-rakouské hranici). K tomu je nutno dodat, že důležitou roli hraje informovanost obyvatel o průběhu spolupráce s partnerským regionem.

Přestože Češi nejvíce vnímají problém pohraničí z ekonomického hlediska, pomalu upouštějí od názoru pohraničních regionů jako zcela zaostalých oblastí. Přispělo k tomu mimo jiné několik událostí, a to příprava a vstup České republiky (ČR) do Evropské unie (EU) a o několik let později do Shengenského prostoru.⁴ Příhraniční regiony jako jedny z méně rozvinutých regionů totiž zaujímají své místo nejen v regionální politice ČR, ale i politice hospodářské a sociální soudržnosti EU.

V současné době existují různé formy přeshraniční spolupráce. Jednak můžeme rozlišovat přeshraniční spolupráci z pohledu její délky, tedy trvalé nebo dočasné. Dočasná spolupráce je vytvářena především za účelem realizace programů EU v příhraničních oblastech.⁵ Mezi permanentní spolupráci můžeme zařadit zejména:

- euroregiony,
- pracovní společenství (Communauté de Travail) – jedná se o uskupení založené na dohodě regionálních (nebo místních) orgánů o vzájemné spolupráci,
- další formy spolupráce – různá přeshraniční sdružení či svazky.

Všechny tyto struktury se vzájemně liší především formou a obsahem spolupráce.⁶

⁴ NOVOTNÝ, Lukáš. Názory a postoje české populace na přeshraniční spolupráci. *Naše společnost*, 2009, roč. 7, č. 1, s. 27-32. Dostupné na <http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c3/a3987/f11/100093s_Nazory.na%20preshranicni%20spolupraci.pdf>.

⁵ VALÁŠKOVÁ, Tereza. Vymezení euroregionu v kontextu přeshraniční spolupráce. In PEKOVÁ, Jitka, ZAPLETALOVÁ, Jana. *Euroregiony, státní správa a samospráva*. Praha: Ústav geoniky AV ČR, 2005, str. 90.

⁶ NETOLICKÝ, Václav. *Euroregiony: úvod do problematiky*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2007, s. 12-13.

1.1 Euroregiony jako jedna z forem přeshraniční spolupráce

Průkopníky přeshraniční spolupráce tohoto typu byly regiony na německo-nizozemském pomezí, které v roce 1958 vytvořily historicky první přeshraniční strukturu s názvem EUREGIO. Tento název dal základ pozdějšímu a častějšímu označení „euroregion“, v literatuře se ovšem můžeme setkat rovněž s pojmem „euregio“. Postupem času se euroregiony rozšířily na více míst v západní Evropě, v ČR nastal trend zakládání euroregionů v 90. letech, tedy po pádu železné opony.⁷

Euroregion je v dnešní době považován za nejvyspělejší strukturu přeshraniční spolupráce. Netvoří další administrativní jednotku státu, jako například kraje v ČR, ale plní spíše zprostředkovatelskou funkci.

Všechny subjekty zvané „euroregion“ nemusí mít nutně stejnou právní formu. Naopak, existují mezi nimi jemné odlišnosti, přesto je můžeme považovat za euroregionální strukturu. Jako jejich společné znaky je možné uvést následující:

- stálost,
- oddělenou identitu od svých členů,
- vlastní administrativu, technické a finanční zázemí,
- vlastní rozhodovací pravomoc.⁸

Euroregiony byly vytvořeny zejména za účelem koordinace, řízení, poskytování informací a dalších služeb v oblasti projektů a aktivit regionů přesahujících hranice jednoho státu na území státu (nebo států) jiného. Obsahem spolupráce mohou být různé oblasti: cestovní ruch, zemědělství, životní prostředí, hospodářský rozvoj, doprava, kultura, školství, veřejné zdraví a bezpečnost, územní plánování aj.⁹

Pavel Branda upozorňuje na „problém pojetí euroregionů“. V praxi to znamená, že pojem euroregion může mít více významů a je tedy nutné jejich odlišení na základě určitého kontextu. O euroregionu lze hovořit jako o institucionální nebo územní spolupráci, rovněž ho lze pojmout z hlediska rozsahu spolupráce jako jednu z částí euroregionu v rámci jednoho státu či jako celé seskupení přeshraniční spolupráce.¹⁰

⁷ VALÁŠKOVÁ, Tereza. Vymezení euroregionu v kontextu přeshraniční spolupráce. In PEKOVÁ, Jitka, ZAPLETALOVÁ, Jana. *Euroregiony, státní správa a samospráva*. Praha: Ústav geoniky AV ČR, 2005, s. 91.

⁸ BRANDA, Pavel. Euroregiony v České republice – komparativní analýza. *Současná Evropa*, 2009, roč. 1, č. 1, s. 72. Dostupné na < <http://ces.vse.cz/wp-content/branda-final1.pdf>>.

⁹ NETOLICKÝ, Václav. *Euroregiony: úvod do problematiky*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2007, s. 14-15.

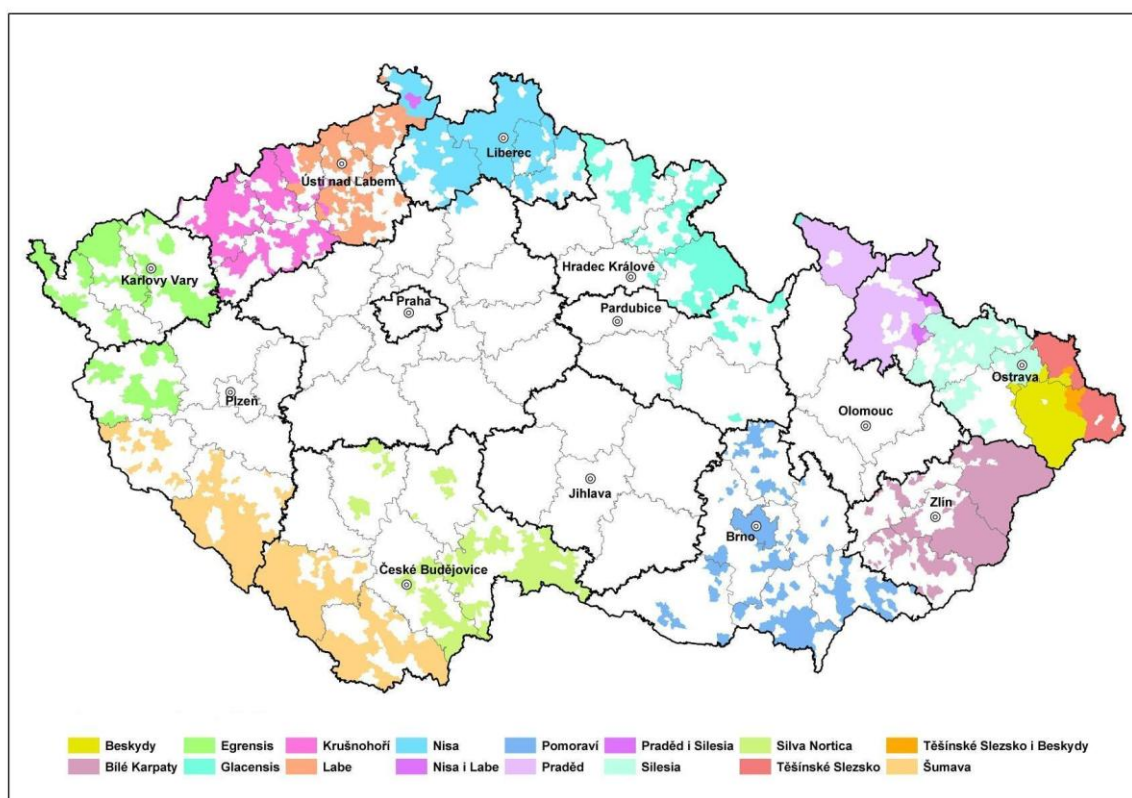
¹⁰ BRANDA, Pavel. Euroregiony v České republice – komparativní analýza. *Současná Evropa*, 2009, roč. 1, č. 1, s. 72-73. Dostupné na < <http://ces.vse.cz/wp-content/branda-final1.pdf>>.

Je nutno zmínit Asociaci evropských příhraničních regionů (Association of European Border Regions – AEBR), která sdružuje evropské hraniční a přeshraniční regiony od roku 1971.¹¹ Jejimi hlavními cíli jsou rozvíjet a podporovat vzájemnou spolupráci evropských regionů, prezentovat tyto snahy před národními orgány nebo institucemi mezinárodních organizací (např. EU, Rada Evropy) a navrhnout řešení problémů v této oblasti.¹²

1.2 Euroregiony na území ČR

V ČR se v současné době nachází 13 euroregionů (tabulka s přehledem euroregionů tvoří přílohu č. 1 této práce) a jejich největší koncentrace je patrná na česko-polských a česko-německých hranicích.

Obrázek 1: *Euroregiony v ČR k 31.12.2010*¹³

¹¹ *Membership* [online]. Association of European Border Regions, 2012 [cit. 2012-11-09]. Dostupné na <<http://www.aebr.eu/en/members/membership.php>>.

¹² *Aims and Tasks of AEBR* [online]. Association of European Border Regions, 2012 [cit. 2012-11-09]. Dostupné na <http://www.aebr.eu/en/profile/aims_tasks.php>.

¹³ *Mapa euroregionů v ČR k 31. 12. 2010* [online]. Český statistický úřad, 23.6.2012 [cit. 2012-11-17]. Dostupné na <[http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/mapa_euroregionu_v_cr_k_31_12_2010/\\$File/Euroregiony2010_m.jpg](http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/mapa_euroregionu_v_cr_k_31_12_2010/$File/Euroregiony2010_m.jpg)>.

Na mapě můžeme vidět, že euroregiony netvoří zcela souvislé území. Je tomu tak proto, že ke každému euroregionu se může přidat jakákoli obec či další subjekty náležící do dané oblasti.

Co se týče členství v AEBR, existuje i několik euroregionů na českém území řadících se mezi členy této asociace. Jsou jimi Nisa, Labe, Egrensis, Šumava, Silva Nortica, Bílé Karpaty a Krušnohoří se statutem částečného členství.¹⁴

V souvislosti s množstvím euroregionů, které byly na území ČR založeny, se nabízí otázka, jaké je jejich právní postavení. Zde musíme rozlišovat, zda se jedná o národní část euroregionu nebo o celou přeshraniční strukturu. Části euroregionu v rámci jednoho státu, v našem případě ČR, se vyskytují v následujících právních formách. Jednak jsou zakládány dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, jako svazek obcí s právní subjektivitou, jejímiž členy mohou být jen obce¹⁵, jednak na základě zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, jako zájmová sdružení právnických osob¹⁶, což umožňuje členství i jiným právnickým osobám, než jsou obce a jejich svazky. Na nadnárodní úrovni, kdy jsou sdružovány dva takto vytvořené subjekty ze sousedních států, je zapotřebí smlouva obou stran o vzájemné spolupráci. Co je však nutné podotknout, euroregion jako celek nedisponuje právní subjektivitou.

Společným právním nástrojem je tzv. Evropské seskupení pro územní spolupráci (ESÚS). Je výsledkem snah EU o zlepšení její regionální politiky v období let 2007-2013 a má sloužit jako prostředek pro překonání překážek existujících při územní spolupráci členských států. ESÚS představuje společnou entitu s právní subjektivitou, kterou mohou vytvořit členské státy, regionální či místní orgány, případně jiné veřejnoprávní subjekty. Předpokládá se přitom, že členské státy pouze vydají souhlas budoucímu členovi z jejich území opravňující k účasti v ESÚS. Není tedy potřeba uzavírat žádnou mezinárodní smlouvu mezi státy, čímž se celý proces zjednoduší a urychlí.¹⁷

Má-li euroregion určitým způsobem fungovat, musí být zajištěna jeho organizace a financování. V první řadě, pokud se jedná o organizační strukturu, lze ji rozdělit na tři hlavní úrovně, a sice členskou základnu, ve které jsou zastoupeny zejména obce, jejich svazky, ale také jiná sdružení a instituce. Druhou úroveň

¹⁴ *Member regions list* [online]. Association of European Border Regions, 2012 [cit. 2012-11-09]. Dostupné na <http://www.aebr.eu/en/members/list_of_members.php>.

¹⁵ § 49 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶ § 20f zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady ES č. 1082/2006 ze dne 5. července 2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci. Úř. věst. L 210, 31.července 2006, s. 19 a násl.

představuje národní část euroregionu, kde se objevují valná hromada (nebo obdobný název), která ze svých členů volí radu a ta následně ještě volí předsednictvo (v čele s předsedou a místopředsedy). Mezi dalšími orgány na této úrovni figurují sekretariát (či jednatelství), případně kontrolní orgán. Třetí a nejvyšší úroveň euroregionu (celé přeshraniční struktury) vyplývá ze zakladatelské smlouvy mezi státy tvořícími euroregion. Na vrcholu pyramidy jako nejvyšší orgán stojí rada euroregionu (také generální nebo valné shromáždění) tvořená obvykle z rad na národní úrovni a dále prezidium s podobnou strukturou jako rada. V organizační struktuře je začleněn také sekretariát, popřípadě pracovní skupiny.¹⁸

Je třeba připomenout, že euroregiony zde nejsou proto, aby produkovaly zisk. Nicméně aby zajistily svůj chod a mohly realizovat všechny aktivity přeshraniční spolupráce, musejí mít jistý přísun prostředků. Z hlediska jejich organizačního uspořádání je celkem logické, že hlavním zdrojem budou příspěvky členů euroregionu. Ty jsou stanoveny určitou částkou na jednoho obyvatele nebo paušálně. Přispívat mohou rovněž velká města či kraje, na jejichž území se euroregion nachází, ale kromě toho i jiné subjekty podílející se na spolufinancování jisté akce. Pro některé euroregiony se více či méně stávají důležité příjmy z hospodářské činnosti (zvláště poskytování služeb), což u některých může přesahovat i výši členských příspěvků.¹⁹ Dále je možné získávat prostředky z dalších evropských projektů, prostřednictvím financování některých aktivit z vlastních projektů předkládaných do programů přeshraniční spolupráce, od sponzorů a platbami za administraci Fondu malých projektů (FMP) v rámci programů přeshraniční spolupráce. Není vždy lehké zajistit dostatečný přísun peněžních prostředků během roku, a proto jsou některé euroregiony odkázány na žádost o úvěr.²⁰

¹⁸ BRANDA, Pavel. Euroregiony v České republice – komparativní analýza. *Současná Evropa*, 2009, roč. 1, č. 1, s. 84. Dostupné na < <http://ces.vse.cz/wp-content/branda-final1.pdf>>.

¹⁹ *Financování euroregionů* [online]. Benchmarkingová analýza Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa a ostatních euroregionů v ČR s důrazem na česko-polskou hranici, 2010 [cit. 2013-01-23]. Dostupné na <http://www.ern.cz/analyza/ern_cz/cz/index.php?D=11>.

²⁰ BRANDA, Pavel. Euroregiony v České republice – komparativní analýza. *Současná Evropa*, 2009, roč. 1, č. 1, s. 89-90. Dostupné na < <http://ces.vse.cz/wp-content/branda-final1.pdf>>.

2 Charakteristika Euroregionu Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński²¹

2.1 Území Euroregionu a jeho hlavní rysy

Euroregion Těšínské Slezsko (ETS) se zformoval na historickém území Těšínska (Těšínského Slezska), tedy někdejšího Těšínského knížectví a oblasti kolem města Bohumína.²² Administrativně dnes území náleží Moravskoslezskému kraji, v Polsku zase Województwu Śląskiemu (Slezskému vojvodství). Mezi okresy patřící nebo zasahující do Euroregionu se řadí z české strany okresy Karviná, z části pak Frýdek-Místek a z Polské republiky (PR) jsou to okresy Cieszyn, částečně Wodzisław a Bielsko-Biala. Centry obou částí Euroregionu se stala hraniční města Český Těšín a Cieszyn.

Obrázek 2: *Těšínské Slezsko*²³

²¹ Smlouva o regionální spolupráci umožňuje v obou jazycích používat zkrácený název místo plného dvoujazyčného názvu euroregionu. V ČR se tak můžeme běžně setkat s názvem Euroregion Těšínské Slezsko, v Polsku zase Euroregion Śląsk Cieszyński.

²² *Těšínské Slezsko* [online]. Euroregion Těšínské Slezsko - Śląsk Cieszyński, 2013 [cit. 2013-01-24]. Dostupné na <<http://www.euregio-teschinensis.eu/euroregion-tesinske-slezsko/>>.

²³ Je třeba rozlišovat historické území Těšínského Slezska (tak, jak je zobrazeno na mapě) a území spadající do současného Euroregionu Těšínské Slezsko - Śląsk Cieszyński, protože se nejedná o shodná území. Jako příklad je možno považovat slezskou část Ostravy, která sice patří do oblasti Těšínského Slezska, nikoli však do Euroregionu.

Celý Euroregion se táhne v pásu od nejvýchodněji položené obce v ČR Hřčavy a polské Jaworzynky, které lemují Euroregion na jihu, až po severněji položený hraniční přechod Bohumín – Chałupki (PR).²⁴ Jak je tedy zřejmé i z mapy Těšínska, ETS svým jižním okrajem hraničí se Slovenskou republikou. Té se už však netýká působení ETS, slovensko-polsko-česká spolupráce je předmětem Euroregionu Beskydy.

Euroregion se řadí stejně jako ostatní euroregiony v ČR mezi hornaté, za což vděčí pohořím lemujícím českou státní hranici. V případě ETS jsou to hlavně Slezské Beskydy a část Moravskoslezských Beskyd na jihu a jihovýchodě. Na severu je povrch Euroregionu spíše nížinatý, dominuje Ostravská pánev s charakterem částečně pahorkatým, částečně nížinatým, do území z části zasahuje Moravská brána. Územím protékají dva hlavní toky, a to hraniční Olše (Olza) a Wisła v Polsku. Dále pak je možno zmínit Odru, která ústí do Baltského moře a do níž se vlévá řeka Olše. Nachází se zde množství vodních ploch převážně uměle vytvořených člověkem, ať už přehrady, rybníky nebo vodní plochy vzniklé vlivem důlní činnosti. Tyto přírodní podmínky utváří dobrý základ pro turistický ruch. Region může nabídnout nejen své přírodní krásy, ale i kulturní bohatství založené na místních tradicích a zvyklostech.

2.1.1 Česká část Euroregionu

Na jednu stranu pro turisty přitažlivé prostředí skýtající množství sportovního, kulturního nebo i jiného vyžití střídá na severu silně industriální oblast s vysokou mírou zalidnění.

Oblast okolo Karviné je proslulá ložisky černého uhlí, na jehož těžbu je navázán těžký průmysl, zejména pak hutnický, koksárenský nebo chemický. S objevem tohoto nerostného bohatství a rozšiřováním těžby byla spojena výstavba patřičné dopravní infrastruktury, která z oblasti udělala důležitou dopravní křižovatku, a to jak ve spojení západ-východ, tak sever-jih. Začátkem 90. let minulého století postupně docházelo k útlumu těžby a těžkého průmyslu a začal se pomalu rozvíjet sektor služeb, podnikání a řemeslná výroba. Investice do četných rekonstrukcí a staveb napomohly kraji přilákat nové investory a vytvořit průmyslové zóny. V roce 2010 bylo možné v okrese Karviná zaznamenat celkem 42 391 ekonomických subjektů, z nichž 35 115 bylo živnostníků,

²⁴ *Euroregion Śląsk Cieszyński* [online]. Euroregion Těšínské Slezsko - Śląsk Cieszyński, 2013 [cit. 2013-01-24]. Dostupné na <<http://www.euroregion-slask-cieszynski/>>.

3 235 obchodních společností, 250 družstev, 186 samostatně hospodařících rolníků a jeden státní podnik.

Přesto negativním jevem zůstává vysoká nezaměstnanost. V okrese Karviná její míra dosahuje v rámci ČR jedny z nejvyšších hodnot. Po roce 2006 se míru nezaměstnanosti podařilo snížit téměř ze 17 % na 13,35 %. V roce 2008 pak ještě zaznamenala pokles téměř o 2 procentní body, v roce 2009 však vzrostla na 14,39 %. Zhruba tuto hodnotu si udržela i v roce 2010, zato v roce 2011 je již možné pozorovat mírný pokles na 13,09 %.²⁵

Díky své poloze a dopravnímu napojení se stal region spíše tranzitním. Turismus je poznamenán charakterem oblasti, proto převládá příměstská pěší turistika a cykloturistika. Vhodná je také rekreace u vodních nádrží, návštěva historických památek a kulturních zajímavostí, ale často je využíváno i lázeňské zařízení v Karviné – Darkově.

Po dlouhých letech se také značně narušená příroda dočkala alespoň částečné rekultivace. I když nemůžeme říci, že by byl tento proces u konce, v průběhu necelých dvou desítek let se uskutečnilo nemalé množství projektů, jež napomohly zahladit následky hornické a jiné průmyslové činnosti. Kromě toho již byla provedena mnohá opatření zabráňující nadměrnému znečišťování životního prostředí a jsou postupně zaváděna a využívána méně ekologicky náročná zařízení.²⁶

Druhý z okresů, který spadá do ETS z české strany, je okres Frýdek-Místek. Jeho charakter je poněkud odlišný díky množství lesů, které zaujímají polovinu jeho plochy. Proto se významnou činností v okrese stala těžba dřeva v beskydských lesích, na druhou stranu byly na řadě míst vyhlášeny rezervace či chráněná území. V okrese jsou dále zastoupeny důležité vodní plochy (přehrady a vodní nádrže), jejichž význam spočívá v zajištění množství a kvality vody nejen v okrese Frýdek-Místek. Dominantním průmyslovým odvětvím vždy bylo hutnictví a těžba (mj. stavebních materiálů), stranou však nezůstávalo ani zemědělství. V dobách transformace české

²⁵ *Vybrané ukazatele za okres Karviná v letech 2000-2011* [online]. Český statistický úřad, 18.6.2012 [cit. 2013-04-08]. Dostupné na <[http://www.czso.cz/xt/redakce.nsf/i/casova_rada_vybrane_ukazatele_za_okres_karvina/\\$File/CZ0803.pdf](http://www.czso.cz/xt/redakce.nsf/i/casova_rada_vybrane_ukazatele_za_okres_karvina/$File/CZ0803.pdf)>.

²⁶ *Charakteristika okresu Karviná* [online]. Český statistický úřad, 18.6.2012 [cit. 2013-01-27]. Dostupné na <http://www.czso.cz/xt/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_karvina>.

ekonomiky došlo právě k útlumu těžkého průmyslu, což zvýšilo nezaměstnanost²⁷, která se v tomto okrese pohybuje zhruba na republikovém průměru.²⁸

V oblasti turismu zde neodmyslitelně patří horská turistika včetně cykloturistiky, v zimě jsou pak využívány beskydské lyžařské areály. Jsou zde k vidění zajímavé přírodní a historicko-kulturní památky, nabízí se ale i rekreace u některých z vodních nádrží.

2.1.2 Polská část Euroregionu

Województwo Śląskie, jehož část tvoří ETS z polské strany, vykazuje podobné rysy jako Moravskoslezský kraj na straně české. Především se v regionu nacházejí značné zásoby nerostných surovin. Kromě černého uhlí jsou zde naleziště cínu a olova, kamenné soli, několika druhů rud, vápence, ale i minerálních pramenů. Díky tomu se rozvinula mnohá průmyslová odvětví, jako metalurgie, energetika, samozřejmě těžba uhlí, koksárenství, ale také chemický, potravinářský nebo automobilový průmysl. Województwo Śląskie tak zaujímá přední příčku mezi polskými regiony co do podílu průmyslu, stejně tak co do hustoty zalidnění. Koncentrace městského obyvatelstva v tomto regionu je jedna z největších a to i v evropském měřítku.²⁹ Přesto Województwo Śląskie vykazuje nemalou míru nezaměstnanosti ve výši 11,1 %.³⁰

V poslední době se v regionu klade důraz na moderní technologie a rozšiřování výroby také v jiných průmyslových odvětvích. Na druhou stranu je zde místo i pro odpočinek a volný čas, který je možno trávit v člověkem ne příliš narušené přírodě.³¹

Co se týče okresu Cieszyn, jsou v něm zastoupeny především stavební a opravárenské služby. Rozvíjí se také cestovní ruch a s ním spojená gastronomie, hotelnictví, rekreační a kulturní zařízení. Přestože většina obyvatel okresu žije na

²⁷ *Charakteristika okresu Frýdek-Místek* [online]. Český statistický úřad, 18.6.2012 [cit. 2013-01-27]. Dostupné na <http://www.czso.cz/xt/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_frydek_mistek>.

²⁸ Míra registrované nezaměstnanosti podle Českého statistického úřadu činila v roce 2011 v okresu Frýdek-Místek 8,12 %, zatímco na úrovni ČR byla o něco vyšší, a to 8,57 %.

²⁹ *Wstępny Projekt Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013 wersja trzecia* [online]. Zarząd Województwa Śląskiego, 6.6.2006 [cit. 2013-01-27]. Dostupné na <rpo.slaskie.pl/zalaczniki/2007/08/24/1187948852.doc>.

³⁰ Údaj platný k 31.12.2012. *Data of the Slaskie Voivodship* [online]. Statistical Office in Katowice, 2013 [cit. 2013-01-29]. Dostupné na <http://www.stat.gov.pl/katow/index_ENG_HTML.htm>.

³¹ *Partnerské regiony – Polsko* [online]. Moravskoslezský kraj, 2013 [cit. 2013-01-27]. Dostupné na <http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/cz/partnerske_regiony/polsko-11553/>.

venkově, kde se na velkých plochách rozprostírají lesy, nedominoje zde rolnictví ani lesnictví.³² V okrese však v roce 2011 dosahovala míra nezaměstnanosti 10,2 %.³³

Díky podobnosti obou krajů byla počátkem nového tisíciletí navázána spolupráce Moravskoslezského kraje s Województwem Śląskim, a to právě ve vybraných oblastech jako je těžba uhlí a vyrovnávání se s jejími následky z hlediska životního prostředí, doprava nebo rozvoj cestovního ruchu. Později byla spolupráce rozšířena ještě o příhraniční spolupráci, krizové řízení a sféru evropské integrace, v rámci níž se obě strany dohodly na vzájemné výměně zkušeností.³⁴

2.2 Srovnání českého a polského území pomocí vybraných ekonomických ukazatelů

Jak již bylo zmíněno, celá oblast je hustě zalidněná. Pokud tedy srovnáme velikost obou částí Euroregionu, můžeme si všimnout, že polská část je zhruba o 200 km² větší než česká. Naopak asi o 30 000 obyvatel více žije na českém území.

Tabulka 1: *Území a rozloha Euroregionu Těšínské Slezsko v roce 2011*³⁵

Území	Rozloha v km ²	Počet obyvatel
Česká část Euroregionu	772	340 564
Polská část Euroregionu	967	311 106
Celkem	1739	651 670

³² *Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie cieszyńskim na lata 2007-2013* [online]. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie, 2007 [cit. 2013-01-29]. Dostupné na <http://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CC8QFjAA&url=http%3A%2F%2Fold.powiat.cieszyn.pl%2Fdocuments%2F1102163987_STRATEGIA.doc&ei=004IUbH5Le-q0AWDxIDgDQ&usg=AFQjCNEqXAoBHzmKDJKmy4oT-9OVLQ_pQ&bvm=bv.41642243,d.d2k>.

³³ *Województwo śląskie 2012 - podregiony, powiaty, gminy* [online]. Urząd Statystyczny w Katowicach, 2012 [cit. 2013-01-29]. Dostupné na <http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/katow/ASSETS_Rocznik2012_powiaty.pdf>.

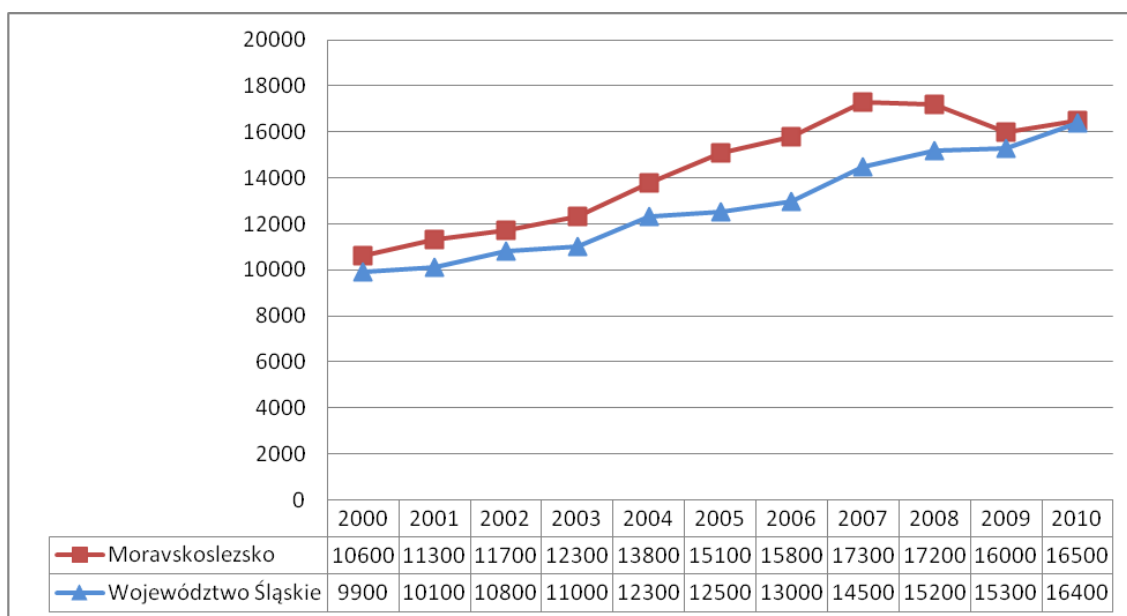
³⁴ *Partnerské regiony – Polsko* [online]. Moravskoslezský kraj, 2013 [cit. 2013-01-27]. Dostupné na <http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/cz/partnerske_regiony/polsko-11553/>.

³⁵ *Malý lexikon obcí ČR 2011* [online]. Český statistický úřad, 15.12.2011, 17.5.2012 [cit. 2013-02-17]. Dostupné na <http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/publ/1302-11-r_2011>.

Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2012 r. [online]. Główny Urząd Statystyczny, 28.12.2012 [cit. 2013-02-17]. Dostupné na <http://www.stat.gov.pl/gus/5840_908_PLK_HTML.htm>.

Co se týče hospodářské situace obou částí Euroregionu, lze ji porovnat z následujících grafů. Údaje byly zvoleny za územní jednotky NUTS 2, tedy Moravskoslezsko a Województwo Śląskie. Jednotky NUTS 3 již v Polsku rozdělují Województwo Śląskie na dva celky – subregiony Bielski a Rybnicki, zatímco na české straně je územní jednotkou NUTS 3 Moravskoslezský kraj, proto bylo zvoleno srovnání na úrovni NUTS 2.

Graf 1: *Regionální HDP na obyvatele podle standardu kupní síly (PPS)*³⁶

Graf uvádí uměle vytvořenou měnovou jednotku standard kupní síly (Purchasing Power Standard - PPS), jehož kupní síla zhruba odpovídá průměrné kupní síle jednoho eura a která tak stírá rozdíly v cenových hladinách mezi regiony. Dá se tedy konstatovat, že Moravskoslezsko vykazovalo vyšší HDP na obyvatele než Województwo Śląskie. Přitom vidíme, že v Moravskoslezsku HPD na hlavu do roku 2007 narůstalo, poté se projevila hospodářská recese a od roku 2009 opět stoupalo. Naopak Województwo Śląskie vykazovalo růst v celém sledovaném období, takže se v roce 2010 vyšplhalo téměř na stejnou úroveň jako v regionu Moravskoslezsko.

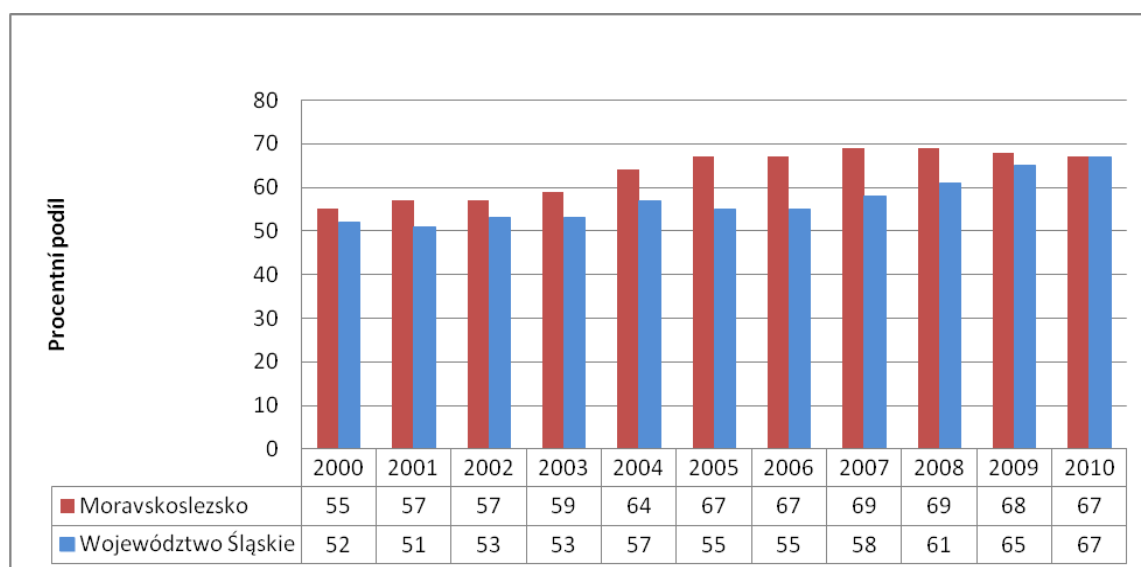
Podobnou situaci můžeme sledovat ve vztahu k průměrnému HDP na obyvatele v PPS všech 27 členských států EU, kdy EU27 zde tvoří 100 %. U Moravskoslezska

³⁶ *Regional gross domestic product (PPS per inhabitant) by NUTS 2 regions* [online]. Eurostat, 26.2.2013, 9.4.2013 [cit. 2013-04-09]. Dostupné na <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tgs00005>>.

docházelo k postupnému přibližování k průměru EU opět do roku 2007, poté se růst zastavil a došlo k mírnému poklesu.

Naproti tomu Województwo Śląskie vykazovalo v porovnání s evropským průměrem drobné kolísání v rámci tohoto období a v roce 2010 se procentní podíl dostal na úroveň Moravskoslezska.

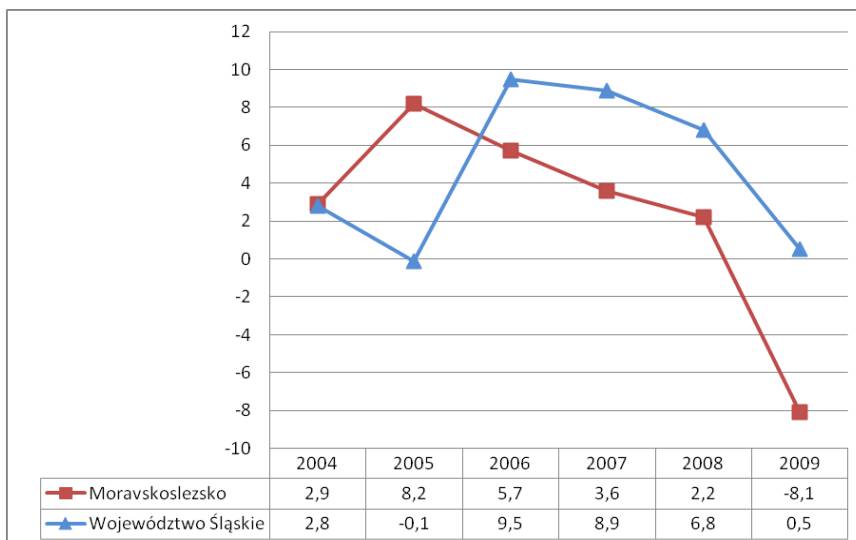
Graf 2: Regionální HDP na obyvatele v PPS vyjádřený v procentech ve vztahu k průměru EU27³⁷

Následující graf ukazuje míru růstu reálného regionálního HDP od roku vstupu ČR a Polska do EU. Změna se vždy vztahuje k předchozímu roku a je zaznamenána v procentech. Vidíme, že růst reálného HDP obou regionů byl v roce vstupu do EU téměř shodný. Zatímco Moravskoslezsko zaznamenalo vysoký hospodářský růst v roce 2005 (oproti roku 2004), u Województwa Śląskiego to bylo právě o rok později. V následujících letech byl hospodářský růst již pomalejší u obou regionů, avšak u Województwa Śląskiego se držel stále vysoko nad 5 %. Propad HDP v roce 2009 je oproti roku 2008 daleko vyšší u Moravskoslezska (o 10,3 procentních bodů), u Województwa Śląskiego o 6,3 %.

³⁷ Regional gross domestic product (PPS per inhabitant in % of the EU27 average) by NUTS 2 regions [online]. Eurostat, 26.2.2013, 9.4.2013 [cit. 2013-04-09]. Dostupné na <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tgs00006&plugin=1>>.

Graf 3: *Míra růstu reálného regionálního HDP (v %)*³⁸

Dalším sledovaným ukazatelem je disponibilní příjem domácností a jeho vývoj mezi lety 2000 – 2009. Disponibilní příjem představuje rozdíl mezi součtem prvotních důchodů a běžnými daněmi, sociálními dávkami a ostatními běžnými transfery. Výsledkem je částka, kterou mohou domácnosti využít na spotřebu či na úspory.

Graf 4: *Disponibilní příjem domácností (v PPS na obyvatele založeném na konečné spotřebě)*³⁹

³⁸ *Real growth rate of regional GDP at market prices by NUTS 2 regions* [online]. Eurostat, 26.2.2013, 9.4.2013 [cit. 2013-04-09]. Dostupné na <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tgs00037&plugin=1>>.

³⁹ *Disposable income of private households by NUTS 2 regions* [online]. Eurostat, 26.2.2013, 9.4.2013 [cit. 2013-04-09]. Dostupné na <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tgs00026&plugin=1>>.

Zhruba do roku 2004 dosahovaly disponibilní příjmy v obou regionech přibližně stejných hodnot a vzrůstaly stejným tempem. Od roku 2005 se pak rozdíl mezi disponibilními příjmy domácností v regionech Moravskoslezsko a Województwo Śląskie zvětšoval, nejdříve ve prospěch Moravskoslezska a v posledních dvou sledovaných letech ve prospěch Województwa Śląskiego. V roce 2009 dosahoval disponibilní příjem v Moravskoslezsku 8 992 PPS na obyvatele a ve Slezském vojvodství to bylo 9 930 PPS na obyvatele.

V míře zaměstnanosti jsou naopak rozdíly v obou regionech znatelnější. Po celé sledované období lze vyzorovat zhruba 10% rozdíl v míře zaměstnanosti osob od 15 do 64 let. Od roku 2006 se dá říci, že se rozdíl postupně zmenšoval a v roce 2010 tvořil už jen 4 %.

Graf 5: *Míra zaměstnanosti ve věkové skupině 15 - 64 let (v %)*⁴⁰

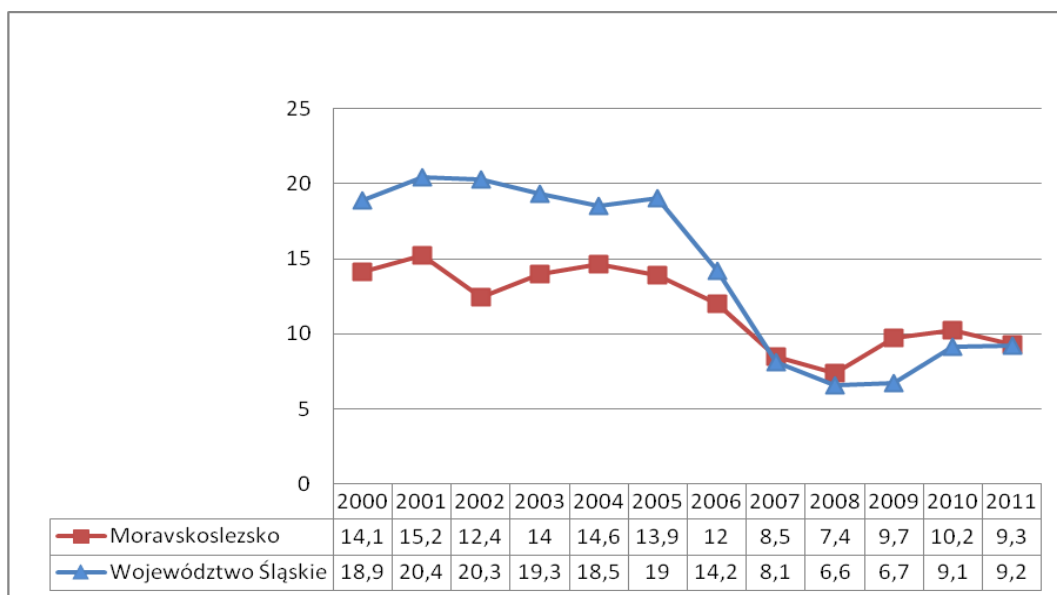

V obou regionech je zaznamenána poměrně vysoká míra nezaměstnanosti. Následující graf ukazuje, že míra nezaměstnanosti ve Województwu Śląskim dosahovala od roku 2000 až do roku 2006 daleko vyšších hodnot než v Moravskoslezsku, kde se v té době pohybovala na úrovni 12 – 15 %. Od roku 2007 došlo v obou regionech ke snížení míry nezaměstnanosti pod 10 % (výjimkou je pouze

⁴⁰ *Employment rate of the age group 15-64 by NUTS 2 regions* [online]. Eurostat, 26.2.2013, 9.4.2013 [cit. 2013-04-09]. Dostupné na <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tgs00007&plugin=1>>.

rok 2010 v Moravskoslezsku) a v roce 2011 již byla v obou regionech na srovnatelné úrovni.

Graf 6: *Míra nezaměstnanosti (v %)*⁴¹

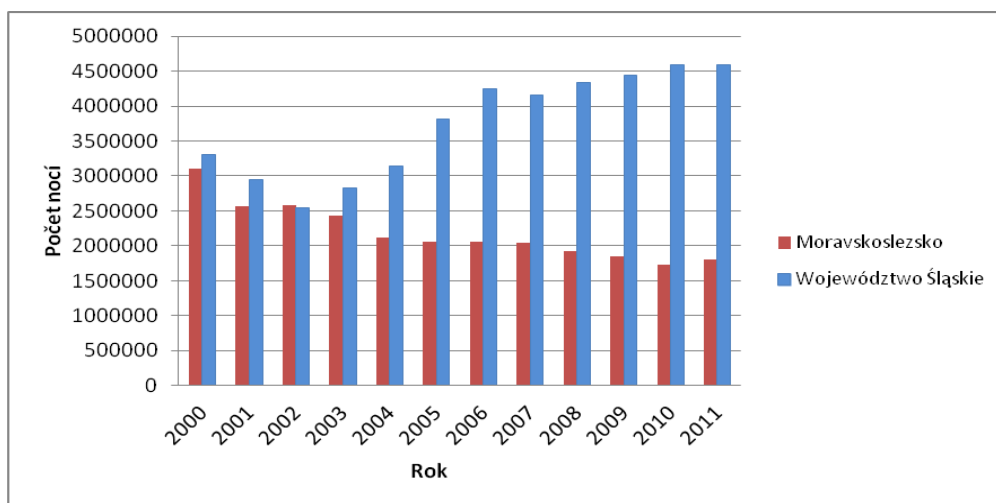

Zajímavé srovnání nabízí oblast turistického ruchu. Počet lůžek v hromadných turistických ubytovacích zařízeních byl vždy vyšší ve Województwu Śląskim a to o 10 – 20 tisíc. V roce 2011 byl počet lůžek v těchto zařízeních v Moravskoslezsku 26 520 a ve Województwu Śląskim 42 053. V počtech lůžek v hotelech dominovalo Moravskoslezsko až do roku 2004. Poté se situace obrátila a v roce 2011 byl jejich počet v Moravskoslezsku 13 398 a ve Województwu Śląskim 23 881.

Pokud se podíváme na návštěvnost obou regionů obyvateli žijícími v těchto regionech nebo pocházejícími z jiných krajů, zjistíme, že jak v případě hromadných turistických ubytovacích zařízení, tak hotelů a jim podobných zařízení začal počet nocí těchto turistů strávených ve Województwu Śląskim rapidně narůstat od roku 2004 a v posledních letech dokonce převyšuje počet nocí strávených návštěvníky v Moravskoslezsku o více než dvojnásobek. V regionu Moravskoslezsko je naopak patrný klesající trend počtu nocí strávených rezidenty i nerezidenty v hromadných turistických zařízeních v celém sledovaném období. V případě hotelů panovala podobná situace, pouze s občasným kolísáním.

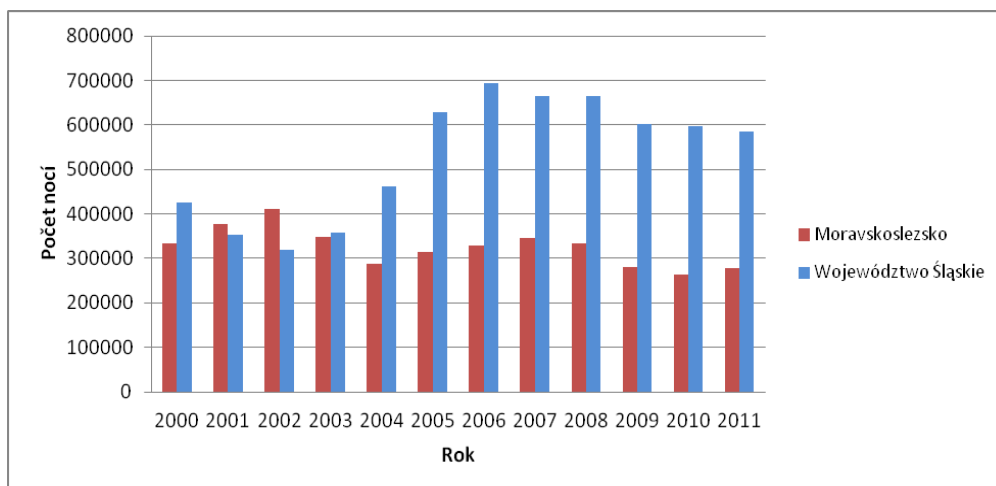
⁴¹ *Unemployment rate by NUTS 2 regions* [online]. Eurostat, 26.2.2013, 9.4.2013 [cit. 2013-04-09]. Dostupné na <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=tgs00010&language=en>>.

Graf 7: Počet nocí strávených rezidenty a nerezidenty v hromadných turistických ubytovacích zařízeních⁴²

Následující graf pak ukazuje pouze turisty pocházející z jiného regionu, než jsou tyto dva zkoumané. Opět vidíme, že po roce 2004 návštěvnost Województwa Śląskiego co do počtu strávených nocí výrazně převyšuje Moravskoslezsko. Stejný vývoj lze pozorovat v případě ubytování v hotelech a v jim podobných zařízeních.

Graf 8: Počet nocí strávených nerezidenty v hromadných turistických ubytovacích zařízeních⁴³

⁴² Nights spent by total (residents and non-residents) in collective tourist accommodation establishments by NUTS 2 regions [online]. Eurostat, 26.2.2013, 9.4.2013 [cit. 2013-04-09]. Dostupné na <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tgs00032&plugin=1>>.

⁴³ Nights spent by non-residents in collective tourist accommodation establishments by NUTS 2 regions [online]. Eurostat, 26.2.2013, 9.4.2013 [cit. 2013-04-09]. Dostupné na <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tgs00034&plugin=1>>.

2.3 Historicko-geografický vývoj oblasti

Již od pradávna mělo Těšínsko mimořádný význam díky své strategické poloze. Proto bylo území osídleno různými kmeny a ovlivněno odlišnými kulturami.

Historie Těšínského Slezska je poznamenána střídavě vládou českých a polských panovníků. Ve 13. století se zde zformovalo těšínské knížectví pod nadvládou rodu Piastovců a po sporu o polský trůn v roce 1327 knížectví připadlo jako dědičné léno českému králi.⁴⁴ Území prošlo významnými změnami až za vlády Marie Terezie a Josefa II., v rámci jejichž reforem vznikla česká a polská obrozenecká hnutí a v roce 1849 pak byla ustavena Slezská země jako samostatná správní jednotka Rakouska.

V 18. století byla zahájena hutní výroba, otevřeny byly například hutnické podniky v Ustroni (1772), Lískovci (1833) a Třinci (1839). V okolí se nacházela ložiska železné rudy a černého uhlí, takže byly postupně zakládány další podniky na výrobu a zpracování železa a oceli, válcovny plechů a chemické závody, které byly za první světové války využívány k válečným účelům. V návaznosti na rozvoj průmyslu byly v 19. století zprovozněny některé důležité železniční tratě na úsecích mezi Bohumínem a Vídní, Těšínem a Žilinou a Kojetínem a Bielskem.⁴⁵

Po válce vyvstala otázka, kterému z nově vzniklých států připadne Těšínské Slezsko. Oba státy, jak Československo (ČSR), tak Polsko, si dělaly nároky na celé území, a tak mezi nimi vznikl spor, který se vlekl necelé dva roky. ČSR prezentovala zejména historicko-právní a hospodářské argumenty, tedy takové, které pokládaly České země již odedávna za přirozený hospodářský celek. Polsko spoléhalo spíše na jazykové, etnické, ale i historické důvody.⁴⁶ Co však oba státy spojovalo, byl dopravní význam tohoto regionu a samozřejmě vidina průmyslu.

Dne 5. listopadu 1918 se oba orgány zastupující nejpočetnější etnické skupiny (Rada Narodowa Księstwa Cieszyńskiego a Zemský národní výbor pro Slezsko) dohodly na provizorním rozdělení správy tohoto území, než padne konečné rozhodnutí na úrovni vlád obou států. Bylo ale jisté, že dočasná demarkační linie je nevyhovující. Koncem listopadu polská vláda vypsalala volby na polské části Těšínska. Tento počín byl však v rozporu s místní úmluvou, čímž se spor opět zintenzivnil. Došlo to až

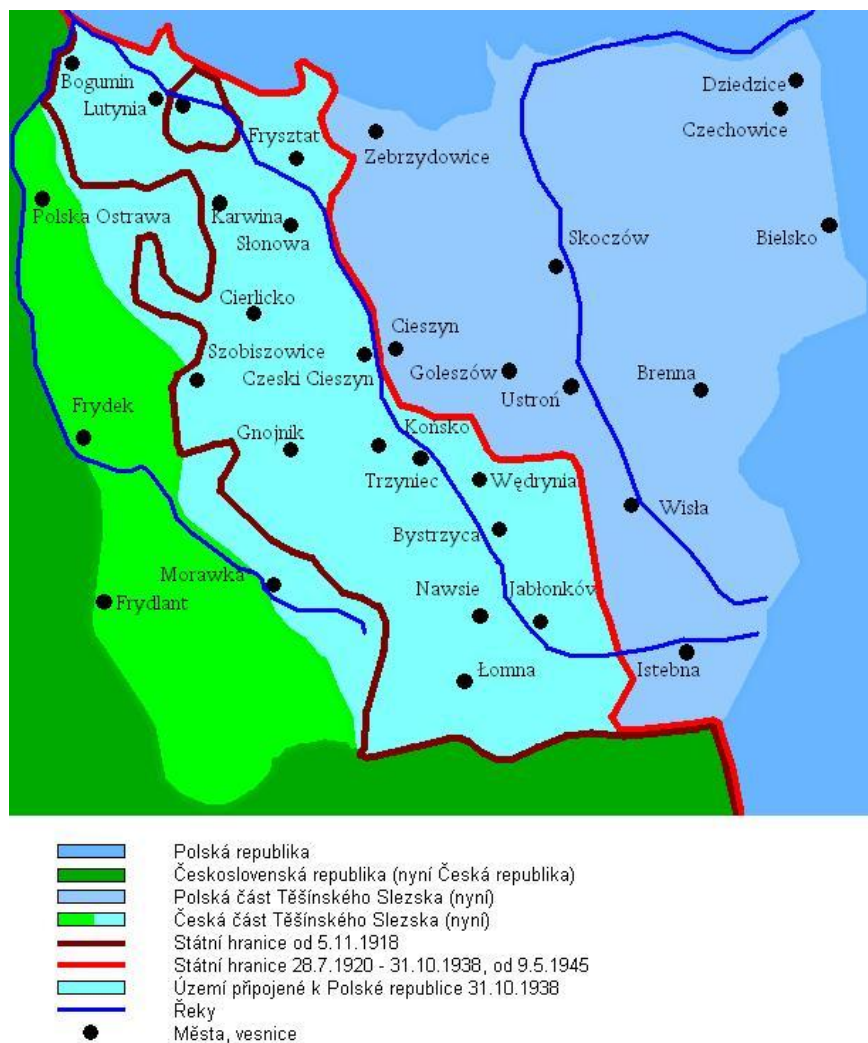
⁴⁴ CICHÁ, Irena. *Okolím beskydského průsmyku: Okolice beskidzkiej przełęczy*. Vyd. 1. Český Těšín: Regio, 2003, s. 7.

⁴⁵ Podrobněji viz CICHÁ, Irena. *Stonávka od pramene po ústí: Stonawka od źródła do ujścia*. Vyd. 1. Český Těšín: Regio, 2004, s. 9-10.

⁴⁶ VALENTA, Jaroslav. Arbitráž z 28. července 1920 po osmdesáti letech. *Těšínsko*, 2001, roč. 44, č. 2, s. 14. Dostupné na < http://www2.muzeumct.cz/obrazy/casopis_tesinsko/clanek%202_2001.pdf>.

k intervenci československé armády, která během krátké doby obsadila celou oblast až k řece Wiśle.⁴⁷ Polsko, které bojovalo na východě s bolševickým Ruskem, nemělo dostatek vojenských jednotek na adekvátní obranu.

Obrázek 3: *Vývoj česko-polské státní hranice na Těšínsku*⁴⁸

Celý spor se řešil na mezinárodní mírové konferenci v Paříži mezi zástupci států Dohody. Výsledkem pak bylo ujednání o uspořádání plebiscitu na jaře roku 1920, který se nakonec nekonal kvůli polským obavám o jeho výsledek. Proto oba státy přistoupily na účast na mezinárodní arbitráži v belgickém Spa. Ta dne 28. července 1920 přisoudila

⁴⁷ Jedná se o tzv. sedmidenní válku, která trvala ve dnech 23.1. – 30.1.1919; následně bylo uzavřeno příměří.

⁴⁸ *Polská mapa Těšínska, ukazující vývoj kontroly Těšínska po skončení první světové války* [online]. Wikipedia, 16.1.2013 [cit. 2013-02-03]. Dostupné na <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:C5%9A1%C4%85sk_Cieszy%C5%84ski.PNG>.

část území po řeku Olši i se železniční tratí vedoucí z Bohumína do Košic ČSR.⁴⁹ Lze to pokládat za selhání polské diplomacie a celkově polského státu, který se prioritně zabýval otázkou východních hranic.

Po mezinárodní arbitráži došlo k uklidnění situace na obou stranách hranice, díky čemuž se dají 20. léta a počátek 30. let 20. století považovat za celkem klidné období, až na několik výjimek v podobě stávek zejména v dobách hospodářské krize.

Mezním okamžikem se stalo podepsání paktu o neútočení mezi Polskem a Německem v roce 1934. Tato skutečnost se negativně dotkla ČSR, neboť tehdejší polská vláda nastolila silně vlastenecky orientovanou politiku. Zhruba 15 % Čechoslováků žijících v Polsku bylo vypovězeno a kromě toho nastala vlna sabotáží, pomlouvání a ničení českého veřejného majetku, na což se záhy dostalo odpovědi i z československé strany. Polský požadavek nezávislosti podpořil vznik polských hnutí a politických stran vyzdvihující nárok Poláků na Těšínsku na sebeurčení. Situace se vyhrotila v roce 1938, kdy Poláci přišli s jasnými požadavky na připojení československé části Těšínska (přisouzené ČSR v roce 1920) k jejich republice. ČSR tak muselo čelit jak německému náporu v době Mnichovské dohody, tak polskému náporu na východě. Nepomohla ani nabídka prezidenta Beneše na vyjednávání a nalezení společného východiska z nastalé situace. Ultimátum přišlo z polské strany dne 30. září 1938, kdy měly být z území staženy československé vojenské a policejní jednotky. Následující den ČSR kapitulovalo a započalo obsazování československého Těšínska polskou armádou v prvních deseti říjnových dnech. Polsky mluvící obyvatelstvo armádu celkem vítalo, avšak Němci i Češi si byli vědomi toho, že přijde odvěta za 20. léta. Toto obyvatelstvo bylo diskriminováno, částečně vysídlováno, ale hospodářství v oblasti a životní úroveň spíše upadala, čehož si záhy všimla i polská menšina. Celkově v té době došlo ke značným migracím obyvatel.⁵⁰

Polská okupace trvala 11 měsíců, tedy do začátku druhé světové války. Dne 1. září 1939 polské armádní jednotky vystřídaly německé a Těšínsko se stalo součástí Německa. Dá se říci, že Němci terorizovali spíše polské než české obyvatelstvo. Poláci měli ve společnosti zvláštní postavení a ztížené sociální podmínky, kromě toho nejvíce poprav bylo provedeno právě na Polácích a Židech. Česko-polské sváry se v době

⁴⁹ Srov. VALENTA, Jaroslav. Arbitráž z 28. července 1920 po osmdesáti letech. *Těšínsko*, 2001, roč. 44, č. 2, s. 23. Dostupné na <http://www2.muzeumct.cz/obrazy/casopis_tesinsko/clanek%20202_2001.pdf>.

⁵⁰ KANTOR, Miroslav. *Česko-polské vztahy v novější historii Těšínského Slezska* [online]. Setkání „Zbořit hradby mlčení“, 21.2.2009 [cit. 2013-02-10]. Dostupné na <http://www.go-east-mission.net/dateien/cz/147_260209.pdf>.

německé správy utiřily a oba tábory začaly spolupracovat. Organizovaly ilegální přechody hranic a pomáhaly uprchlíkům dostat se do zahraničí.

Po válce se státní hranice vrátila do stavu, v němž byla za první republiky. V průběhu odsunu Němců a obecně uplatňování principu kolektivní viny se vynořily i myšlenky odsunu Poláků, nakonec ale nebylo nic takového realizováno. V roce 1947 spolu obě republiky podepsaly smlouvu o přátelství a vzájemné pomoci, kde bylo mimo jiné upraveno postavení české a polské menšiny po obou stranách státní hranice. Po roce 1948, kdy se v obou státech chopili moci komunisté, se vývoj ubíral podobným směrem. Československo nechávalo polské menšinu jistou volnost ve vytváření zájmových sdružení a svazků, avšak s podmínkou, že budou podřízeny komunistické straně. Nicméně došlo k rozvoji polského školství a rozšiřování polské kultury i do tisku, divadla či rozhlasu.

Jisté uvolnění přineslo až Pražské jaro roku 1968 a požadavek spoluúčasti polské menšiny na rozhodování v národnostních a hospodářských otázkách. Nic z toho realizováno nebylo, neboť po invazi vojsk Varšavské smlouvy nastoupila normalizace a vše se vrátilo do starých kolejí, tedy pokračující asimilace Poláků (kromě výše uvedených výjimek) až do roku 1989.⁵¹

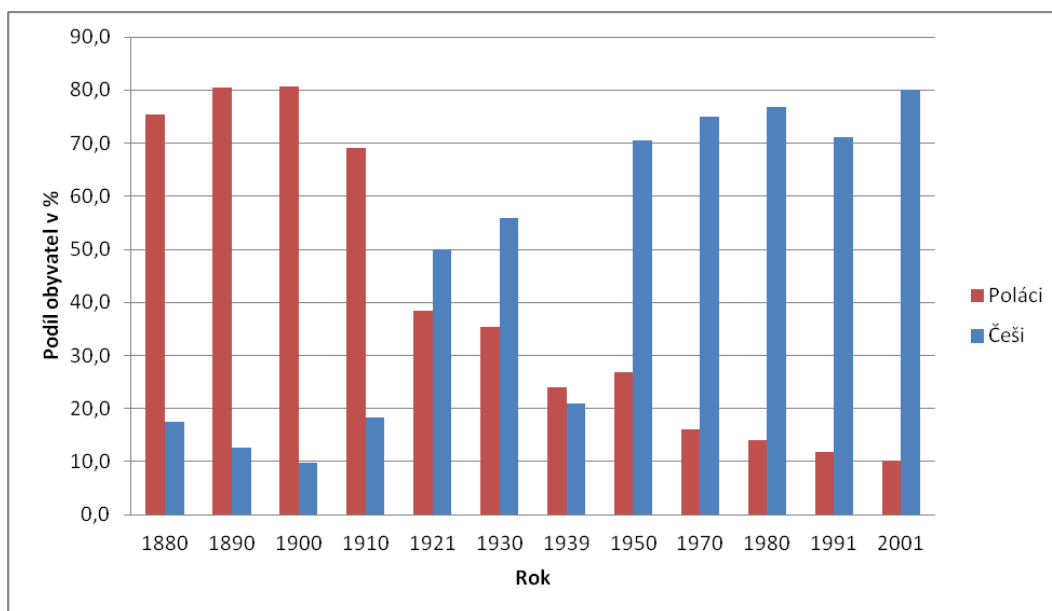
Demokratizace obou republik v 90. letech 20. století přinesla obrození pro polskou menšinu na Těšínsku a její kulturní rozvoj, včetně znovuvytvoření různých polských organizací. Díky společným kořenům se oba státy rozhodly navázat vzájemnou spolupráci, a to nejen na úrovni euroregionů.

2.4 Národnostní situace na Těšínsku

Jak vyplývá z předchozího textu, na území Těšínského Slezska se vždy střetávalo několik národností, jazyků a kultur. Dokládají to například údaje ze sčítání lidu.

⁵¹ Blíže k tématu viz PARMA, Jan. *Spor o Těšínsko ve 20. letech 20. století (2.)* [online]. Cěpol, 18.5.2004 [cit. 2013-02-10]. Dostupné na <<http://www.cěpol.stosunki.pl/textyc/c0502.htm>>.

Graf 9: Zastoupení dvou nejpočetnějších národnostních skupin na Těšínsku podle sčítání lidu 1880 - 2001⁵²

Z grafu je zřejmé, že procentuální podíl polského obyvatelstva ve srovnání s obyvatelstvem českým byl až do posledního rakousko-uherského sčítání lidu v roce 1910 výrazně vyšší. Přesně opačnou situaci můžeme pozorovat po druhé světové válce, respektive od sčítání lidu v roce 1950. Při sčítání lidu v roce 1921 po rozdělení Těšínska a po celou dobu až do války je vidět, že počet Poláků v této oblasti rapidně klesl. Není to způsobeno jejich hromadným odchodem (i když několik tisíc jich Těšínsko opustilo), ale jejich přihlášením k české národnosti. Tato situace má několik důvodů, z nichž je rozdílný postoj Čechů a Poláků v tom, kdo je vlastně za Poláka považován. Pro samotné Poláky byla rozhodující řeč, jakou lidé mluví, tedy polština nebo příbuzné dialekty. Češi naopak pokládali za Poláky jen ty obyvatele, kteří se sami cítí být Poláky. Jednalo se tedy o to, jak nastavit kritéria sčítání lidu tak, aby se k české národnosti přihlásilo co nejvíc občanů. Kromě zmíněného přístupu bylo dalšími příčinami například zrušení polského vyučovacího jazyka na mnohých školách v regionu, jmenování českých aktivistů do místních správních rad nebo problém polských imigrantů zejména z Haliče, kteří se po získání občanství přihlásili k české národnosti.⁵³

⁵² SZYMECZEK, Józef a kol. *Poláci na Těšínsku*. Vyd. 1. Český Těšín: Kongres Poláků v České republice, 2009, s. 116. Dostupné na <<http://www.polonica.cz/content/Polaci%20na%20Tesinsku.pdf>>.

⁵³ Podrobněji viz SZYMECZEK, Józef a kol. *Poláci na Těšínsku*. Vyd. 1. Český Těšín: Kongres Poláků v České republice, 2009, s. 30-33. Dostupné na <<http://www.polonica.cz/content/Polaci%20na%20Tesinsku.pdf>>.

Mezi další národnostní menšiny na Těšínsku patří Němci, jichž se v regionu pohybovalo mezi 7 – 12 % populace, jejich největší počet byl zaznamenán v roce 1939 (18 %). V posledních dvou sčítáních lidu se k německé národnosti přihlásilo zhruba 0,2 % místních obyvatel. Další skupinou jsou Slováci, jejichž přítomnost můžeme zaznamenat od sčítání lidu z roku 1950, kteří zaujímali většinou 7 % obyvatelstva. V roce 2001 se k nim přihlásilo zhruba 5 % obyvatel Těšínska. Zbytek obyvatel je tzv. směsice národností. Do této skupiny můžeme započítat národnost slezskou nebo moravskou.⁵⁴

Vzhledem k tomu, že při sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 již údaj o národnosti nebyl povinný, dost lidí tuto otázku nezodpovědělo, což činí složitějším tato data objektivně vyhodnotit. Přesto lze zmínit příklad sčítání lidu ve městě Český Těšín, kde se k české, polské, slovenské a německé národnosti přihlásilo méně občanů než v roce 2001. Velice malý nárůst lze pozorovat u národnosti slezské, moravské a romské,⁵⁵ takže se nedá zcela jednoznačně říci, že by došlo k přesunu obyvatel původně se hlásících k jedné ze čtyř výše uvedených národností k některé z těchto tří národností.

Co se týče jazykové příslušnosti, v roce 1910 se hlásilo k polskému jazyku 53,8 % tamního obyvatelstva, češtinu pak používalo 26,6 % a němčinu 17,7 % obyvatel. K určitému vývojovému rozrůznění polsky hovořícího obyvatelstva došlo příchodem přistěhovalců z Haliče, kteří se naopak snažili rychle adaptovat na místní podmínky a přijímali české či německé zvyky, což ostatně nebylo výjimkou ani u polsky mluvících domorodců. Přesto lze polskou část obyvatelstva považovat za silnou skupinu⁵⁶ a není divu, že o toto území vznikl mezi Polskem a ČSR ozbrojený spor. Dosvědčují to i události z jara roku 1920, kdy byla společnost na Těšínsku před konáním plebiscitu značně rozdělená. Soupeřilo se o získání hlasů buď na československou, nebo na polskou stranu, a často přitom docházelo ke střetům civilního obyvatelstva.⁵⁷

Po roce 1989 se celá polská menšina žijící v ČR soustřeďuje především na české straně Těšínska (nejvíce na tzv. Zaolzie). Díky migracím obyvatel jiných národností za

⁵⁴ Tamtéž s. 113.

⁵⁵ Co nám říkají čísla? Lidé opouštějí region. *Těšínské listy*, 10.2.2012, roč. 6, č. 1, s. 11.

⁵⁶ SZELONG, Krzysztof. Plebiscit a otázka sebeurčení těšínského obyvatelstva 1918-1920. *Těšínsko*, 2001, roč. 44, č. 1, s. 7. Dostupné na <http://www2.muzeumct.cz/obrazy/casopis_tesinsko/clanek%201_2001.pdf>.

⁵⁷ VALENTA, Jaroslav. Arbitráž z 28. července 1920 po osmdesáti letech. *Těšínsko*, 2001, roč. 44, č. 2, s. 21. Dostupné na <http://www2.muzeumct.cz/obrazy/casopis_tesinsko/clanek%202_2001.pdf>.

prací postupně dochází k úbytku této polské menšiny, v posledních desetiletích celkem rapidně, o více než 15 % mezi jednotlivými sčítáními lidu. Menšina se proto už od 20. let 20. století po rozdělení Těšínska organizuje ve spolcích, aby zachovala svou kulturu a tradice.⁵⁸

Tabulka 2: *Úbytek Poláků na Těšínsku*⁵⁹

Roky	Úbytek osob polské národnosti	Úbytek v %
1950 - 1961	-129	-0,22
1961 - 1970	-2 801	-4,76
1970 - 1980	-4 489	-8,01
1980 - 1991	-8 107	-15,72
1991 - 2001	-6 798	-15,64

Na Těšínsku však fungují i polská média a polské školství, i když podíl dětí navštěvujících výuku s polským vyučovacím jazykem se snižuje a to i mimo jiné důsledkem smíšených manželství, ze kterých rodiče posílají děti spíše do školy české. Stejně tak se v oblasti ještě drží nářečí, kterým obě národnosti hovoří, stále však přibývá obyvatel, kteří hovoří čistě česky nebo polsky.

V prvním desetiletí nového tisíciletí polské menšině svitla naděje prosadit dvojjazyčná označení veřejných míst. Po ratifikaci mezinárodních smluv a úpravě národní legislativy umožňuje zákon o obcích využít právo národnostní menšiny požádat o zavedení dvojjazyčného označení, pokud se podle posledního sčítání lidu v dané obci hlásí k národnostní menšině alespoň 10 % občanů. Zde můžeme zaznamenat některé nacionalistické snahy českého obyvatelstva, například ničení těchto nápisů.⁶⁰

Přesto však, co oba národy spojuje, je snaha o regionální spolupráci mezi oběma státy, která by měla tyto negativní tendence potlačit a národy spíše sblížit.

2.5 Vývoj česko-polské spolupráce na Těšínsku

Dá se říci, že spolupráce mezi ČR a Polskem v oblasti Těšínského Slezska započala nedlouho po sametové revoluci. V roce 1991 byla založena Regionální rada

⁵⁸ SZYMECZEK, Józef a kol. *Poláci na Těšínsku*. Vyd. 1. Český Těšín: Kongres Poláků v České republice, 2009, s. 82-83. Dostupné na <<http://www.polonica.cz/content/Polaci%20na%20Tesinsku.pdf>>.

⁵⁹ Tamtéž s. 116.

⁶⁰ Podrobněji viz tamtéž s. 90-93.

rozvoje a spolupráce se sídlem v Třinci a Związek Komunalny Ziemi Cieszyńskiej. O dva roky později došlo k podpisu Smlouvy o regionální spolupráci mezi těmito dvěma celky a Svazem obcí okresu Karviná. V té době započaly práce na budování hraničních přechodů v regionu a v roce 1995 vznikla Hospodářská rozvojová agentura Třinecka, která se zabývá poradenskými službami v oblasti regionálního rozvoje.

V roce 1998 bylo založeno Regionální sdružení pro česko-polskou spolupráci Těšínského Slezska se sídlem v Českém Těšíně a v Polsku Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza“ se sídlem v Cieszynie. Smlouva o spolupráci mezi oběma stranami byla následně podepsána dne 22. dubna 1998.⁶¹

Od roku 2004 se začala rozvíjet spolupráce s Regio Pamina na francouzsko-německé hranici, k čemuž přispěla společná historická, zeměpisná a společenská východiska s těšínským regionem. Kontakty byly navázány v rámci spolupráce Województwa Śląskiego s Dolním Rýnem a kromě ETS se ho účastnil i Euroregion Silesia. Tato spolupráce finančně podpořená ze strany francouzských úřadů si klade za cíl výměnu znalostí a zkušeností v oblasti přeshraniční spolupráce a měla by být rovněž podpořena hospodářská spolupráce. Díky tomu byly uskutečněny některé projekty, které našly inspiraci v již realizovaných projektech na francouzsko-německé hranici.⁶² Spolupráce s touto oblastí pak oficiálně vyvrcholila v roce 2010 podpisem Dohody o spolupráci mezi Regio Pamina a Euroregionem Těšínské Slezsko - Śląsk Cieszyński. Za priority spolupráce jsou považovány následující: vzájemná spolupráce administrativních pracovníků, výměna zkušeností ve sféře poradenství a informovanosti obyvatel a spolupráce v oblasti sportu. Jestliže se budou vztahy mezi regiony dobře vyvíjet, je možno zvážit spolupráci v dalších odvětvích jako jsou kultura, vzdělávání, hospodářský a turistický rozvoj a ochrana životního prostředí.⁶³

⁶¹ *Chceme, abyste o nás věděli!* Euroregion Těšínské Slezsko – škola evropské integrace a prohlubování vzájemné důvěry [online]. Prezentace z mezinárodního česko-polského setkání, Euroregion Těšínské Slezsko - Śląsk Cieszyński, 14.12.2011 [cit. 2013-03-16]. Dostupné na <<http://www.euroregion-teschinensis.eu/wp-content/uploads/2012/03/Konference-Chceme-abyste-o-n%C3%A1s-v%C4%9Bd%C4%9Bli.pdf>>.

⁶² WOLFF, Christof. Regio Pamina - numéro spécial. *Journal Regio Pamina*, 08/2007, s. 5.

⁶³ *Le Protocole d'entente portant sur la coopération entre l'EURODISTRICT REGIO PAMINA et l'EUROREGION ŚLĄSK CIESZYŃSKI - TESINSKE SLEZSKO* [online]. Eurodistrict Regio Pamina, 29.4.2010 [cit. 2013-03-17]. Dostupné na <http://www.eurodistrict-regio-pamina.com/pamina/IMG/pdf/Protokoll_Unterschrift_FR_.pdf>.

2.6 Organizační struktura a úkoly Euroregionu

Jak již bylo zmíněno, strukturu Euroregionu tvoří dva hlavní celky – národní části Euroregionu.

Regionální sdružení pro česko-polskou spolupráci Těšínského Slezska (RSSTS) v sobě zahrnuje ještě tři další entity, a sice Svazek měst a obcí okresu Karviná, Regionální radu rozvoje a spolupráce se sídlem v Třinci a Sdružení obcí Jablunkovska.⁶⁴ Tyto svazky tvoří zejména obce, u Regionální rady rozvoje a spolupráce se sídlem v Třinci jsou dalšími členy podnikající a neziskové organizace. Seznam členů Euroregionu je přílohou této práce.

V souvislosti s právním postavením Euroregionu, kdy právní subjektivitu mají jen národní části Euroregionu, se nabízí otázka, zda partneři spolupráce v ETS zamýšlejí přejít na nový právní subjekt – ESÚS. Podle sekretáře ETS, pana Václava Laštůvky, se o této otázce jednalo, avšak bylo konstatováno, že přechod na ESÚS není v současné době pro Euroregion výhodný. Důležitou roli v tomto rozhodnutí hrají rozdíly v legislativě členských států EU, které stále nejsou dostatečně harmonizovány pro efektivní řízení ESÚS. Dá se tedy říci, že ESÚS měl význam spíše na počátku česko-polské spolupráce v 90. letech, ale postupem času se situace změnila. Tento nástroj však Euroregionem není zcela zavržen. V budoucnu může dojít k založení ESÚS za určitým účelem - realizací projektu a po jeho skončení se ESÚS rozpustí.⁶⁵

Orgány Euroregionu jsou pouze dva – Rada jako nejvyšší orgán a Sekretariát. Smlouva o regionální spolupráci stanoví, že do Rady budou delegováni čtyři zástupci z české strany a čtyři z polské části Euroregionu.⁶⁶ Rada si volí svého předsedu a místopředsedu. Zasedání Rady se konají alespoň dvakrát ročně a funkční období členů je shodné s tím, které mají delegující orgány. Zasedání svolává Sekretariát a výhodou je, že si Rada může na své jednání přizvat zástupce veřejné správy nebo zákonodárce s hlasem poradním, což jí umožňuje informovat i jiné aktéry o záměrech a dění v regionu. Rada jako řídicí orgán má na starosti schvalování záměrů a podmínek jejich financování, zřizuje pracovní skupiny, jmenuje členy Sekretariátu a deleguje zástupce, kteří reprezentují Euroregion navenek.

⁶⁴ *Struktura Euroregionu* [online]. Euroregion Těšínské Slezsko - Śląsk Cieszyński, 2013 [cit. 2013-02-12]. Dostupné na <<http://www.euregio-teschinensis.eu/euroregion-tesinske-slezsko/struktura-euroregionu/>>.

⁶⁵ Z rozhovoru s výkonným ředitelem Regionálního sdružení územní spolupráce Těšínského Slezska, panem Václavem Laštůvkou, a projektovou manažerkou, paní Ing. Šárkou Sikorovou ze dne 7.3.2013.

⁶⁶ V roce 2010 byl schválen dodatek ke Smlouvě o regionální spolupráci, který zvyšuje počet členů Rady na 6 z každé strany euroregionu.

Za výkon rozhodnutí Rady odpovídá Sekretariát. Je složen ze dvou sekretářů a jejich zástupců. Sekretariát zajišťuje administrativní chod Euroregionu, prezentuje ho navenek, vede úřad sekretariátu a připravuje návrhy usnesení Rady.

Kromě toho v Euroregionu působí ještě pracovní skupiny, které mohou být stálého nebo dočasného charakteru. Neřadí se však mezi orgány Euroregionu, jejich posláním je plnění úkolů uložených Radou a zpracovávání návrhů projektů.

Euroregion obecně podporuje rozvoj na území, která se stala členy Euroregionu. Jmenovitě se jedná o oblast hospodářství, školství, kultury a sportu, životního prostředí, územního plánování, dopravy, zdravotnictví a cestovního ruchu.⁶⁷

⁶⁷ *Smlouva o regionální spolupráci* [online]. Euroregion Těšínské Slezsko - Śląsk Cieszyński, 22.4.1998 [cit. 2013-02-12]. Dostupné na <<http://www.euregio-teschinensis.eu/wp-content/uploads/2012/01/Smlouva-o-region%C3%A1ln%C3%AD-spolupr%C3%A1ci.pdf>>.

3 Oblasti spolupráce v Euroregionu Těšínské Slezsko a jejich financování

3.1 Programy EU na podporu rozvoje oblasti

Na realizaci připravených projektů se využívají finanční prostředky z EU, respektive Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF), samozřejmě za částečného příspěví národních veřejných zdrojů. Dá se hovořit o několika obdobích, jimiž Euroregion prošel a v nichž se jednalo o odlišné programy za příspěví evropských strukturálních fondů.

Tabulka 3: *Přehled operačních programů realizovaných na česko-polské hranici*⁶⁸

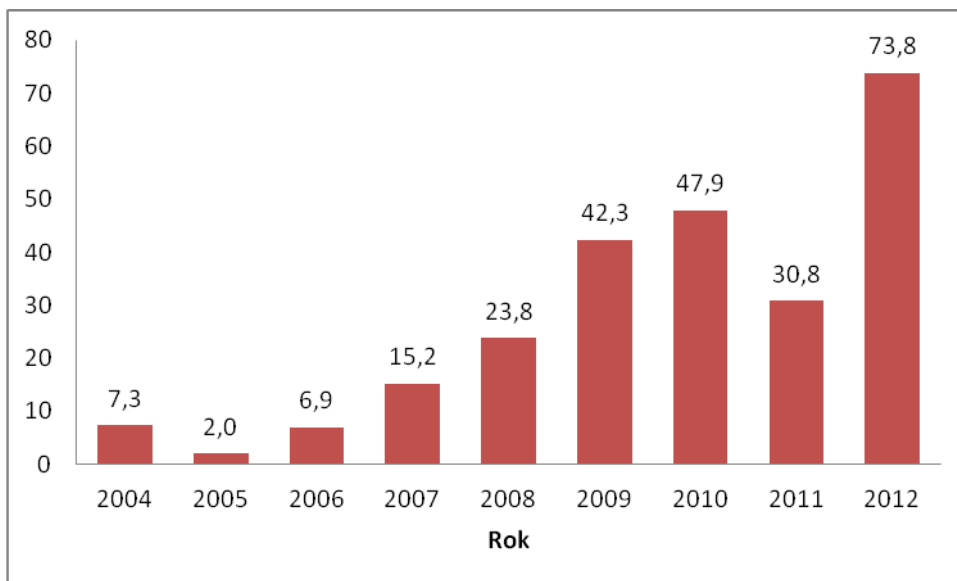
Název programu	Období	Výše finančních prostředků z fondů EU (EUR)	Přepočet prostředků na jeden rok
Phare CBC	1999 - 2003	23 000 000	4 600 000
INTERREG IIIA	2004 - 2006	16 500 000	5 500 000
Operační program přeshraniční spolupráce ČR - Polsko 2007- 2013	2007 - 2013	103 680 000	14 811 429

V tabulce je uveden přehled operačních programů, které byly uskutečněny na česko-polském pomezí. Při přepočtu objemu vyhrazených finančních prostředků z EU na jeden rok u každého z operačních programů je možno zaznamenat růst objemu dotací z EU s každým následujícím operačním programem.

V návaznosti na čistou pozici, kterou zatím ČR vůči rozpočtu EU stále má, je znatelný její rostoucí vývoj. Je nutno zdůraznit, že největší podíl v příjmech ČR z rozpočtu EU mají právě strukturální fondy. Je zde tedy jasná souvislost s množstvím prostředků poskytnutých na programy přeshraniční spolupráce.

⁶⁸ JARMAR, Zdeněk. *Fond mikroprojektů* [online]. Prezentace ze semináře v Olomouci k OPPS ČR-PR 2007-2013, 19.11.2007 [cit. 2013-02-23]. Dostupné na <<http://www.interreg3a.cz/res/data/004/000674.pdf>>.

Graf 10: Čistá pozice ČR v EU v letech 2004-2012 (v mld. Kč)⁶⁹

3.1.1 Phare CBC

Tzv. předvstupní období (do roku 2004) je spojeno s programem Phare CBC (Phare Cross-Border-Co-operation), který funguje od roku 1994 v rámci programu Phare. Zaměřuje se na spolupráci příhraničních regionů a pomoc v jejich rozvoji. Program je určen na podporu zemí střední a východní Evropy zejména na investiční účely do infrastruktury, hospodářského rozvoje, zvyšování životní úrovně obyvatelstva a na pomoc při navazování jejich bližší spolupráce.⁷⁰

Tento program se poprvé objevil na česko-polsko-německé hranici v Euroregionu Nisa v letech 1995 – 1996 jako Trojstranný program Phare CBC. Následně byl vytvořen program Phare CREDO (1997 – 1999). Od roku 1999 byl zaveden program Phare CBC ČR – Polsko, do něhož spadal i nově založený ETS. Cílem tohoto programu bylo rozvinout místní ekonomiku, zlepšit stav životního prostředí a podpořit oblast z hlediska lidských zdrojů. Program podporoval jak investiční záměry, tak malé spíše neinvestiční projekty zahrnuté do Společného fondu malých projektů.

⁶⁹ Čistá pozice ČR vůči rozpočtu EU dosáhla rekordní výše [online]. Ministerstvo financí, 24.1.2013 [cit. 2013-02-23]. Dostupné na <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/tiskove_zpravy_76218.html>.

⁷⁰ CBC Phare [online]. Strukturální fondy EU – Ministerstvo pro místní rozvoj, 23.2.2009 [cit. 2013-02-18]. Dostupné na <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2004-2006/Historie-regionalni-politiky-EU-v-Ceske-republice/Predvstupni-nastroje/Phare/CBC-Phare>>.

Hlavním smyslem Phare CBC však byla příprava na začlenění do programu Interreg IIIA po vstupu ČR do EU.⁷¹

K celkovému ukončení a finančnímu vypořádání programu došlo v roce 2006.

3.1.2 Interreg IIIA

Programovací období 2000 – 2006 s sebou přineslo tzv. program Interreg III. Jednalo se o jednu z částí Iniciativ schválených Evropskou komisí. V programu figurovaly tři části, Interreg III A, B a C. V pořadí, v jakém jdou písmena za sebou, byla označována přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráce.⁷² Česká republika sdílela tento program v roce 2004 současně s jejím vstupem do EU.

Tabulka 4: *Rozdělení priorit a opatření v rámci Iniciativy Společenství Interreg IIIA 2004 – 2006*⁷³

<i>Priorita 1</i>	Další rozvoj a modernizace infrastruktury na zlepšení konkurenceschopnosti přeshraniční oblasti	
	<i>Opatření 1.1</i>	Podpora infrastruktury přeshraničního významu
	<i>Opatření 1.2</i>	Infrastruktura zaměřená na ochranu životního prostředí a na prevenci povodí
	<i>Opatření 1.3</i>	Zajištění infrastruktury na podporu podnikání a cestovního ruchu
<i>Priorita 2</i>	Rozvoj místní společnosti v přeshraniční oblasti	
	<i>Opatření 2.1</i>	Rozvoj cestovního ruchu
	<i>Opatření 2.2</i>	Podpora iniciativ místních komunit (Fond mikroprojektů)
	<i>Opatření 2.3</i>	Rozvoj a podpora přeshraničních organizačních struktur a sítí
<i>Priorita 3</i>	Technická pomoc	
	<i>Opatření 3.1</i>	Řízení, realizace, monitorování a kontrola
	<i>Opatření 3.2</i>	Propagace a hodnocení programu

⁷¹ Program Iniciativy Společenství Interreg IIIA Česká republika – Polsko [online]. CZ-PL Interreg IIIA, 30.6.2006 [cit. 2013-02-23]. Dostupné na <<http://www.interreg3a.cz/index.php?cmd=page&type=1&id=29&lang=cs>>.

⁷² Iniciativy Společenství [online]. Strukturální fondy EU – Ministerstvo pro místní rozvoj, 23.2.2009 [cit. 2013-02-23]. Dostupné na <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2004-2006/Iniciativy-Spolecenstvi>>.

⁷³ Tamtéž s. 21.

Interreg IIIA se rozvinul na každé z českých hranic se sousedními státy, v tomto případě je nutné zdůraznit program Interreg IIIA Česká republika – Polská republika. Program si sliboval posílit hlavně socioekonomické vazby mezi příhraničními regiony a vyzdvihnout jejich společné hodnoty. Byly proto stanoveny tři priority, které se následně členily na opatření zaměřující se na konkrétní oblast, jak uvádí tabulka č. 4.

3.1.3 Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007 – 2013

Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika (OPPS ČR-PR) navazuje na předchozí období 2004 – 2006. OPPS ČR-PR je zařazen do tzv. Cíle 3 Evropská územní spolupráce, jenž zahrnuje celkem devět operačních programů zaměřujících se na přeshraniční, meziregionální a nadnárodní spolupráci.⁷⁴ V přeshraniční spolupráci figurují regiony podél českých státních hranic se všemi sousedními zeměmi stejně, jako tomu bylo v předchozím období.

Pro přeshraniční a nadnárodní spolupráci ČR připadají z evropských fondů prostředky ve výši 389 milionů EUR.⁷⁵ V rámci ČR je tato částka rozdělena mezi spolupráce s jednotlivými sousedními zeměmi. Spolupráce na česko-polské hranici je dotována ze všech sousedních zemí nejvíce, dosahuje 103,68 milionů EUR.⁷⁶

Do česko-polské spolupráce jsou zahrnuty všechny euroregiony, které jsou situovány na státní hranici s Polskem. Úkolem operačního programu je překonávat bariéry a překážky, které jsou dány zejména periferní pozicí regionů tak, jak tomu bylo doposud, a napomáhat jejich rozvoji. Podpora rozvoje je uskutečňována ve velkém množství oblastí, jež jsou detailněji rozpracovány v Programovém dokumentu OPPS ČR-PR.

Jelikož se jedná o investiční projekty, jsou všechny činnosti spolufinancovány z ERDF. V rámci OPPS ČR-PR jsou z ERDF dostupné prostředky ve výši 219,46 milionů EUR. Maximální výše transferu z ERDF činí 85 %, ve zbývajících 15 %

⁷⁴ *Operační programy 2007-2013* [online]. Strukturální fondy EU – Ministerstvo pro místní rozvoj, 2013 [cit. 2013-02-18]. Dostupné na <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013>>.

⁷⁵ *Evropská územní spolupráce* [online]. Strukturální fondy EU – Ministerstvo pro místní rozvoj, 2013 [cit. 2013-02-18]. Dostupné na <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Evropska-uzemni-spoluprace>>.

⁷⁶ JARMAR, Zdeněk. *Fond mikroprojektů* [online]. Prezentace ze semináře v Olomouci k OPPS ČR-PR 2007-2013, 19.11.2007 [cit. 2013-02-20]. Dostupné na <<http://www.interreg3a.cz/res/data/004/000674.pdf>>.

probíhá vlastní plnění. Čeští žadatelé zde mají navíc možnost zažádat o 5% podporu ze státního rozpočtu ČR.⁷⁷

OPPS ČR-PR v sobě zahrnuje celkem čtyři prioritní osy, v rámci nichž jsou stanoveny ještě specifické cíle. Ty jsou dále rozpracovány v tzv. oblastech podpory upřesňujících odvětví, ve kterých je možno o projekt žádat, a uvádějících příklady možných žadatelů.

Tabulka 5: Přehled prioritních os, oblastí podpory OPPS ČR-PR a rozdělení finančních prostředků (v EUR)⁷⁸

Prioritní osa 1	Posilování dostupnosti, ochrana životního prostředí a prevence rizik		81 626 990
	<i>Oblast podpory 1.1</i>	Posilování dostupnosti	51 097 276
	<i>Oblast podpory 1.2</i>	Ochrana životního prostředí	17 556 747
	<i>Oblast podpory 1.3</i>	Prevence rizik	12 972 967
Prioritní osa 2	Zlepšení podmínek pro rozvoj podnikatelského prostředí a cestovního ruchu		69 605 364
	<i>Oblast podpory 2.1</i>	Rozvoj podnikatelského prostředí	5 572 968
	<i>Oblast podpory 2.2</i>	Podpora rozvoje cestovního ruchu	59 254 023
	<i>Oblast podpory 2.3</i>	Podpora spolupráce v oblasti vzdělávání	4 778 373
Prioritní osa 3	Podpora spolupráce místních společenství		55 059 430
	<i>Oblast podpory 3.1</i>	Územní spolupráce veřejných institucí	3 583 780
	<i>Oblast podpory 3.2</i>	Podpora společenských, kulturních a volnočasových aktivit	7 583 781
	<i>Oblast podpory 3.3</i>	Fond mikroprojektů	43 891 869
Prioritní osa 4	Technická pomoc		13 167 560

⁷⁷ OPPS ČR-PR 2007-2013 [online]. CZ-PL, Cíl 3/Cel 3 2007-2013, 2013 [cit. 2013-02-18]. Dostupné na <<http://www.cz-pl.eu/>>.

⁷⁸ Programový dokument OPPS ČR-PR 2007-2013: verze 2 [online]. CZ-PL, Cíl 3/Cel 3 2007-2013, 15.3.2010 [cit. 2013-02-18]. Dostupné na <<http://www.cz-pl.eu/programovy-dokument.html>>.

Navázání prostředků ERDF OPPS ČR-PR 2007-2013 po zasedání MV dne 30.1.2013 [online]. CZ-PL, Cíl 3/Cel 3 2007-2013, 5.2.2013 [cit. 2013-02-18]. Dostupné na <<http://www.cz-pl.eu/mv-liberec.html>>.

Po srovnání prioritních os a oblastí podpory OPPS ČR-PR s prioritami a opatřeními předchozího programu Interreg IIIA je možno pozorovat rozpracování priority 2 do dvou prioritních os (2 a 3) OPPS ČR-PR. Interreg IIIA tak dal základ nynějšímu operačnímu programu, jehož náplň se v podstatě příliš nemění.

Co je však důležité pro úspěch projektů a co spojuje všechny prioritní osy, je fakt, že se v projektech musí jednat o skutečnou přeshraniční spolupráci a nikoli jen samostatné zpracování projektů na každé z národních stran regionu a jejich následné propojení.⁷⁹ Předkládány jsou tedy společné projekty, v nichž je preferováno uplatnění principu vedoucího partnera. Ten je společně vybrán všemi partnery projektu a přejímá za projekt odpovědnost. Projekt musí zároveň splňovat alespoň dvě ze čtyř podmínek, a to společnou přípravu projektu, společnou realizaci, společné využívání pracovníků při činnostech spojených s projektem, a společné financování. Rovněž je možné, aby byl projekt realizován pouze na jedné straně hranice, musí mít ale prokazatelně přeshraniční dopad.⁸⁰

V současném programovém období 2007 – 2013 se dá říci, že pokud pomineme oblast podpory 3.3 Fond mikroprojektů, byly v ETS nejčastěji realizovány projekty z oblasti podpory 2.2 Podpora rozvoje cestovního ruchu. Jednalo se o projekty, které měly za cíl zlepšit turistickou infrastrukturu v regionu, posílit spolupráci v oblasti lázeňství, obnovy kulturního dědictví nebo modernizovat veřejné parky. Dále byla řada projektů doporučena a následně realizována z oblasti podpory 1.1 Posilování dostupnosti, kdy šlo především o zlepšení přístupnosti několika hraničních měst se svým protějškem na druhé straně hranice, a z oblasti podpory 3.2. Podpora společenských, kulturních a volnočasových aktivit. Současné byly podporovány aktivity pro zefektivnění protipožárního záchranného systému v pohraničí z oblasti podpory 1.3 Prevence rizik. V rámci oblasti podpory 1. 2 Ochrana životního prostředí byla Vysokou školou báňskou vypracována studie na zlepšení kvality ovzduší v česko-polském pohraničí a Zdravotním ústavem v Ostravě vytvořeny projekty informačního systému kvality ovzduší a strategie řízení kvality ovzduší. Projekt zahrnutý do oblasti podpory 2.1 Rozvoj podnikatelského prostředí byl zaměřen na usnadnění přístupu k informacím

⁷⁹ HUK, Mateusz. *Specifika programu, příklady projektů* [online]. Prezentace ze semináře v Olomouci k OPPS ČR-PR 2007-2013, 19.11.2007 [cit. 2013-02-20]. Dostupné na <<http://www.interreg3a.cz/res/data/004/000680.pdf>>.

⁸⁰ Informační brožura o Operačním programu přeshraniční spolupráce ČR – Polsko 2007-2013 dostupná na informacích Regionálního sdružení územní spolupráce Těšínského Slezska. Nařízení Evropského parlamentu a Rady ES č. 1080/2006 ze dne 5. července 2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj a o zrušení nařízení ES č. 1783/1999. Úř. věst. L 210, 31.července 2006, s. 1 a násl.

o veřejných zakázkách v sousední zemi a podmínkách účasti na tomto řízení pro firmy se sídlem ve druhém státě. V poslední oblasti podpory (kromě prioritní osy 4 Technická pomoc) 3.1 Územní spolupráce veřejných institucí je v současné době realizován projekt z názvem EUREGIO CZ-PL, který sdružuje euroregiony na česko-polské hranici a klade si za cíl prohloubení vzájemné spolupráce, výměnu zkušeností a rozšíření povědomí o přeshraniční spolupráci.⁸¹

3.1.4 Nadcházející programové období 2014 – 2020

Česko-polská spolupráce se v podobě společných projektů v ETS daří a úspěch byl zaznamenán i v čerpání z ERDF. Za více než 20 let spolupráce, kterou mají tamní samosprávy již za sebou, bylo dosaženo řady dobrých výsledků a spolupráce v podobném duchu se očekává i v následujícím programovacím období. Na léta 2014 – 2020 by EU měla poskytnout větší objem finančních prostředků k dotacím, které však budou podléhat výraznější kontrole s důrazem na výsledek projektu. Projekty budou muset spadat do jednoho z definovaných okruhů, nebude tedy možné žádat o dotaci na jakékoliv aktivity a nedojde ani ke zjednodušení přípravy žádostí.⁸²

V praxi to tedy bude vypadat tak, že na přeshraniční spolupráci bude v rámci budoucího Cíle 2 Evropská územní spolupráce připadat největší objem finančních prostředků z EU – 73,24 %, což je zhruba 8,6 miliard EUR.⁸³ Zároveň dojde ke snížení spolufinancování z ERDF na úrovni prioritních os z nynějších 85 % na 75 %.⁸⁴

V návrzích obecného nařízení a nařízení o ERDF je pak definováno 11 tematických cílů, z nichž si bude možno zvolit maximálně čtyři témata, na něž bude alokováno 80 % prostředků operačního programu.⁸⁵ Tím se značně omezí okruh oblastí, ve kterých je nyní možno projekty realizovat. Kromě toho dosavadní povinnost splnění

⁸¹ *Přehled doporučených projektů* [online]. CZ-PL, Cíl 3/Cel 3 2007-2013, 2013 [cit. 2013-04-10]. Dostupné na <<http://www.cz-pl.eu/prehled-doporucenych-projektu.html>>.

⁸² HAVLÍKOVÁ, Dorota. Euroregion Těšínského Slezska už má 20 let. *Těšínské listy*, 10.2.2012, roč. 6, č. 1, s. 7.

⁸³ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o zvláštních ustanoveních týkajících se podpory z Evropského fondu pro regionální rozvoj a pro cíl Evropská územní spolupráce ze dne 14. března 2012.

⁸⁴ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o společných ustanoveních ohledně Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu, Fondu soudržnosti, Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a Evropského námořního a rybářského fondu, jichž se týká společný strategický rámec, o obecných ustanoveních ohledně Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1083/2006, ze dne 14. března 2012.

⁸⁵ *Podklad pro přípravu Dohody o partnerství pro programové období 2014-2020 – Vymezení programů a další postup při přípravě České republiky pro efektivní čerpání fondů Společného strategického rámce* [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj, listopad 2012 [cit. 2013-03-29]. Dostupné na <http://www.ceskapozice.cz/sites/default/files/file_attachments/material_ministerstva_pro_mistni_rozvoj_o_rozdeleni_operacnich_programu_po_roce_2014.pdf>.

minimálně dvou ze čtyř podmínek pro posouzení společného projektu by měl být zpřísněn. V následujícím období se předpokládá splnění všech čtyř podmínek najednou, tedy příprava projektu, jeho realizace, personál podílející se na realizaci i financování musí probíhat společně.⁸⁶

ETS se chce v novém programovacím období zaměřit především na životní prostředí, kde se chce soustředit na čistotu ovzduší, dále na oblast zdravotnictví, krizového řízení a zaměstnanosti.⁸⁷

3.2 Fond mikroprojektů

Fond mikroprojektů (FMP) je jednou z oblastí spolupráce v rámci třetí prioritní osy. Tento nástroj navazuje na Společný fond malých projektů programu Phare CBC a Fond mikroprojektů programu Interreg IIIA. „*Hlavním cílem FMP je rozvíjet a podporovat rozvoj spolupráce mezi komunitami na obou stranách hranice, se zaměřením na společné zlepšování sociálních, kulturních a ekonomických vztahů.*“⁸⁸ Díky tomuto nástroji je rovněž posilována evropská integrace na úrovni občanské společnosti. Přeshraniční regiony v tomto ohledu sehrávají roli jakéhosi styčného bodu mezi regionální politikou EU na jedné straně a občanskou společností na straně druhé.⁸⁹

Fond napomáhá rozvíjení vzájemných vztahů obyvatel na obou stranách hranice zejména kulturními nebo společenskými akcemi, dále materiály propagujícími region či turistickými lákadly a zlepšením vybavenosti obcí. Na druhou stranu projekty neslouží jako prostředek financování běžných aktivit, vždy se musí jednat o něco jedinečného s určitým přínosem pro rozvoj nebo podporu regionu. Přitom lze financovat projekty nejenom výhradně z prioritní osy tři, ale i z prvních dvou prioritních os.

Jak již sám název napoví, projekty jsou malé, většinou neinvestičního charakteru, výjimečně se může jednat o malé investiční projekty. Malým projektem se zde rozumí takový, jehož celkové náklady nepřesáhnou 60 000 EUR. Projekty mohou být takto financovány v rozmezí od 2 000 do 30 000 EUR.⁹⁰

⁸⁶ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o zvláštních ustanoveních týkajících se podpory z Evropského fondu pro regionální rozvoj a pro cíl Evropská územní spolupráce ze dne 14. března 2012.

⁸⁷ Z rozhovoru s výkonným ředitelem Regionálního sdružení územní spolupráce Těšínského Slezska, panem Václavem Laštůvkou, a projektovou manažerkou, paní Ing. Šárkou Sikorovou ze dne 7.3.2013.

⁸⁸ *Programový dokument OPPS ČR-PR 2007-2013: verze 2, s. 44* [online]. CZ-PL, Cíl 3/Cel 3 2007-2013, 15.3.2010 [cit. 2013-02-20]. Dostupné na <<http://www.cz-pl.eu/programovy-dokument.html>>.

⁸⁹ *Fonds de microprojets en Europe* [online]. Eurodistrict Regio Pamina, 2006 [cit. 2013-03-17]. Dostupné na <<http://www.eurodistrict-regio-pamina.eu/pamina/spip.php?article1717>>.

⁹⁰ *Programový dokument OPPS ČR-PR 2007-2013: verze 2, s. 44* [online]. CZ-PL, Cíl 3/Cel 3 2007-2013, 15.3.2010 [cit. 2013-02-20]. Dostupné na <<http://www.cz-pl.eu/programovy-dokument.html>>.

Následující tabulka uvádí hlavní rozdíly mezi předchozím programem Interreg IIIA a současným OPPS ČR-PR, kdy je zřejmé, že došlo k celkovému navýšení objemu FMP na celém operačním programu. Kromě toho byly zvýšeny částky transferů z finančního nástroje EU.

Co se týče FMP předvstupního programu Phare CBC, příspěvek na projekt činil od 1 000 do 50 000 EUR a minimální podíl spoluúčasti příjemce byl 10 %.⁹¹

Tabulka 6: Srovnání podmínek poskytnutí dotace v rámci Fondu mikroprojektů ve dvou po sobě jdoucích programovacích obdobích⁹²

Financování	Program	
	Interreg IIIA (2004-2006)	OPPS ČR-PR (2007-2013)
Podíl FMP na programu	15%	20%
Max. výše dotace EU	20 000 EUR	30 000 EUR
Max. podíl dotace EU	75%	85%
Max. náklady na projekt	40 000 EUR	60 000 EUR

FMP je v každém z šesti euroregionů ležících na česko-polské hranici řízen samostatně, aby se zohlednily jejich lokální potřeby. Euroregiony tak působí jako Správci a Administrátoři FMP,⁹³ kteří se starají o registraci žádostí o dotaci, kontrolu realizace, vyúčtování a jiné činnosti spojené s poskytováním prostředků prostřednictvím FMP. Dále v každém z euroregionů funguje tzv. Euroregionální řídicí výbor (EŘV), jenž je společným orgánem české a polské části euroregionů, který hodnotí a schvaluje projekty, o něž bylo na daném území požádáno v rámci FMP. EŘV má v podstatě čtyři možnosti, jak s projektem naloží: projekt schválí, schválí s podmínkou, neschválí, a tedy pozastaví, nebo zamítne.

V ETS vykonávají funkci Správce FMP česká i polská část Euroregionu s tím, že české RSSTS je považováno za vedoucího partnera.

V praxi je možno předkládat tři typy projektů v ETS. Jsou to tzv. projekty typu A, což jsou společné přeshraniční projekty, v nichž jedna z partnerských stran hraje vedoucí úlohu a přebírá veškerou zodpovědnost spojenou s projektem. U tohoto typu

⁹¹ *Programy a dotace – evropská integrace* [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj, Věstník č. 3, 2003 [cit. 2013-04-06]. Dostupné na <<http://www.obce.cz/mmr/vestniky/vestnik03-03/0303v04.htm>>.

⁹² JARMAR, Zdeněk. *Fond mikroprojektů* [online]. Prezentace ze semináře v Olomouci k OPPS ČR-PR 2007-2013, 19.11.2007 [cit. 2013-02-25]. Dostupné na <<http://www.interreg3a.cz/res/data/004/000674.pdf>>.

⁹³ U všech euroregionů na česko-polské hranici splývá Správce a Administrátor FMP. Výjimku tvoří jen Euroregion Glacensis, jehož Administrátorem je Regional Development Agency.

projektů se úloha vedoucího partnera projevuje hlavně v předložení společné projektové žádosti a v realizování společného projektu. Projekty typu B jsou také partnerskými projekty, rozdíl je však v úloze vedoucího partnera. V tomto případě se sice jedná o jeden projekt, žádost je ale předkládána a financována každou ze stran samostatně. Poslední možností jsou projekty typu C, což jsou projekty realizované každou ze stran samostatně, druhá strana hraje pouze roli partnera. Vhodnými žadateli o projekt se pak mohou stát právnické osoby veřejného práva, subjekty ovládané veřejnoprávními právnickými osobami a neziskové organizace. Všechny tyto subjekty, pokud žádají o projekt, se musejí nacházet na území v působnosti Správce FMP a nesmějí mít finanční problémy.⁹⁴

Okruh aktivit, které spadají do FMP a jsou specifickými prioritami ETS pro současné programovací období 2007 - 2013, jsou následující:

- hospodářský rozvoj včetně rozvoje turismu a cestovního ruchu,
- společné přeshraniční plánovací a rozvojové studie včetně adekvátních aktivit v oblasti životního prostředí,
- místní demokracie a lidské zdroje v oblasti společných projektů řešící důsledky restrukturalizace území včetně vzájemného poznání společného vývoje v minulosti s akcentem na evropskou integraci,
- společné kulturní a sportovní aktivity.⁹⁵

V Euroregionu Těšínské Slezsko je na FMP vyčleněno téměř 5,5 mil. EUR, z toho 2 483 000 EUR v české části a 3 000 000 EUR v části polské. Přitom ze srovnání euroregionů na česko-polské hranici vyplývá, že v ETS je to druhá nejmenší částka hned po Euroregionu Beskydy.⁹⁶ Financování je možné na české straně z 85 % z ERDF a ze zbylých 15 % z vlastních zdrojů žadatele. Vždy však platí, že žadatel nejdříve zaplatí veškeré náklady na projekt a dotace mu je FMP vyplacena až zpětně po předložení příslušné dokumentace. Na polské straně je stanovena stejná hodnota

⁹⁴ *Fond mikroprojektů* [online]. Euroregion Těšínské Slezsko - Śląsk Cieszyński, 2013 [cit. 2013-02-26]. Dostupné na <<http://www.euregio-teschinensis.eu/fond-mikroprojektu/>>.

⁹⁵ Informační brožura o Operačním programu přeshraniční spolupráce ČR – Polsko 2007-2013 dostupná na informacích Regionálního sdružení územní spolupráce Těšínského Slezska.

⁹⁶ JARMAR, Zdeněk. *Fond mikroprojektů* [online]. Prezentace ze semináře v Olomouci k OPPS ČR-PR 2007-2013, 19.11.2007 [cit. 2013-02-25]. Dostupné na <<http://www.interreg3a.cz/res/data/004/000674.pdf>>.

z ERDF, avšak nabízí se zde možnost čerpání dotace ze státního rozpočtu a to nejvýše 10 %, zbylých minimálně 5 % připadá na žadatele.⁹⁷

V tabulce č. 7 je možné porovnat množství schválených projektů na české a polské straně ETS v rámci programů Phare CBC a Interreg IIIA.

Tabulka 7: Schválené projekty v Euroregionu Těšínské Slezsko a výše jejich spolufinancování v rámci FMP programů Phare CBC a Interreg IIIA⁹⁸

Operační program	Phare CBC	Interreg IIIA
Počet projektů ČR	75	40
Schváleno ČR (EUR)	357 155	331 018
Počet projektů PR	97	50
Schváleno PR (EUR)	518 000	493 500
Počet projektů celkem	172	90
Schváleno celkem	875 155	824 518

Výraznější převahu polských projektů lze pozorovat u programu Phare CBC než Interreg IIIA. Celkově pak bylo v programu Phare CBC uskutečněno mnohem více malých projektů, tyto projekty však nebyly tak finančně náročné a v přepočtu na jeden projekt dosahovaly menší výše dotace než v programu Interreg IIIA.

Následující tabulka ukazuje, jak na tom byly žádosti o projekty v minulém programovacím období 2004 – 2006. Ze všech projednaných projektů byly schváleny zhruba dvě třetiny z nich. Do kategorie „jiné“ spadají například žádosti, které byly staženy žadatelem, dále žádosti vrácené k dopracování nebo žádosti, které nesplnily daná kritéria.

⁹⁷ Směrnice pro žadatele FMP OPPS ČR – Polsko 2007-2013 v Euroregionu Těšínské Slezsko - Śląsk Cieszyński [online]. Vyd. 2. Euroregion Těšínské Slezsko - Śląsk Cieszyński, 30.1.2009 [cit. 2013-02-26]. Dostupné na <http://www.euregio-teschinensis.eu/wp-content/uploads/2011/12/1.1-SMeRNICE_PRO_zADATELE_-_final20090130.pdf>.

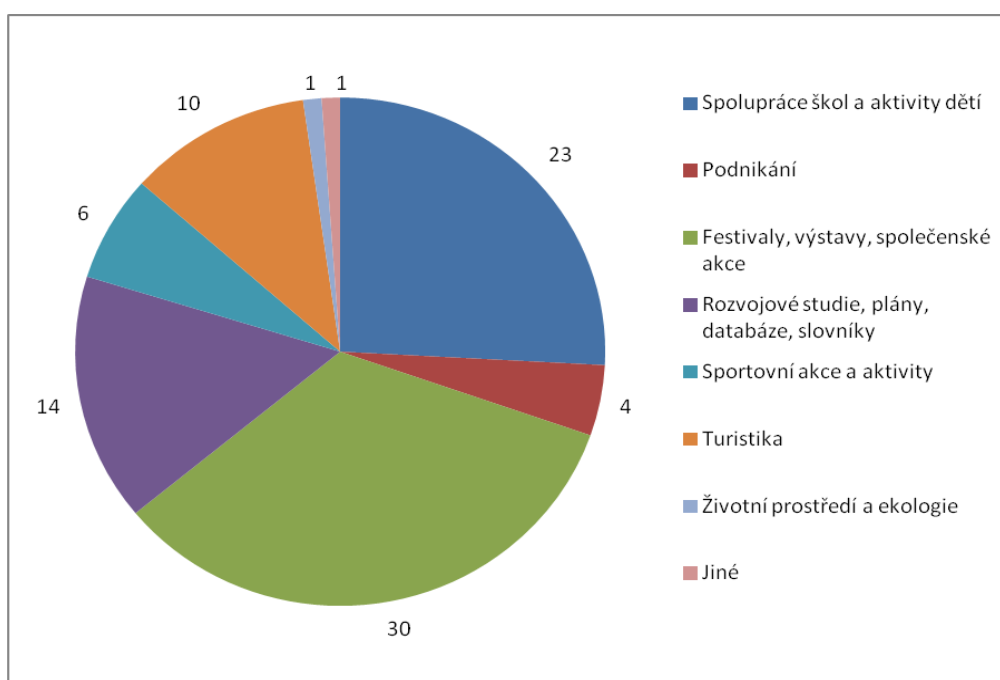
⁹⁸ Chceme, abyste o nás věděli! Euroregion Těšínské Slezsko – škola evropské integrace a prohlubování vzájemné důvěry [online]. Prezentace z mezinárodního česko-polského setkání, Euroregion Těšínské Slezsko - Śląsk Cieszyński, 14.12.2011 [cit. 2013-03-17]. Dostupné na <<http://www.euregio-teschinensis.eu/wp-content/uploads/2012/03/Konference-Chceme-abyste-o-n%C3%A1s-v%C4%9Bd%C4%Bli.pdf>>.

Tabulka 8: **Přehled žádostí o projekty v rámci FMP programu Interreg IIIA v Euroregionu Těšínské Slezsko⁹⁹**

Podáno	Schváleno	Zamítnuto	Jiné	Schváleno v CZK	Schváleno v PLN
131	89	23	16	8 289 669	1 992 799

Schválené projekty byly následně rozděleny podle odvětví nebo aktivit. Největší zastoupení měly kulturní akce, a sice festivaly, výstavy a jiné společenské akce. Na druhém místě skončily aktivity dětí a spolupráce škol a o něco méně projektů pak bylo v oblasti turismu a rozvojových studií. Vidíme tedy, že už v předchozím programovacím období se Euroregion v počtu realizovaných projektů zaměřoval na stejná témata, jaká si vymezil v současném OPPS ČR-PR. Prohlubování sousedských vztahů prostřednictvím kultury a vzdělávání je pro ETS jednou z priorit.

Graf 11: **Počet projektů schválených v rámci FMP programu Interreg IIIA v Euroregionu Těšínské Slezsko¹⁰⁰**

⁹⁹ LAŠTŮVKA, Václav; KASPEREK, Bogdan. *Fond mikroprojektů Programu Iniciativy INTERREG IIIA v Euroregionu Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński* [online]. Prezentace ze závěrečného semináře Interreg IIIA ČR – Polsko 2004-2006, 16.2.2007 [cit. 2013-02-26]. Dostupné na <http://www.interreg3a.cz/index.php?cmd=page&type=1&id=136&lang=cs&parent_id=25>.

¹⁰⁰ LAŠTŮVKA, Václav; KASPEREK, Bogdan. *Fond mikroprojektů Programu Iniciativy INTERREG IIIA v Euroregionu Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński* [online]. Prezentace ze závěrečného semináře Interreg IIIA ČR – Polsko 2004-2006, 16.2.2007 [cit. 2013-02-26]. Dostupné na <http://www.interreg3a.cz/index.php?cmd=page&type=1&id=136&lang=cs&parent_id=25>.

Celkem zarážející je to, že v tomto období byl realizován jen jeden projekt z odvětví životního prostředí. Je možno se domnívat, že je to důsledkem náročnosti této oblasti, která vyžaduje značné investice, a proto se takové projekty svou výší nákladů nevejdou do kritéria maximálních nákladů projektu 60 000 EUR. Navíc v programu Interreg IIIA existovalo samostatné opatření 1.2 s názvem „Infrastruktura zaměřená na ochranu životního prostředí a na prevenci povodí“. Stejně tak lze podobnou situaci spatřovat v oboru podnikání.

Schválené projekty lze také hodnotit podle sídla jejich žadatele. Nejvíce projektů bylo schváleno od žadatelů se sídlem v euroregionálních sídelních městech, tedy v Cieszynie (39), s velkým odstupem následoval Český Těšín (12). Dále je možno zmínit Orlovou a Wislu se šesti schválenými projekty, Karvinou s pěti, v Třinci, Istebne a v Jastrzębie Zdrój bylo schváleno po čtyřech projektech.¹⁰¹

V současném programovacím období 2007 – 2013, ve kterém dosud proběhlo 10 zasedání EŘV bylo schváleno celkem 248 projektů. Jak uvádí následující tabulka, počet projektů polské strany opět převýšil počet českých projektů, nicméně v některých oblastech je tomu naopak. Jednoznačně vedoucím odvětvím je kultura (jako již dříve) a sport, velmi dobře se však rozvíjí i spolupráce v cestovním ruchu.

Tabulka 9: Schválené projekty v rámci FMP OPPS ČR-PR 2007 - 2013 dle témat na základě výsledků 1. - 10. zasedání EŘV Euroregionu Těšínské Slezsko¹⁰²

Tematická oblast	Počet schválených projektů v PR	Počet schválených projektů v ČR	Celkem
Komunální partnerství	6	5	11
Kultura	49	13	62
Bezpečnost a zdraví	4	2	6
Cestovní ruch	29	15	44
Euroregionální činnost	2	2	4
Sociální oblast	2	4	6
Sport	29	23	52
Školství	9	18	27
Životní prostředí	1	4	5
Jiné	8	23	31
Celkem	139	109	248

¹⁰¹ Tamtéž.

¹⁰² Materiály ze Sekretariátu české části Euroregionu Těšínské Slezsko - Śląsk Cieszyński ze dne 7.3.2013.

Rozvoj vzájemných školních aktivit je podporován spíše z české strany, stejně jako aktivity v sociální oblasti nebo v ochraně životního prostředí.

Tabulka 10: Schválené projekty v rámci FMP OPPS ČR-PR 2007 - 2013 dle instituce žadatele na základě výsledků 1. – 10. zasedání EŘV Euroregionu Těšínské Slezsko¹⁰³

Instituce žadatele	Celkem
Komunální samospráva	138
Spolky a sdružení	70
Opecně prospěšné společnosti	2
Vzdělávací zařízení	32
Círky a církevní společenství	6
Celkem	248

Hlavními žadateli o projekty jsou v naprosté většině obce a města. Spolky a sdružení jsou téměř o polovinu méně častými žadateli než obecní samospráva a totéž se dá říci o vzdělávacích zařízeních v poměru ke spolkům a sdružením. Naopak církve a obecně prospěšné společnosti se v této činnosti příliš nerealizují.

3.3 Vybrané projekty realizované v Euroregionu Těšínské Slezsko

Od počátku česko-polské spolupráce bylo v ETS realizováno velké množství projektů, které za přispění prostředků z EU napomohly rozvoji regionu, zlepšení jeho dostupnosti či informovanosti obyvatel. Kromě toho se jedná o úspěšné projekty, které můžeme nalézt i v jiných euroregionech v Evropě, kde se také osvědčily.

Je třeba zdůraznit, že Euroregion působí jako významný prvek, který dává impulzy k zahájení konkrétních činností. Požadavky jednotlivých obcí nebo sdružení se často liší, a proto je potřeba je roztřídit podle toho, zda existuje stejný či podobný požadavek na druhé straně Euroregionu. Oboustranná potřebnost realizace projektů tedy hraje velice důležitou roli.

Jak již bylo zmíněno, česko-polská spolupráce začala nedlouho po roce 1989. V té době bylo společným cílem vybudování sítě hraničních přechodů, které se staly jedním z prvních kroků k tomu, jak se dostat z izolace a přiblížit se sousednímu státu.

¹⁰³ Materiály ze Sekretariátu české části Euroregionu Těšínské Slezsko - Śląsk Cieszyński ze dne 7.3.2013.

Úkolu se strany zhostily zodpovědně a bylo postaveno celkem šest silničních hraničních přechodů a tři železniční. Zejména pak pro potřeby turistiky bylo vybudováno osm hraničních přechodů pro malý pohraniční styk a stejný počet hraničních přechodů pro cestovní ruch (seznam všech hraničních přechodů je přílohou č. 3 této práce). Hraniční přechody a k nim vybudované přístupové komunikace tak mají nezpochybnitelný význam co do dalšího rozvoje regionu.

Po podpisu Smlouvy o regionální spolupráci v roce 1998 byly projekty podpořeny z různých programů EU. Jejich přehled současně s vybranými projekty zobrazuje následující tabulka.

Tabulka 11: Přehled uskutečněných projektů v rámci programů Phare Credo a Phare CBC v Euroregionu Těšínské Slezsko¹⁰⁴

OP	Projekt	Charakteristika projektu	Realizace	Rozpočet (EUR)
Phare Credo	Regiotour	Cyklistické trasy v ETS	8/1999 - 8/2000	385 875
	Beskydomap	Turistické mapy česko-polsko-slovenského pohraničí	6/1998 - 8/2000	22 985
	INFOREG 2000	Informační síť o dění v cestovním ruchu, hospodářství, kultuře a sportu v ETS	8/1998 - 1/2000	48 000
	Strategie	Rozvoj turistiky v oblasti Těrlické a Žermanické přehrady a jezera Goczałkowice	8/1998 - 6/1999	14 120
Phare CBC	Myší díra	Rekonstrukce křížení komunikace II/468 s tratí ČD v Třinci	1999	2 600 000
		Rekonstrukce komunikací k hraničním přechodům	11/2001 - 4/2004	3 000 000
	INFOBUSINESS	Sběr, zpracování a šíření ekonomických informací v ETS	8/2001 - 2/2002	7 527
	IMAGE PROSPECT	Prezentační materiál ETS	7/2001 - 4/2002	4 186
	INTERTURISM	Společná strategie rozvoje turismu v Moravskoslezských a Slezských Beskydech	6/2001 - 3/2002	9 933
	BORDER CROSSING	Modelová studie překračování hranic v roce 2005	6/2001 - 3/2002	11 250

¹⁰⁴ Euroregion Těšínské Slezsko [online]. Regionální informační servis, 2012 [cit. 2013-03-18]. Dostupné na <<http://www.risy.cz/cs/turisticke-ris/beskydy-cz/beskydy-bez-hranic/euroregion-tesinske-slezsko/>>. SZYMECZEK, Józef a kol. *Poláci na Těšínsku*. Vyd. 1. Český Těšín: Kongres Poláků v České republice, 2009, s. 100. Dostupné na <<http://www.polonica.cz/content/Polaci%20na%20Tesinsku.pdf>>.

Jako první můžeme zmínit program Phare Credo, v rámci něhož byl uskutečněn projekt „REGIOTOUR“. Jeho cílem bylo „vytýčení 800 km cyklotras, 80 km tandemových tras pro nevidomé a slabozraké, pořízení [...] informačních tabulí s mapou, umístění [...] odpočívák, vydání cykloprůvodce [...] a map“.¹⁰⁵ Na projekt navázal projekt „Euroregionem na kole“, který měl za úkol zejména inventarizaci stavu cyklistických tras a modernizaci těch stezek, které jsou ve špatném stavu.

Z tabulky je možno zjistit, že nejdůležitější projekty mezi lety 1998 – 2002 podpořené z programů Phare Credo a Phare CBC jsou zaměřené téměř výhradně na podporu turistického ruchu.

Pro toto období je rovněž příznačná snaha o výstavbu mezinárodních rychlostních silnic, které jsou páteřními evropskými trasami. Jsou jimi spojnice Frýdek-Místek – Bielsko-Biala a Jablunkov - Český Těšín. Jedná se o významné dopravní stavby, a tudíž i náročné investice, které bylo možno dotovat z předvstupního finančního nástroje ISPA a z prostředků Evropské investiční banky. Celkem se investice vyšplhala na 169 mil. EUR na české straně a na 159 mil. EUR v Polsku. Výstavba těchto komunikací měla pozitivní dopady na celou příhraniční oblast, kterou tímto lépe zpřístupnila.¹⁰⁶

Následující programovací období, respektive projekty zařazené do iniciativy Interreg IIIA pokračovaly v podobném duchu. Dále byla rozvíjena koncepce cestovního ruchu, zavádění nových nebo rozšiřování stávajících nástrojů na jeho podporu. Mezi projekty můžeme zmínit např. projekt INFOREG 2006. Jak sám název napovídá, navázal na předchozí INFOREG 2000, kdy mělo dojít k jeho oživení, a inspiroval se rovněž projektem INFOBEST Regio Pamina. Informační a poradenská služba INFOBEST je určena široké kategorii osob, institucí (zejména správním orgánům), podnikům a sdružením. Shromažďuje informace o platných právních normách, umožňuje přístup k dokumentaci, databázím a úředním věstníkům, zveřejňuje informace o EU, radí, na jaké správní orgány je třeba se obrátit v konkrétní situaci a informuje

¹⁰⁵ *Euroregionem na kole* [online]. Euroregion Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński, 2013 [cit. 2013-03-18]. Dostupné na <<http://www.euregio-teschinensis.eu/euroregion-tesinske-slezsko/euroregionem-na-kole/>>.

¹⁰⁶ LAŠTŮVKA, Václav; KASPEREK, Bogdan. *Spolupráce euroregionů v rámci transhraničního regionu Horní Slezsko a severní Morava* [online]. Euroregion Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński [cit. 2013-03-18]. Dostupné na <[http://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&sqi=2&ved=0CCwQFjAA&url=ftp%3A%2F%2F79.187.182.59%2FMateria%25B3y%2520do%2520pobrania%2520\[BC\]%2FPrezentacja%2520multimedialne%2FRegio%2520Pamina%2FER%2520%258Cl%25B9sk%2520Cieszy%25F1ski%2FERSC_Prezentacja%2520\[Projekty\].ppt&ei=IIFHUd6KD8yuPPy8gOgD&usg=AFQjCNFsbmtFCJriSS5hpJkyD42zJ9kSDQ&bvm=bv.43828540,d.ZWU](http://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&sqi=2&ved=0CCwQFjAA&url=ftp%3A%2F%2F79.187.182.59%2FMateria%25B3y%2520do%2520pobrania%2520[BC]%2FPrezentacja%2520multimedialne%2FRegio%2520Pamina%2FER%2520%258Cl%25B9sk%2520Cieszy%25F1ski%2FERSC_Prezentacja%2520[Projekty].ppt&ei=IIFHUd6KD8yuPPy8gOgD&usg=AFQjCNFsbmtFCJriSS5hpJkyD42zJ9kSDQ&bvm=bv.43828540,d.ZWU)>.

o organizačním a společenském uspořádání v sousední zemi. Cílem projektu INFOREG 2006 bylo vytvoření podobného informačního systému, který na jedné straně shromažďuje data jak od občanů, tak od různých institucí, a poskytuje informace uživatelům. Informace jsou zařazeny do několika kategorií:

- Podnikání,
- Turismus, sport a kultura,
- Vzdělávání a spolupráce škol,
- Územní spolupráce v oblastech:
 - dopravy a překračování hranic,
 - životního prostředí,
 - integrovaného záchranného systému.

Na druhé straně jsou tato data zpracovávána tak, aby je bylo možné použít jako impuls k dalšímu rozvoji regionu a základ pro tvorbu společných projektů. Územní samospráva tak například může vkládat do systému své požadavky, které pracovní skupina INFOREGu vyhodnotí a poskytne obcím zpětnou vazbu v podobě vhodných partnerů k potenciální spolupráci.¹⁰⁷

Z cestovního ruchu, který Euroregion podporuje ve velké míře, bylo v rámci OPPS ČR-PR navázáno na již uskutečněné úspěšné projekty. V tomto duchu se nesl například projekt INFOTOUR, který přesahuje několik programovacích období a dočkal se i dalších dvou pokračování (INFOTOUR 2 a 3). Zaměřil se na možnosti trávení volného času v pohraničí, rozšíření turistických produktů, informací o nich a jejich propagaci formou map (včetně interaktivní mapy s využitím GPS), plakátů, informačních cedulí a workshopů se závěrečnou konferencí.¹⁰⁸

Projekt, který se dá také zařadit do rozšíření potenciálu cestovního ruchu regionu, je projekt Těš se Těšínem – Zahrada dvou břehů. Co je však důležitější, projekt si klade za cíl setřít negativní důsledky rozdělení města Těšín v roce 1920, sjednotit české a polské obyvatelstvo regionu a vytvořit v obou městech prostor pro volnočasové aktivity obyvatel podél břehů řeky Olše. Inspiraci projekt opět našel u francouzských a německých kolegů na hraničním přechodu Štrasburk – Kehl, kde byl úspěšně

¹⁰⁷ Projekt INFOREG 2006 [online]. *Bulletin Euroregionu Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński*, roč. 2008, č. 0, 4 s. [cit. 2013-03-19]. Dostupné na <http://www.euregio-teschinensis.eu/wp-content/uploads/2011/11/Bulletin_Inforeg_2006_-_Nulte_vydani.pdf>.

¹⁰⁸ Projekt: „INFOTOUR – 3“ [online]. Europejska współpraca terytorialna Polska 2007 – 2013, 2013 [cit. 2013-03-19]. Dostupné na <<http://ewt.slaskie.pl/zalaczniki/2011/08/03/1312372120.pdf>>.

realizován stejnojmenný projekt. Navíc bylo možno využít pozitivní efekty z projektu Border crossing z roku 2005.

Prvotním výstupem Zahrady dvou břehů byla Urbanistická studie a Strategie rozvoje a realizace volnočasových aktivit ve městech Český Těšín a Cieszyn realizované v letech 2007 – 2008, na něž posléze navázaly další projekty. Celkem jich je 43 v hodnotě 300 – 350 mil. Kč, z nichž 22 je společných.

Páteří projektu je vybudování tří lávek přes řeku Olši (železniční, sportovní a Evropské). V létě roku 2012 byla slavnostně otevřena právě sportovní lávka pro pěší a cyklisty, která spojuje revitalizované parky na obou březích řeky. V současné době mají obě města v plánu pustit se do výstavby tzv. Evropské lávky pro pěší, která by spojila obě náměstí v jedné linii. Zatím se spekuluje, který z návrhů mostu bude vybrán, zda český nebo polský, města chtějí v každém případě využít poslední možnosti žádat o dotaci z fondů EU v rámci končícího OPPS ČR-PR 2007 - 2013. Zatímco Češi myšlenku dalšího mostu vítají, Poláci se zdají více zdrženliví a to z toho důvodu, že Cieszyn sužují infrastrukturní problémy. Proto by si tamní obyvatelé raději přáli opravit silnice a vyřešit otázku železničního a autobusového nádraží.¹⁰⁹

Tabulka 12: *Přehled společných projektů uskutečněných v rámci projektu Těš se Těšínem - Zahrada dvou břehů a jejich financování (v EUR)*¹¹⁰

Financování	Projekt		
	Revitalpark 2010	Sportpark	Sportmost
Cieszyn	919 021,00	3 936 986,14	56 390,30
Dotace z ERDF	781 167,85	3 346 438,21	47 931,75
Vlastní plnění	37 853,15	590 547,93	8 458,55
Český Těšín	3 710 740,92	1 410 554,35	1 410 438,81
Dotace z ERDF	3 154 129,78	1 198 970,21	1 198 871,99
Dotace ze st. rozpočtu ČR	185 537,05	70 527,72	70 521,94
Vlastní plnění	371 074,92	141 056,42	141 044,88

Do projektu Zahrady dvou břehů je zahrnuta spousta dalších projektů, z nichž je možno jmenovat tzv. Revitalpark 2010, Sportmost – sportovní lávka a Sportpark –

¹⁰⁹ Těšíny chtějí za evropské peníze další lávku. *Horizont*, 5.3.2013, s. 3.

¹¹⁰ *Ogród dwóch brzegów 2012* [online]. Europejska współpraca terytorialna Polska 2007 – 2013, 2013 [cit. 2013-03-19]. Dostupné na <<http://ewt.slaskie.pl/zalaczniki/2012/11/09/1352456350.pdf>>.

sportovní sady. Revitalpark 2010 obsahoval na české straně následující soubor aktivit: revitalizaci Masarykových sadů, výstavbu víceúčelové budovy Avion (na místě bývalé kavárny Avion) a modernizace Mostu Přátelství. V Cieszynie se v rámci projektu podařilo revitalizovat Zámecký vrch a Podzámčí včetně chodníků a osvětlení.

Následoval projekt Sportpark – sportovní park, v jehož rámci došlo k úpravám nábřeží. V Polsku byla vybudována cyklostezka podél Aleje Jana Łyska, proběhla rekonstrukce kempingu „Olza“, přístavu pro kajaky, úprava parku „Pod Wałką“ pro rekreační účely a prostoru před stadionem „Pod Wałką“. Na české straně se opravy týkaly nábřeží a parku Adama Sikory. Jednalo se o vybudování oplocení, veřejného osvětlení, dětského hřiště a stezek v parku, rekultivace terénu, vyčištění umělého jezírka a opravu hudebního altánku.

Posledním ze zrealizovaných velkých projektů byl již zmiňovaný Sportmost – sportovní most. Město Český Těšín na své straně připravilo terén pro výstavbu mostu, provedlo stavitelské práce a vybuodovalo přístupové stezky. Tytéž stezky pak byly dostavěny z polské strany.¹¹¹

Tento výčet některých důležitých projektů uskutečněných v ETS zdaleka není kompletní. Jen v rámci Fondu mikroprojektů jsou na každém zasedání EŘV schvalovány desítky nových projektů. Práce v rámci euroregionů je tak nikdy nekončícím během na dlouhou trať.

Z výše uvedených informací je zřejmé, že největší podíl projektů v současném operačním programu mají projekty na podporu rozvoje cestovního ruchu. I v FMP má tento druh projektů nezastupitelnou pozici. Je možno se domnívat, že nárůst turistů na polské straně by mohl být alespoň malou měrou ovlivněn výsledky přeshraniční spolupráce a doufejme, že tento jev budeme moci pozorovat v nejbližších letech rovněž v české části regionu.

Velkou část v FMP pak zaujímají kulturní, sportovní a společenské projekty a projekty v oblasti vzdělávání. Prostor je však také věnován posilování dostupnosti regionu, rozvojovým studiím a postupně i životnímu prostředí. Naopak méně projektů je předkládáno z oblasti podpory podnikání. Lze tedy konstatovat, že Euroregion se nejvíce zaměřuje právě na ty specifické priority, které si v úvodu současného operačního programu stanovil. V rámci změny priorit Euroregionu v příštích letech by

¹¹¹ *Ogród dwóch brzegów 2012* [online]. Europejska współpraca terytorialna Polska 2007 – 2013, 2013 [cit. 2013-03-19]. Dostupné na <<http://ewt.slaskie.pl/zalaczniki/2012/11/09/1352456350.pdf>>.

mohlo dojít k rozšíření projektů v těch oblastech, ve kterých doposud nebyly projektové žádosti často předkládány.

4 Česko-polská spolupráce v očích obyvatel Těšínského Slezska

Po roce 1989 díky změnám společenských poměrů ve střední a východní Evropě náhle dochází k obratu i v postoji států vůči sousedním zemím. Otevření hranic dává možnost navázat kontakt se sousedními zeměmi, zahájit vzájemnou spolupráci v nejrůznějších otázkách a „znovu poznat“ jeden druhého, protože komunistický režim tomu nedával příležitost. V případě Těšínského Slezska je situace zjevná právě proto, že kdysi zde existovala společná historie. Těšín jako jedno město je toho přímo důkazem, když bylo v roce 1920 násilně rozděleno na dvě části, českou a polskou.

4.1 Vnímání česko-polských stereotypů

Snaha o začlenění se do EU jistě napomohla procesu sblížení a vzájemné spolupráce. A pokud hovoříme o sblížení národů, máme tím na mysli také překonání určitých stereotypů, tedy názorů a utkvělých představ, které o sobě oba národy mají. Jejich postupným odstraněním se národy mohou více sblížit, dojít k většímu porozumění a prohloubení integračních snah.

Na jaře roku 2008 proběhl průzkum vnímání česko-polských stereotypů na vybraných středních školách v regionu uspořádaný Institutem Euroschola. Účastnily se jak školy české, tak polské, celkem 250 respondentů z každé ze stran a z výsledků dotazování vyšly najevo zajímavé skutečnosti.

Mládeži byly pokládány otázky z oblasti kultury druhého národa (které známé osobnosti z několika odvětví by studenti mohli jmenovat a které oceňují nejvíce), dále měli studenti několika slovy charakterizovat Poláka/Čecha a citovat nejdůležitější zdroje informací, jež měly vliv na utváření názorů na druhý národ. Poslední otázka směřovala na česko-polské vztahy, a sice na problémy, které těmto vztahům nejvíce škodí.¹¹²

V první sadě otázek zabývajících se kulturou druhého národa se lépe orientovali v polské kultuře Češi, nežli tomu bylo naopak. Dá se tak hodnotit podle výše procent stejných odpovědí. Zatímco větší povědomí o literatuře, vědě a filmu druhého národa

¹¹² SZLAUR, Lukáš; WOZNIAK, Andrzej. Presentace výsledků průzkumu vnímání vzájemných česko-polských stereotypů mezi středoškolskou mládeží. In *REGIONÁLNÍ SDRUŽENÍ PRO ČESKO-POLSKOU SPOLUPRÁCI TĚŠÍNSKÉHO SLEZSKA. Těšínské Slezsko: výběr příspěvků z mezinárodní konference „Těšínské Slezsko – historie a současnost ve společné Evropě“ konané dne 15.5.2008 v Českém Těšíně*. Český Těšín, Muzeum Těšínska, 2008, s. 54 – 64.

mají spíše Češi, na úrovni politiků na tom byly oba národy zhruba stejně. Z českých odpovědí je možno zaznamenat některé osobnosti pocházející z Těšínska nebo alespoň v tomto regionu působící. Setkáváme se například i s odpověďmi, kde figuruje osobnost z ČR s polskou národností, která je dotazovanými považována za osobnost polské kultury; na druhé straně se objevují odpovědi chybné.

Lepší znalost polských realit ze strany Čechů je možné přisuzovat mimo jiné působení polské menšiny na českém území. Lze se domnívat, že jak společní předkové, nářečí nebo i přátelé z řad polské menšiny jsou faktory, které zde sehrály velkou roli. Určitě je to ale také minimálně zvědavost a zvláště po otevření hranic (ještě více posílená po vstupu do Schengenského prostoru dne 20.12.2007), která obyvatele láká podívat se, jak se žije v sousedním státě. Již delší dobu zde však napomáhají vzájemnému poznání společné česko-polské aktivity.

Dále dotazovaní studenti charakterizovali typického představitele každého z národů. Češi u Poláků vyzdvihli jejich religiozitu a v podobné míře používali hodnocení neutrální nebo pozitivní (např. společenskost, komunikativnost a přívětivost). Přesto 30 % respondentů použilo při popisu Poláka nějaké negativní slovo, nejčastěji „hlučný“ a „vlezlý“. K popisu Čechů Poláci používali z velké části slova neutrální či pozitivní. Často si Čechy spojují s „Pepíkem“, „knedlíkem“ nebo „pivem“, jinak je považují za „milé“, „upřímné“ a „přátelské“ lidi. Z negativních výrazů Poláci zmiňovali „neupřímnost“, „přejídání“ nebo „alkoholismus“. Oba národy přitom uvedly, že takto hodnotí především na základě vlastní zkušenosti, z médií nebo vlivem cestování.

Poslední otázka směřovala na problémy nejvíce zatěžující česko-polské vztahy. Češi uváděli jako hlavní problém jazykovou bariéru, následně odlišnost mentalit, dvojjazyčné nápisy a stejné procento dotázaných uvedlo, že vztahy jsou dobré. Našli se ale i tací, kteří považovali za problém dovoz levného zboží do ČR. Na posledních dvou místech byla uvedena historie a americký protiraketový štít. Pro Poláky je jazyková bariéra také na prvním místě a uvedlo ji daleko více respondentů než v českém případě. Dále Poláci považují za překážku odlišnou měnu, kulturní rozdíly a v menší míře pak politické vztahy, náboženství a na posledním místě historii (avšak s vyšším procentem než u Čechů).

Vidíme tedy, že se odpovědi v podstatě v tomto ohledu příliš neliší. Stojí však za povšimnutí, že Češi uvedli některé aktuální problémy jako například dvojjazyčné nápisy na české straně, které byly a stále jsou u některých obyvatel trnem v oku.

Dále je pro české obyvatele problémem dovoz levného zboží do ČR. Zde se nemusí nutně jednat o horší kvalitu zboží, přesto jsou v Polsku vybrané druhy zboží levnější než v ČR a totéž platí naopak. Proto obyvatelé příhraničí čím dál více využívají možnosti nákupů v sousedním státě. Totéž platí o službách, například firmy specializující se na stavební práce snadněji proniknou na český trh díky ceně, kterou nabízejí. Ale to není jediný důvod. Úspěch polských obchodníků totiž spočívá i v jejich umění nabízet své zboží a služby. Poláci jsou obecně schopni lépe a rychleji se přizpůsobit, pokud chtějí své zboží prodat, než Češi. Úspěšnější expanzi polských firem na český trh ostatně ukazuje i bilance I. Přeshraničního hospodářského fóra, které se konalo v prosinci 2011. Podle ní se na polském trhu vyskytuje 600 českých subjektů, zato na české straně působí asi 1 500 polských živnostníků a na 1 000 společností alespoň ze čtvrtiny s polským kapitálem. Vedení Województwa Śląskiego považuje příhraniční oblast za vhodnou k vytvoření dalších obchodních vztahů, které by navíc mohly napomoci v době hospodářské recese. Cílem fóra mělo být navázání nových kontaktů mezi obchodníky a identifikace faktorů, které tvoří překážku tomuto rozvoji.¹¹³

Americký protiraketový štít se jako důvod zhoršení česko-polských vztahů nedá považovat za relevantní a je možno říci, že nehraje v tomto směru žádnou roli.

Nespokojenost Poláků s rozdílností měn v obou státech je pochopitelná. Obyvatelé pohraničí míří za nákupy, zábavou nebo z jiných důvodů do sousedního státu mnohem častěji než obyvatelé z vnitrozemí. Proto se může zdát značně nepraktické často směňovat bankovky.

Nedostatečná komunikace mezi národy se také zdála být pro Poláky významná a dá se spojit s určitým přáním poznat druhý národ či vzájemně spolupracovat.

Společná historie pak poznamenala národy natolik, že spory o Těšínsko se odrážejí v jejich myslích ještě dnes.

Jestliže dojdeme ke shrnutí zmíněných výsledků průzkumu, dá se jednoznačně říci, že Češi mají na Poláky spíše negativní pohled a vidí v nich a jejich chování jakousi hrozbu. A to nejen od Poláků žijících na polském území, ale paradoxně i od polské menšiny, která se stále zmenšuje. Typickým příkladem je zavedení dvojjazyčných nápisů v českém pohraničí. Je možno konstatovat, že obě tyto skupiny vedle sebe žijí bez problémů, ale jakmile se polská menšina domáhá svých práv a českým obyvatelům

¹¹³ Česká expanze do Polska zaostává, ukázalo fórum. *Těšínské listy*, 10.2.2012, roč. 6, č. 1, s. 9.

se to nelíbí, vzbudí se v nich vlna národního cítění a ohrožení Poláky. Zdá se, že je to přetrvávající důsledek bojů o tuto pohraniční oblast právě ve 20. letech 20. století a následně v předválečném období polské okupace.

Jelikož byl tento průzkum proveden mezi studenty středních škol, nemůžeme si být stoprocentně jistí, jak uvádějí i sami autoři průzkumu, že zde neexistuje riziko zlehčování, což dokládají některé odpovědi. Přesto je však dobré vzít v potaz, co si tato dospívající (dnes už v podstatě dospělá) generace myslí o svých sousedech, a na co by se bylo třeba zaměřit, aby bylo v budoucnu dosaženo eliminace těchto stereotypů.

4.2 Přeshraniční spolupráce pohledem obyvatel pohraničí

Obyvatelé příhraničí tvoří základní prvek v přeshraniční spolupráci, a proto je důležité znát také jejich názor, jakým způsobem se oni dívají na tyto aktivity.

V roce 2006 zpracovala Katedra geografie Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci výzkumný projekt, který řešil přeshraniční spolupráci na česko-polském pohraničí. Průzkum byl uskutečněn opět formou dotazníků. Primárně byli dotazováni občané Euroregionů Praděd a Glacensis, v ETS byla provedena tzv. mikrosonda pro upřesnění výsledků, a proto se zúčastnilo jen 100 respondentů z obou částí Euroregionu.¹¹⁴

Z výsledků šetření vyplynulo, že v ETS jsou čeští a polští obyvatelé mnohem více propojeni vzájemnými vazbami (velmi často příbuzenskými nebo přátelskými), a proto mají k sobě blíže i po stránce spolupráce. Obecně ale bylo zjištěno, že Poláci se více zajímají o dění u svých sousedů než Češi. Na druhou stranu více než 70 % dotázaných ze všech zkoumaných euroregionů uvedlo, že vztahy mezi oběma národy jsou na dobré úrovni.

Pokud jde o vzájemnou komunikaci a setkávání Poláků s Čechy, ETS jasně vede, jeho obyvatelé jsou spolu v kontaktu denně nebo alespoň několikrát za měsíc. Autoři výzkumu uvádějí jako jeden z důvodů relativní lepší dostupnost oproti dvěma ostatním euroregionům. S tím je možno jen souhlasit, protože jak již bylo zmíněno, strategická poloha Těšínska je nepopiratelná a česká a polská strana jsou infrastrukturně dobře propojeny.

¹¹⁴ SZCZYRBA, Zdeněk; SMOLOVÁ, Irena; JEŘÁBEK, Milan. *Analýza přeshraniční spolupráce v euroregionálních strukturách na česko-polském pohraničí*. Olomouc: Katedra geografie PřF Univerzity Palackého v Olomouci, 2006, s. 16-19. Dostupné na <http://www.mzv.cz/file/16786/Zaverecna_zprava_zkracena_verze_Szczyrba.pdf>.

Dále byli lidé tázáni, zda se orientují v akcích pořádaných v rámci přeshraniční spolupráce, respektive, zda o nich vědí. Více než polovina respondentů odpověděla, že je o akcích informována. Jednalo se zejména o sportovní, kulturní a vzdělávací aktivity. Jinou oblastí, kde jsou výsledky spolupráce dobře viditelné, je přímá spolupráce obcí, která se promítá ve zlepšení vybavenosti obcí, opravách nejrůznějších objektů atp. Zhruba 15 % dotázaných pak uvedlo, že spolupráce měla dopady na vylepšení dopravní infrastruktury v regionu.

Na poslední otázku, zda si myslí, že vstup obou zemí do EU upevnil spolupráci, Češi odpovídali zdrženlivěji než spíše proevropsky ladění Poláci. Ti, jak vyplynulo z odpovědí, mají v tomto směru větší očekávání, přestože výsledky referenda o přistoupení Polska a ČR do EU byly téměř totožné (při zhruba stejné výši volební účasti).¹¹⁵

Podobné otázky byly pokládány v roce 2006 v rámci marketingové strategie při řešení projektu Těš se Těšínem - Zahrada dvou břehů. Tehdy proběhla řízená anketa se 400 respondenty (obyvateli, turisty a návštěvníky města Český Těšín) a anonymní anketa, v níž odpovídalo 839 obyvatel Českého Těšína a 100 obyvatel Cieszyna.¹¹⁶

Zajímavé výsledky přinesly otázky, jak často obyvatelé Českého Těšína a Cieszyna navštěvují město na druhém břehu řeky a proč jej navštěvují.

Tabulka 13: Četnost návštěv měst Cieszyn a Český Těšín obyvateli obou měst navzájem¹¹⁷

Frekvence návštěv	Češi (v %)	Poláci (v %)
Téměř každý den	5,2	6,0
2-3x týdně	6,4	19,0
Jednou týdně	16,2	17,0
1-2x za měsíc	36,7	22,0
Méně často	32,7	25,0
Vůbec	2,7	11,0

¹¹⁵ MIŠKOVSKÝ, Josef. Referenda o vstupu pobaltských států do EU: vliv etnického složení na výsledky hlasování [online]. *Středoevropské politické studie*, 2008, roč. 10, č. 2-3. [cit. 2013-03-22]. Dostupné na <<http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=338>>.

¹¹⁶ BALCAR, Tomáš; SABELOVÁ, Šárka; GRUSZCZYK, Roman. *Těš se Těšínem – Zahrada dvou břehů: prezentace - marketing, strategie* [online]. Oficiální stránky Města Český Těšín, 24.4.2007 [cit. 2013-03-23]. Dostupné na <<http://www.tesin.cz/mesto-cesky-tesin/rozvojove-dokumenty-mesta/tes-se-tesinem-zahrada-dvou-brehu/>>.

¹¹⁷ Tamtéž.

Téměř shodné procento obou národů odpovědělo, že na druhý břeh řeky chodí téměř každý den nebo jednou týdně. Naproti tomu odpovědi „2-3 krát týdně“ a „vůbec“ výrazně převládaly u Poláků. Češi zase chodí častěji do Cieszyna jednou nebo dvakrát do měsíce nebo ještě méně. Toto zjištění je možno podpořit domněnkou, že je spojeno s nákupy na místním trhu, na což se váže další otázka, za jakým účelem lidé do Cieszyna chodí. Čeští obyvatelé z více než 70 % uvedli, že polský trh navštěvují občas.

Tabulka 14: *Účel, za kterým polští a čeští obyvatelé míří do sousedního města*¹¹⁸

Účel návštěvy	Češi (v %)			Poláci (v %)		
	Často	Občas	Vůbec	Často	Občas	Vůbec
Nákupy v kamenných obchodech	14	63	24	51	49	0
Turistické cíle	6	53	41	4	50	41
Gastronomické cíle	7	32	62	36	41	23
Sportovní cíle	6	29	64	28	18	55
Návštěva trhu	21	72	7	x	x	x
Kulturní cíle	x	x	x	17	50	33

Zatímco Češi přiznali, že v polských kamenných obchodech nakupují občas, Poláci ve stejných českých obchodech nakupují častěji. Turistické cíle lákají obyvatele obou stran stejnou měrou a vyhledávají je „občas“. Gastronomické cíle zato přitahují spíše Poláky. Skupiny, které navštěvují česká restaurační zařízení často a občas, jsou zhruba stejně velké. Sportovní aktivity jsou vyhledávány spíše v Česku polskými obyvateli než českými v Polsku. Tímto jistě projekt Zahrada dvou břehů přispěl k větší návštěvnosti a využívání veřejných prostranství, která byla revitalizována a stala se příjemným prostředím pro trávení volného času, obyvateli z obou břehů řeky. Zvláště v létě je tam možné potkat velké množství lidí, ať už aktivně sportujících nebo pěších. Nakonec stejně jako Češi mají svůj specifický cíl návštěvnosti Cieszyna trhy, míří Poláci do Česka za kulturou. Přímou se jim k tomu nabízí například Těšínské divadlo, ve kterém funguje zároveň česká a polská scéna.

Další část dotazování byla zaměřena na konkrétní využití břehů řeky Olše. Velké množství dotazovaných přiznalo, že zná detailně oba břehy řeky. Pouze jeden, „svůj“, břeh uvedlo téměř stejné množství obyvatel, více však Čechů. Zde vidíme, že okolí řeky je tedy velmi důležitým místem zejména pro městskou část obyvatel, a proto obyvatelé

¹¹⁸ Tamtéž.

obou měst přijali projekt Zahrada dvou břehů s nadšením. Jak Češi, tak Poláci měli velmi podobné představy, jak s tímto okolím řeky naložit. Objevovaly se hlavně návrhy na vybudování parku s posezením, cyklotras a stezek pro in-line bruslení, dětského koutku, sociálního zařízení, promenády, kavárny, občerstvení a jiných sportovních a kulturních zařízení (např. aquaparku, letního kina). Těmito nejčastějšími návrhy se realizátoři projektu Zahrada dvou břehů inspirovali a dá se říci, že nábřeží z velké části upravili podle představ občanů.

4.3 Přeshraniční spolupráce z pohledu samospráv a euroregionů

Podobný průzkum jako mezi obyvateli pohraničí byl proveden mezi starosty obcí zapojených do euroregionů na česko-polské hranici a mezi sekretáři těchto euroregionů. Otázky se týkaly průběhu spolupráce mezi obcemi a zkušeností se zahraničními partnery.¹¹⁹

Průzkum ukázal, že obce většinou vstupovaly do euroregionu za účelem bližšího poznání zahraničních protějšků a navázáním kontaktů včetně spolupráce. Našly se však i takové obce, které se do euroregionu zapojily ze zjištěných důvodů, aby tímto způsobem využily dotací z EU. To bylo mimo jiné i jedním z očekávání ostatních obcí, že vytvořením společných projektů s přeshraničním efektem na ně bude možno čerpat finanční prostředky z fondů EU.

Dosavadní spolupráce je ve většině případů hodnocena kladně. Vyzdviženy byly nejen ekonomické dopady spolupráce, ale jistý posun k lepšímu lze pozorovat v komunikaci a v rozvoji mezilidských vztahů obou národů. Přestože se stále ještě projevuje vliv stereotypů, spolupráce mezi obcemi je i přesto na dobré úrovni. Tento poznatek potvrdil mimo jiné Sekretář české části ETS, který jej vyzpovídal při pracovních cestách do euroregionu na francouzsko-německé hranici.¹²⁰ Francouzi a Němci k sobě nikdy neměli příliš blízko, jejich spolupráce je však založena na vůli zlepšit své životní podmínky.

Česko-polské partnerství tedy podle starostů funguje vcelku dobře. Nedávno to bylo například potvrzeno starostkou města Třinec, předsedou Výboru pro národnostní

¹¹⁹ SZCZYRBA, Zdeněk; SMOLOVÁ, Irena; JEŘÁBEK, Milan. *Analýza přeshraniční spolupráce v euroregionálních strukturách na česko-polském pohraničí*. Olomouc: Katedra geografie PřF Univerzity Palackého v Olomouci, 2006, s. 14-16. Dostupné na <http://www.mzv.cz/file/16786/Zaverecna_zprava_zkracena_verze_Szczyrba.pdf>.

¹²⁰ Z rozhovoru s výkonným ředitelem Regionálního sdružení územní spolupráce Těšínské Slezska, panem Václavem Laštůvkou, a projektovou manažerkou, paní Ing. Šárkou Sikorovou ze dne 7.3.2013.

menšiny a polskou generální konzulkou. Podle nich se uklidnily tamní konflikty v soužití s polskou menšinou a úspěšně byla navázána partnerství s polskými městy.¹²¹

Najdou se však i problémy vyplývající z rozdílnosti mentalit obou národů. Na české straně je poukazováno na nespolehlivost Poláků, kteří podle slov Sekretáře ETS nejsou schopni dodržet písemnou smlouvu, takže ve výsledku jsou to Češi, kteří se musí přizpůsobovat.¹²²

Nejčastějšími zmiňovanými okruhy spolupráce byla kultura, propagace regionu a infrastruktura. Obce většinou vytvářejí společné kulturní, sportovní a vzdělávací projekty, což má za cíl zapojit obyvatele do dění v regionu, vzájemně se poznat a překonat vžitá stereotypy. Dále se spolupráce orientuje na informovanost občanů a propagaci těchto příhraničních regionů a posílení cestovního ruchu. Z větších projektů byly zmiňovány infrastrukturní stavby a budování hraničních přechodů, tedy aktivity spíše z počátku spolupráce, které vytvořily dobrý základ pro její další pokračování.

Nicméně negativa vyplývající z této spolupráce byla rovněž pozorována. Spočívají ve finanční a organizační náročnosti spojené s administrací projektů. Tento fakt může nepříznivě působit především na malé obce, které si vždy zpracování projektů nemohou dovolit.

4.4 Historie Těšínska – motor nebo překážka spolupráce?

Od konfliktního období v historii Těšínského Slezska, tedy ve 20. letech 20. století a před začátkem druhé světové války, sice uběhly desítky let, přesto se jeho důsledky projevují ještě v současnosti. Tu a tam se objeví podnět, který v českých nebo polských občanech Těšínska vyvolá nespokojenost a nacionalismus. Mohou takovéto postoje a drobná nedorozumění přerůst ve větší konflikt?

Česko-polská spolupráce, tak jako v mnoha jiných příhraničních oblastech v Evropě, má za úkol odstranit překážky, které zde vytvořila státní hranice. Jak již bylo dříve uvedeno, prostřednictvím společných projektů by mělo být dosaženo i vzájemného poznání a sblížení obou národů. Přesto se však najdou aktivity či projekty, které toto soužití narušují, i když primární záměr byl opačný. A společnou základnou těchto aktivit jsou právě pohnuté okamžiky v historii Těšínského Slezska v první polovině 20. století. Uveďme jako příklad dvě nedávné události, jedna iniciována ze

¹²¹ Jednání v Třinci: česko-polské vztahy jsou dobré. *Horizont*, 5.3.2013, s. 6.

¹²² Z rozhovoru s výkonným ředitelem Regionálního sdružení územní spolupráce Těšínského Slezska, panem Václavem Laštůvkou, a projektovou manažerkou, paní Ing. Šárkou Sikorovou ze dne 7.3.2013.

strany Čechů, druhá ze strany Poláků, které rozjitřily staré rány tamních obyvatel obou národů.

Prvním z nich je odhalení pomníku generála Josefa Šnejdárka k výročí vzniku Československa na vrchu Polední u Bystřice na konci října 2012. Jak známo, generál Šnejdárka byl velitelem československých jednotek v tzv. sedmidenní válce o Těšínsko. Legionář a nositel státních vyznamenání, jenž se účastnil rovněž bojů o státní hranici na slovensko-maďarském pomezí, je Čechy oslavován jako hrdina, zato Poláky označován za zločince, který se měl na Těšínsku dopustit pronásledování a vraždění místního obyvatelstva. Odhalení pomníku tamní organizací Československé obce legionářské tedy vyvolalo u polské menšiny pobouření.¹²³

Koncem roku 2012 však kdosi pomník poničil a zástupci polské menšiny si stěžovali, že se vůči nim zvedla vlna protipolské hysterie poté, co bylo v místním polském tisku otištěno několik článků kritizujících pomník.¹²⁴ Podle předsedy Kongresu Poláků v ČR mají být policií vyslýcháni všichni ti, kteří se k pomníku veřejně vyjádřili, což mu připomíná metody prováděné Bělorusy na tamní polské menšině. Policie však toto tvrzení odmítá s tím, že zatím nebyly provedeny žádné výslechy Poláků.¹²⁵

Incidentem se zabývala také polská média, kde byli rovněž dotazováni zástupci polské menšiny, aby se vyjádřili k momentální situaci. Podle některých z nich měl ke konfliktům na českém území Těšínska přispět již vstup ČR do EU, protože Česko tak muselo přijmout evropské normy, které například umožňují zavedení dvojjazyčného označení v obcích, kde žije alespoň 10 % obyvatel určité národnostní menšiny. Dvojjazyčné nápisy, které polské menšině umožnily „stát se viditelnější“, mnohdy vyvolaly nespokojenost českých občanů nebo někde dokonce vandalismus.¹²⁶

Zajímavé je konstatování v polském tisku, že Češi jsou příkladem národa, který se nepřiklání k extremismu, cení si rozmanitosti a má zkušenost s demokracií. Na jedné straně se dají tyto kvality dobře vypořádat, na straně druhé je možné se v řadě situací setkat s chováním protikladným. Za jeden z nich je považován postoj některých Čechů

¹²³ PALATA, Luboš. *Českého hrdinu mají Poláci za zločince. Jeho pomník rozbouřil Těšínsko* [online]. iDNES.cz, 20.12.2012 [cit. 2013-03-25]. Dostupné na <http://zpravy.idnes.cz/polsko-cesko-legionari-snejdarek-dqg-zahranicni.aspx?c=A121220_185249_zahranicni_pul>.

¹²⁴ Srovnej KOŚCIŃSKI, Piotr. *Bohater czy zbrodniarz* [online]. Rzeczpospolita, 2.2.2013 [cit. 2013-03-25]. Dostupné na <<http://www.rp.pl/artukul/36,976751-Bohater-czy-zbrodniarz.html?p=1>>.

¹²⁵ PALATA, Luboš. *Češi nás kvůli zničenému pomníku šikanují, stěžují si Poláci z Těšína* [online]. iDNES.cz, 5.2.2013 [cit. 2013-03-25]. Dostupné na <http://zpravy.idnes.cz/polaci-mensina-snejdarek-0xo-zahranicni.aspx?c=A130205_155052_zahranicni_pul>.

¹²⁶ KOŚCIŃSKI, Piotr. *Polacy na Zaolziu szykanowani* [online]. Rzeczpospolita, 2.2.2013 [cit. 2013-03-25]. Dostupné na <<http://www.rp.pl/artukul/153228,976765-Polacy-na-Zaolziu-szykanowani.html>>.

vůči polské menšině na tzv. Zaolzie. Autor příspěvku se snaží bránit polskou menšinu na českém území, která nemá žádné separatistické snahy, ale která chce naopak poklidně rozvíjet svou kulturu v rámci ČR.¹²⁷

Jsou zde tedy patrné tendence soucítění a zastávání se polské menšiny žijící na území českého Těšínska Poláky z Polska. Je to možno považovat za přirozený postoj občanů a není se čemu divit. Naproti tomu zde existuje paradox, který zmínil ředitel Książnice Cieszyńskiej, že Poláci žijící v Česku se potýkají s nezájmem Poláků na polském území v obcích nedaleko za státní hranicí, takže se pouštějí spíše do spolupráce s Poláky z vnitrozemí, u kterých nacházejí větší podporu.¹²⁸

Druhým příkladem je vydání mapy „Zaolzie – mapa turystyczna“ v rámci projektu „Zaolzie teraz“. Autorem je Książnica Cieszyńska ve spolupráci s Kongresem Poláků v ČR. Jedná se o turistickou mapu určenou polským turistům, kteří chtějí navštívit českou část Těšínského Slezska, tzv. Zaolzie. Mapa se zaměřuje na polskou menšinu žijící na tomto území, její činnost a kulturní dědictví a byla spolufinancována z fondů EU jako jeden z projektů přeshraniční spolupráce.

Zde ovšem narážíme na otázku, zda jde opravdu o produkt, který by měl Poláky a Čechy sblížovat, nebo který jitří staré rány. Podle starostů obcí na Jablunkovsku se jedná spíše o druhou variantu. Mapa je kritizována hned z několika důvodů. Na obálce mapy jsou vyobrazeni dva muži v kroji, kteří drží vlajky, z nichž lze vidět pouze jedna – vlajka polská. Starostové se domnívají, že druhý prapor – český byl schválně vyretušován. Kontroverzním je dále vyobrazení česko-polské hranice z doby 5.11.1918 (tedy v té době ještě neoficiální státní hranice) a z roku 1938 po polské okupaci. Starostům se nelíbí zakreslení těchto dvou historických linií díky tomu, že podle nich zdůrazňují, kam až sahalo Polsko a o jakou část země přišlo. Poslední výtka se týká obsahu, kdy Češi tvrdí, že se nejedná ani o mapu historickou, jelikož popisují historické události pouze z jednoho úhlu pohledu, ani o turistickou, protože v ní chybí turistické značení, cyklostezky atp. vzhledem k tomu, že region je z podstatné části hornatý.

Autoři mapy se však brání a tvrdí, že jde ze strany českých starostů pouze o nepochopení projektu. Vlajka na titulní straně mapy vyretušována nebyla, navíc jako předloha sloužila fotografie ze skutečné kulturní akce. Zakreslení historických změn hranic byl podle autorů nevyhnutelný z toho důvodu, aby bylo možno spolehlivě

¹²⁷ GIZIŃSKI, Jarosław. *Mniej przyjazna twarz Czechów* [online]. Rzeczpospolita weekend, 1.2.2013 [cit. 2013-03-25]. Dostupné na <<http://www.rp.pl/artukul/776919,976721-Mniej-przyjazna-twarz-Czechow.html>>.

¹²⁸ Krzysztof Szelong obhajuje mapu: Projekt byl zaměřen na polskou menšinu. *Horizont*, 5.2.2013, s. 2.

vyobrazit území Zaolzie, které nikdy přesně stanoveno nebylo. A konečně výtky vztahující se k obsahu mapy byla zdůvodněna tím, že se vždy nemusí jednat pouze o horskou turistiku, projekt se má zaměřit na instituce polské menšiny, historické osobnosti a kulturní aktivity menšiny.¹²⁹

Nová mapa vyvolala opravdu velkou diskuzi. Svůj postoj k mapě vyjádřili také někteří obyvatelé Těšínska, jak Češi, tak Poláci. A názory se opravdu různily. Od rázného odmítnutí mapy, přes názor, že na tom, co je na mapě, nezáleží, až po obhajobu autorů projektu. Vesměs se ale lidé shodovali, že sama mapa česko-polské vztahy nezhorší (jak uvádí otázka v titulku článku). Podle některých názorů se stejně lidé o česko-polská témata nezajímají a řeší své problémy každodenního života.¹³⁰

Ředitel Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza“ uvedl, že projekt byl na českou žádost společně sledován EŘV, který v konečném důsledku uznal, že projekt byl realizován správně.¹³¹ Zato výkonný ředitel RSSTS není s mapou zcela spokojen a konstatoval, že výsledek projektu není v souladu s projektovou žádostí. Mapa tak, jak byla zpracována, podle něj neodpovídá tomu, že by měla oba národy sbližovat, spíše je tomu naopak. Proto bylo navrženo, aby na projekt nebyla poskytnuta dotace z EU.

Najít soulad v interpretaci historie první poloviny 20. století je pro Čechy i Poláky opravdu téměř nemožné. Proto se představitelé české strany Euroregionu přiklání k názoru tuto otázku dále neřešit, nevracet se do minulosti a zaměřit se na současný stav a budoucí spolupráci.¹³²

4.5 Shrnutí

Z předchozích kapitol vyplývá jeden zajímavý poznatek, a sice že česko-polské vztahy jsou dobré, na čemž se shodují obě strany, podle některých dokonce jedny z nejlepších v historii. Na druhé straně se ale objevují lokální nesváry.

Je možno vypožorovat, že v běžném životě mezi českým a polským obyvatelstvem nedochází ke konfliktům. Oba národy vedle sebe žijí poklidným způsobem bez ohledu na to, zda jeden je Polák a druhý Čech. Jak již bylo zmíněno, mnohé z nich pojí příbuzenské vztahy či přátelství. Problém spíše nastává, když se

¹²⁹ Zhorší mapa Zaolzia česko-polské vztahy? *Horizont*, 5.2.2013, s. 1-2.

¹³⁰ Zhorší mapa Zaolzia česko-polské vztahy? *Horizont*, 12.2.2013, s. 4 a 19.2.2013, s. 4.

¹³¹ Zhorší mapa Zaolzia česko-polské vztahy? *Horizont*, 5.2.2013, s. 2.

¹³² Starostové: udělejme z historie Černobyl. *Horizont*, 19.2.2013, s. 2.

jedna ze stran snaží nějakým způsobem prosadit nebo zviditelnit, což u strany druhé vyvolává nespokojenost. Ta je vyjadřována v tisku, prohlášení správních orgánů, sdružení, jistě spolu o kontroverzních tématech hovoří i obyvatelé obou národů, ale nevyskytují se případy, kdy by mezi nimi docházelo k potyčkám. Proto je možno se domnívat, že vztahy obou národů jsou na dobré úrovni, což dokazují samotné výsledky přeshraniční spolupráce, i přes některá nedorozumění způsobená různým úhlem pohledu na historické události na Těšínsku. Jde jen o to, a s tím je možno souhlasit s výkonným ředitelem české části Euroregionu, že je třeba dívat se směrem vpřed, do budoucna a neohlížet se zpět na staré křivdy způsobené téměř před sto lety. V tomto rozhodně nespočívá úspěch spolupráce. Pokud chceme i nadále rozvíjet dobré vztahy a zlepšovat prostředí, v němž žijeme, je potřeba se snažit dojít ke shodě i přes různé pohledy na věc, stereotypy nebo dokonce předsudky.

Na co by měl být kladen důraz, je rozšiřování povědomí o české kultuře mezi Poláky a o polské mezi Čechy zejména mezi mladou generací. U starších lidí, pamětníků nebo jejich potomků se více mísí kulturní prvky obou národů a nejen těch, i vlivů německých například v místním nářečí, než nyní u mladé generace. Také by bylo vhodné i nadále propagovat činnost Euroregionu tak, aby se dostala do povědomí ještě většího počtu občanů.

Nezapomínejme také na to, že příhraničí je vhodným místem pro rozvíjení vzájemného obchodu. Z průzkumu vzešlo, že každý národ míří do sousední země za stejnými nebo různými cíli, což je příležitostí pro obchodníky na obou stranách hranice, aby přizpůsobili nebo rozšířili svou nabídku zboží a služeb i pro zahraniční klientelu. Ve větší míře se s tímto chováním setkáme spíše v Polsku, takže na české straně je třeba v tomto ohledu ještě zapracovat.

Pokud tedy celkově zhodnotíme výsledky spolupráce v ETS, od počátku 90. let, kdy česko-polská spolupráce začínala, prošel tento region výraznou proměnou směrem k lepšímu. Spolupráce se úspěšně rozvíjí a projekty se daří podporovat z prostředků EU. Nenechme se proto odradit občasnými neshodami, protože i přesto jsou Češi pro Poláky nejoblíbenějším národem. Podle průzkumu jako jediní na preferencích obdrželi 51 % a vítěznou příčku obhájili již potřetí za sebou.¹³³

¹³³ Češi jsou prý v Polsku jako národ nejoblíbenější. *Horizont*, 12.2.2013, s. 3.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo charakterizovat činnost a výsledky práce Euroregionu Těšínské Slezsko - Śląsk Cieszyński. Je možno konstatovat, že tento Euroregion má za sebou velký kus práce, který se již zúročil v řadě různých oblastí - od otevření hraničních přechodů, zasazení se o zlepšení dopravní infrastruktury přes propagaci regionu a činnosti související s turistickým ruchem až po kulturní a vzdělávací projekty. Kromě toho je Euroregion příkladem úspěšného čerpání ze strukturálních fondů EU.

Dá se říci, že projekty z oblasti cestovního ruchu dominují jak v rámci celého Operačního programu přeshraniční spolupráce ČR-PR 2007 - 2013, tak zaujímají podstatnou část v rámci Fondu mikroprojektů. Stejně tak je kladen důraz na projekty kulturní, sportovní, společenské, ale i vzdělávací, které pomohou vzájemně sblížit obyvatele obou částí Euroregionu. Neméně důležitými činnostmi jsou aktivity v odvětví životního prostředí, v současné době zastoupené především nejrůznějšími studii, a rekonstrukce a modernizace komunikací v regionu, které posilují jeho dostupnost. Naopak by bylo vhodné více se zaměřit na oblast rozvoje podnikání, která co do počtu projektů zaujímá jedno z posledních míst.

Co je možno pokládat za velice prospěšné, je rozhodnutí Euroregionu zaměřit se v následujícím programovacím období 2014 – 2020 na spolupráci v oblasti životního prostředí a zaměstnanosti. Jsou klíčovými problémy regionu, které se dají efektivně řešit spoluprací, avšak nejen na regionální úrovni. Je třeba se dovolávat řešení i na úrovni obou států.

Za značně přínosné lze taktéž považovat navázání spolupráce Euroregionu Těšínské Slezsko - Śląsk Cieszyński s Regio Pamina na francouzsko-německé hranici. Zkušenosti z tamní dlouholeté spolupráce byly dobře zúročeny a v některých osvědčených projektech našli inspiraci i představitelé Euroregionu na česko-polské hranici. Navíc si obě oblasti prošly podobným historickým, společenským a kulturním vývojem, a proto je vzájemná výměna zkušeností s přeshraniční spoluprací výhodná pro oba partnery.

Co se týká česko-polských vztahů v Euroregionu, tak přestože byly průzkumy zpracovány již před několika lety, je možno se domnívat, že vztahy mezi oběma národy jsou stále na dobré úrovni. Dokazují to mimo jiné některá konstatování ze společných setkání českých a polských představitelů samospráv a sdružení. Přesto se občas najdou

konflikty způsobené zejména odlišným přístupem. Typickým příkladem je tak historie Těšínského Slezska, na jejímž společném výkladu se zatím Češi s Poláky nebyli schopni shodnout. Právě aktivity založené na historické interpretaci nebo postavení polské národnostní menšiny na českém území mají čas od času tendence vyvolávat rozepře.

Je proto důležité zaměřit se na několik aspektů tohoto problému. Prvním je překonání historie, tedy neohlížet se zpět do minulosti, ale klást důraz na současnou a budoucí spolupráci, projekty, které by nadále mohly zlepšovat kvalitu života obyvatel po obou stranách hranice. Nabízí se však i jiné řešení (a do jisté míry nevyhnutelné), jímž by bylo pokusit se vytvořit společný historický koncept vyhovující oběma stranám, který by byl využit například jako učební pomůcka při výuce regionálních dějin.

To souvisí s druhým aspektem, který je možno vidět ve vzájemném šíření české a polské kultury zejména mezi mladou generací, tak aby byly postupně odbourávány předsudky mezi oběma národy, které mohou také negativním způsobem ovlivňovat spolupráci.

Výraznou pozornost si zaslouhuje rozvoj obchodu mezi oběma částmi Euroregionu. V pronikání na trh sousedního státu byli doposud úspěšnější Poláci, takže navázání kontaktů v Polsku bude nyní spíše výzvou pro české obchodníky.

Poslední část této práce byla na Euroregion zaměřena z hlediska vnímání česko-polské spolupráce na obou stranách hranice, ale to neznamená, že na téma není možné nahlížet také z jiných úhlů pohledu, což se může stát inspirací pro možné budoucí práce o Euroregionu Těšínské Slezsko - Śląsk Cieszyński.

Résumé

Ce mémoire traite de la coopération transfrontalière sur la frontière tchéco-polonaise dans l'Eurorégion Těšínské Slezsko - Śląsk Cieszyński. Cette forme de coopération y fonctionne depuis 20 ans et a été formalisée en 1998. Beaucoup de projets ont été réalisés pendant cette période, ce qui a contribué au développement de la région, à l'amélioration des conditions de vie des citoyens et à la réduction des écarts économiques entre cette région frontalière et les régions continentales.

La première partie de ce mémoire présente les fondements de la coopération transfrontalière, son évolution et son fonctionnement.

La seconde partie se consacre à l'Eurorégion Těšínské Slezsko - Śląsk Cieszyński. Elle y décrit l'organisation de son territoire du point de vue géographique, économique mais aussi historique, avant de discuter des institutions de l'Eurorégion.

Le système de financement des projets communs fait l'objet du troisième chapitre de ce mémoire. L'accent est mis surtout sur le programme opérationnel contemporain de 2007 – 2013 et sur le Fonds de microprojets. Ce dernier a pour vocation de rapprocher les deux nations voisines en réalisant des projets culturels, touristiques, sociaux etc. Depuis sa création, l'Eurorégion a su développer des postes frontières, des infrastructures de transport et beaucoup de projets ont été soutenus dans le secteur du tourisme, de la culture ou encore de l'éducation. Cependant, l'Eurorégion devrait se concentrer sur le domaine des entreprises afin de soutenir le développement du commerce et l'entrée des entrepreneurs tchèques sur le marché polonais. L'amélioration de l'environnement se présente également comme un des objectifs prioritaires pendant la prochaine période de programmation.

Le dernier chapitre du mémoire se consacre aux relations tchéco-polonaises de l'Eurorégion. Il se base sur quelques enquêtes d'opinion visant à évaluer la perception de cette coopération par les citoyens. Les maires et les dirigeants des parties nationales des Eurorégions tout au long de la frontière tchéco-polonaise ont, eux aussi, été soumis aux mêmes questionnaires. Cette coopération a reçu globalement une évaluation positive. Cependant, certains projets ont provoqué des discours et des réactions nationalistes de la population tchèque ou de la minorité polonaise sur le territoire tchèque venant principalement d'incompréhension ou des préjugés. A l'avenir, l'Eurorégion devra se concentrer sur ces problèmes de société, en intégrant et informant

le plus de citoyens possible sur les différences des deux cultures afin de prévenir des difficultés et renforcer la coopération.

Seznam použité literatury

Monografie:

- CICHÁ, Irena. *Okolím beskydského průsmyku: Okolice beskidzkiej przełęczy*. Vyd. 1. Český Těšín: Regio, 2003, 185 s. ISBN 80-239-1652-1.
- CICHÁ, Irena. *Stonávka od pramene po ústí: Stonawka od źródła do ujścia*. Vyd. 1. Český Těšín: Regio, 2004, 168 s. ISBN 80-239-3850-9.
- NETOLICKÝ, Václav. *Euroregiony: úvod do problematiky*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2007, 75 s. ISBN 978-80-86754-78-9.
- SZYMECZEK, Józef a kol. *Poláci na Těšínsku*. Vyd. 1. Český Těšín: Kongres Poláků v České republice, 2009, 128 s. ISBN 978-80-87381-00-7. Dostupné na <<http://www.polonica.cz/content/Polaci%20na%20Tesinsku.pdf>>.

Sborníky z vědeckých konferencí:

- PEKOVÁ, Jitka, ZAPLETALOVÁ, Jana. *Euroregiony, státní správa a samospráva: sborník příspěvků z vědecké konference Regionální politika, úloha euroregionů, rozvojová kooperace, financování obcí a IT ve veřejné správě : VŠE Praha 2.12.2005*. Praha: Ústav geoniky AV ČR, 2005, 118 s. ISBN 80-86407-08-X.
- *REGIONÁLNÍ SDRUŽENÍ PRO ČESKO-POLSKOU SPOLUPRÁCI TĚŠÍNSKÉHO SLEZSKA. Těšínské Slezsko: výběr příspěvků z mezinárodní konference „Těšínské Slezsko – historie a současnost ve společné Evropě“ konané dne 15.5.2008 v Českém Těšíně*. Český Těšín, Muzeum Těšínska, 2008, 84 s. ISBN 978-80-86696-08-9.

Články z odborných časopisů:

- BRANDA, Pavel. Euroregiony v České republice – komparativní analýza. *Současná Evropa*, 2009, roč. 1, č. 1, s. 71-101. ISSN 1804-1280. Dostupné na <<http://ces.vse.cz/wp-content/branda-final1.pdf>>.
- MIŠKOVSKÝ, Josef. Referenda o vstupu pobaltských států do EU: vliv etnického složení na výsledky hlasování. *Středoevropské politické studie*, 2008, roč. 10, č. 2-3. Dostupné na <<http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=338>>.
- NOVOTNÝ, Lukáš. Názory a postoje české populace na přeshraniční spolupráci. *Naše společnost*, 2009, roč. 7, č. 1, s. 27-32. Dostupné na <http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c3/a3987/f11/100093_s_Nazory.na%20preshranicni%20spolupraci.pdf>.
- SZELONG, Krzysztof. Plebiscit a otázka sebeurčení těšínského obyvatelstva 1918-1920. *Těšínsko*, 2001, roč. 44, č. 1, s. 6-17. Dostupné na <http://www2.muzeumct.cz/obrazy/casopis_tesinsko/clanek%201_2001.pdf>.
- VALENTA, Jaroslav. Arbitráž z 28. července 1920 po osmdesáti letech. *Těšínsko*, 2001, roč. 44, č. 2, s. 13-25. Dostupné na <http://www2.muzeumct.cz/obrazy/casopis_tesinsko/clanek%202_2001.pdf>.

Noviny a jiná periodika:

- GIZIŃSKI, Jarosław. *Mniej przyjazna twarz Czechów* [online]. Rzeczpospolita weekend, 1.2.2013 [cit. 2013-03-25]. Dostupné na <<http://www.rp.pl/artykul/776919,976721-Mniej-przyjazna-twarz-Czechow.html>>.
- HAVLÍKOVÁ, Dorota. Euroregion Těšínského Slezska už má 20 let. *Těšínské listy*, 10.2.2012, roč. 6, č. 1, s. 7.
- KOŚCIŃSKI, Piotr. *Bohater czy zbrodniarz* [online]. Rzeczpospolita, 2.2.2013 [cit. 2013-03-25]. Dostupné na <<http://www.rp.pl/artykul/36,976751-Bohater-czy-zbrodniarz.html?p=1>>.
- KOŚCIŃSKI, Piotr. *Polacy na Zaolziu szykanowani* [online]. Rzeczpospolita, 2.2.2013 [cit. 2013-03-25]. Dostupné na <<http://www.rp.pl/artykul/153228,976765-Polacy-na-Zaolziu-szykanowani.html>>.
- PALATA, Luboš. *Českého hrdinu mají Poláci za zločince. Jeho pomník rozbouřil Těšínsko* [online]. iDNES.cz, 20.12.2012 [cit. 2013-03-25]. Dostupné na <http://zpravy.idnes.cz/polsko-cesko-legionari-snejdarek-dqg-/zahranicni.aspx?c=A121220_185249_zahranicni_pul>.
- PALATA, Luboš. *Češi nás kvůli zničenému pomníku šikají, stěžují si Poláci z Těšína* [online]. iDNES.cz, 5.2.2013 [cit. 2013-03-25]. Dostupné na <http://zpravy.idnes.cz/polaci-mensina-snejdarek-0xo-/zahranicni.aspx?c=A130205_155052_zahranicni_pul>.
- WOLFF, Christof. Regio Pamina - numéro spécial. *Journal Regio Pamina*, 08/2007, 23 s. ISSN: 1778-0527.
- Co nám říkají čísla? Lidé opouštějí region. *Těšínské listy*, 10.2.2012, roč. 6, č. 1, s. 11.
- Česká expanze do Polska zaostává, ukázalo fórum. *Těšínské listy*, 10.2.2012, roč. 6, č. 1, s. 9.
- Češi jsou prý v Polsku jako národ nejoblíbenější. *Horizont*, 12.2.2013, s. 3.
- Jednání v Třinci: česko-polské vztahy jsou dobré. *Horizont*, 5.3.2013, s. 6.
- Krzysztof Szelong obhajuje mapu: Projekt byl zaměřen na polskou menšinu. *Horizont*, 5.2.2013, s. 2.
- Projekt INFOREG 2006. *Bulletin Euroregionu Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński*, roč. 2008, č. 0, 4 s. Dostupné na <http://www.euregio-teschinensis.eu/wp-content/uploads/2011/11/Bulletin_Inforeg_2006_-_Nulte_vydani.pdf>.
- Starostové: udělejme z historie Černobyl. *Horizont*, 19.2.2013, s. 2.
- Těšíny chtějí za evropské peníze další lávku. *Horizont*, 5.3.2013, s. 3.
- Zhorší mapa Zaolzia česko-polské vztahy? *Horizont*, 5.2.2013, s. 1-2.
- Zhorší mapa Zaolzia česko-polské vztahy? *Horizont*, 12.2.2013, s. 4.
- Zhorší mapa Zaolzia česko-polské vztahy? *Horizont*, 19.2.2013, s. 4.

Další prameny:

- Rozhovor s výkonným ředitelem Regionálního sdružení územní spolupráce Těšínského Slezska, panem Václavem Laštůvkou, a projektovou manažerkou, paní Ing. Šárkou Sikorovou ze dne 7.3.2013.
- Materiály ze Sekretariátu české části Euroregionu Těšínské Slezsko - Śląsk Cieszyński ze dne 7.3.2013.
- Informační brožura o Operačním programu přeshraniční spolupráce ČR – Polsko 2007-2013 dostupná na informacích Regionálního sdružení územní spolupráce Těšínského Slezska.
- BALCAR, Tomáš; SABELOVÁ, Šárka; GRUSZCZYK, Roman. *Těš se Těšínem – Zahrada dvou břehů: prezentace - marketing, strategie* [online]. Oficiální stránky Města Český Těšín, 24.4.2007 [cit. 2013-03-23]. Dostupné na <<http://www.tesin.cz/mesto-cesky-tesin/rozvojove-dokumenty-mesta/tes-se-tesinem-zahrada-dvou-brehu/>>.
- HUK, Mateusz. *Specifika programu, příklady projektů* [online]. Prezentace ze semináře v Olomouci k OPPS ČR-PR 2007-2013, 19.11.2007 [cit. 2013-02-20]. Dostupné na <<http://www.interreg3a.cz/res/data/004/000680.pdf>>.
- JARMAR, Zdeněk. *Fond mikroprojektů* [online]. Prezentace ze semináře v Olomouci k OPPS ČR-PR 2007-2013, 19.11.2007 [cit. 2013-02-20]. Dostupné na <<http://www.interreg3a.cz/res/data/004/000674.pdf>>.
- KANTOR, Miroslav. *Česko-polské vztahy v novější historii Těšínského Slezska* [online]. Setkání „Zbořit hradby mlčení“, 21.2.2009 [cit. 2013-02-10]. Dostupné na <http://www.go-east-mission.net/dateien/cz/147_260209.pdf>.
- LAŠTŮVKA, Václav; KASPEREK, Bogdan. *Fond mikroprojektů Programu Iniciativy INTERREG IIIA v Euroregionu Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński* [online]. Prezentace ze závěrečného semináře Interreg IIIA ČR – Polsko 2004-2006, 16.2.2007 [cit. 2013-02-26]. Dostupné na <http://www.interreg3a.cz/index.php?cmd=page&type=1&id=136&lang=cs&parent_id=25>.
- LAŠTŮVKA, Václav; KASPEREK, Bogdan. *Spolupráce euroregionů v rámci transhraničního regionu Horní Slezsko a severní Morava* [online]. Euroregion Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński [cit. 2013-03-18]. Dostupné na <[http://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&sqi=2&ved=0CCwQFjAA&url=ftp%3A%2F%2F79.187.182.59%2FMateria%25B3y%2520do%2520pobrania%2520\[BC\]%2FPrezentacje%2520mutimedialne%2FRegio%2520Pamina%2FER%2520%258C1%25B9sk%2520Cieszy%25F1ski%2FERSC_Prezentacja%2520\[Projekty\].ppt&ei=IIFHUd6KD8yuPPy8gOgD&usg=AFQjCNFsbmtFCJriSS5hpJkyD42zJ9kSDQ&bvm=bv.43828540,d.ZWU](http://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&sqi=2&ved=0CCwQFjAA&url=ftp%3A%2F%2F79.187.182.59%2FMateria%25B3y%2520do%2520pobrania%2520[BC]%2FPrezentacje%2520mutimedialne%2FRegio%2520Pamina%2FER%2520%258C1%25B9sk%2520Cieszy%25F1ski%2FERSC_Prezentacja%2520[Projekty].ppt&ei=IIFHUd6KD8yuPPy8gOgD&usg=AFQjCNFsbmtFCJriSS5hpJkyD42zJ9kSDQ&bvm=bv.43828540,d.ZWU)>.
- PARMA, Jan. *Spor o Těšínsko ve 20. letech 20. století (2.)* [online]. Cepol, 18.5.2004 [cit. 2013-02-10]. Dostupné na <<http://www.cepol.stosunki.pl/textyc/c0502.htm>>.
- SZCZYRBA, Zdeněk; SMOLOVÁ, Irena; JEŘÁBEK, Milan. *Analýza přeshraniční spolupráce v euroregionálních strukturách na česko-polském pohraničí*. Olomouc: Katedra geografie PřF Univerzity Palackého v Olomouci, 2006, 20 s. Dostupné na <http://www.mzv.cz/file/16786/Zaverecna_zprava_zkracena_verze_Szczyrba.pdf>.

- *Aims and Tasks of AEBR* [online]. Association of European Border Regions, 2012 [cit. 2012-11-09]. Dostupné na <http://www.aebr.eu/en/profile/aims_tasks.php>.
- *CBC Phare* [online]. Strukturální fondy EU – Ministerstvo pro místní rozvoj, 23.2.2009 [cit. 2013-02-18]. Dostupné na <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2004-2006/Historie-regionalni-politiky-EU-v-Ceske-republice/Predvstupni-nastroje/Phare/CBC-Phare>>.
- *Čistá pozice ČR vůči rozpočtu EU dosáhla rekordní výše* [online]. Ministerstvo financí, 24.1.2013 [cit. 2013-02-23]. Dostupné na <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/tiskove_zpravy_76218.html>.
- *Členové* [online]. Regionální rada rozvoje a spolupráce se sídlem v Třinci, 2011 [cit. 2013-02-17]. Dostupné na <<http://regrada.cz/Clenove/default.aspx>>.
- *Data of the Slaskie Voivodship* [online]. Statistical Office in Katowice, 2013 [cit. 2013-01-29]. Dostupné na <http://www.stat.gov.pl/katow/index_ENG_HTML.htm>.
- *Disposable income of private households by NUTS 2 regions* [online]. Eurostat, 26.2.2013, 9.4.2013 [cit. 2013-04-09]. Dostupné na <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tdgs00026&plugin=1>>.
- *Employment rate of the age group 15-64 by NUTS 2 regions* [online]. Eurostat, 26.2.2013, 9.4.2013 [cit. 2013-04-09]. Dostupné na <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tdgs00007&plugin=1>>.
- *Euroregionem na kole* [online]. Euroregion Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński, 2013 [cit. 2013-03-18]. Dostupné na <<http://www.euroregion-teschinensis.eu/euroregion-tesinske-slezsko/euroregionem-na-kole/>>.
- *Euroregion Těšínské Slezsko* [online]. Regionální informační servis, 2012 [cit. 2013-03-18]. Dostupné na <<http://www.risy.cz/cs/turisticke-ris/beskydy-cz/beskydy-bez-hranic/euroregion-tesinske-slezsko/>>.
- *Evropská územní spolupráce* [online]. Strukturální fondy EU – Ministerstvo pro místní rozvoj, 2013 [cit. 2013-02-18]. Dostupné na <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Evropska-uzemni-spoluprace>>.
- *Financování euroregionů* [online]. Benchmarkingová analýza Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa a ostatních euroregionů v ČR s důrazem na česko-polskou hranici, 2010 [cit. 2013-01-23]. Dostupné na <http://www.ern.cz/analyza/ern_cz/cz/index.php?D=11>.
- *Fond mikroprojektů* [online]. Euroregion Těšínské Slezsko - Śląsk Cieszyński, 2013 [cit. 2013-02-26]. Dostupné na <<http://www.euroregion-teschinensis.eu/fond-mikroprojektu/>>.
- *Fonds de microprojets en Europe* [online]. Eurodistrict Regio Pamina, 2006 [cit. 2013-03-17]. Dostupné na <<http://www.eurodistrict-regio-pamina.eu/pamina/spip.php?article1717>>.
- *Charakteristika okresu Karviná* [online]. Český statistický úřad, 18.6.2012 [cit. 2013-01-27]. Dostupné na <http://www.czso.cz/xt/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_karvina>.

- *Charakteristika okresu Frýdek-Místek* [online]. Český statistický úřad, 18.6.2012 [cit. 2013-01-27]. Dostupné na <http://www.czso.cz/xt/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_frydek_mistek>.
- *Charte européenne des régions frontalières et transfrontalières (nouvelle vision du 15 septembre 2011)* [online]. Association of European Border Regions, 2012 [cit. 2012-10-29]. Dostupné na <http://www.aebr.eu/files/publications/110915_Charta_FR.pdf>.
- *Chceme, abyste o nás věděli! Euroregion Těšínské Slezsko – škola evropské integrace a prohlubování vzájemné důvěry* [online]. Prezentace z mezinárodního česko-polského setkání, Euroregion Těšínské Slezsko - Śląsk Cieszyński, 14.12.2011 [cit. 2013-03-16]. Dostupné na <<http://www.euroregion-teschinensis.eu/wp-content/uploads/2012/03/Konference-Chceme-abyste-oin%C3%A1s-v%C4%9Bd%C4%9Bli.pdf>>.
- *Iniciativy Společenství* [online]. Strukturální fondy EU – Ministerstvo pro místní rozvoj, 23.2.2009 [cit. 2013-02-23]. Dostupné na <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2004-2006/Iniciativy-Spolecenstvi>>.
- *Le Protocole d'entente portant sur la coopération entre l'EURODISTRICT REGIO PAMINA et l'EUROREGION ŚLĄSK CIESZYŃSKI - TESINSKE SLEZSKO* [online]. Eurodistrict Regio Pamina, 29.4.2010 [cit. 2013-03-17]. Dostupné na <http://www.eurodistrict-regio-pamina.com/pamina/IMG/pdf/Protokoll_Unterschrift_FR_.pdf>.
- *Malý lexikon obcí ČR 2011* [online]. Český statistický úřad, 15.12.2011, 17.5.2012 [cit. 2013-02-17]. Dostupné na <http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/publ/1302-11-r_2011>.
- *Mapa euroregionů v ČR k 31. 12. 2010* [online]. Český statistický úřad, 23.6.2012 [cit. 2012-11-17]. Dostupné na <[http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/mapa_euroregionu_v_cr_k_31_12_2010/\\$File/Euroregiony2010_m.jpg](http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/mapa_euroregionu_v_cr_k_31_12_2010/$File/Euroregiony2010_m.jpg)>.
- *Member regions list* [online]. Association of European Border Regions, 2012 [cit. 2012-11-09]. Dostupné na <http://www.aebr.eu/en/members/list_of_members.php>.
- *Membership* [online]. Association of European Border Regions, 2012 [cit. 2012-11-09]. Dostupné na <<http://www.aebr.eu/en/members/membership.php>>.
- *Navázání prostředků ERDF OPPS ČR-PR 2007-2013 po zasedání MV dne 30.1.2013* [online]. CZ-PL, Cíl 3/Cel 3 2007-2013, 5.2.2013 [cit. 2013-02-18]. Dostupné na <<http://www.cz-pl.eu/mv-liberec.html>>.
- *Nights spent by non-residents in collective tourist accommodation establishments by NUTS 2 regions* [online]. Eurostat, 26.2.2013, 9.4.2013 [cit. 2013-04-09]. Dostupné na <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tgs00034&plugin=1>>.
- *Nights spent by total (residents and non-residents) in collective tourist accommodation establishments by NUTS 2 regions* [online]. Eurostat, 26.2.2013, 9.4.2013 [cit. 2013-04-09]. Dostupné na

- <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tgs00032&plugin=1>>.
- *Ogród dwóch brzegów 2012* [online]. Europejska współpraca terytorialna Polska 2007 – 2013, 2013 [cit. 2013-03-19]. Dostupné na <<http://ewt.slaskie.pl/zalaczniki/2012/11/09/1352456350.pdf>>.
 - *Operační programy 2007-2013* [online]. Strukturální fondy EU – Ministerstvo pro místní rozvoj, 2013 [cit. 2013-02-18]. Dostupné na <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013>>.
 - *OPPS ČR-PR 2007-2013* [online]. CZ-PL, Cíl 3/Cel 3 2007-2013, 2013 [cit. 2013-02-18]. Dostupné na <<http://www.cz-pl.eu/>>.
 - *O sdružení* [online]. Sdružení obcí Jablunkovska, 2008 [cit. 2013-02-17]. Dostupné na <<http://www.jablunkovsko.cz/index.php?jaz=cs&secm=123>>.
 - *Partnerské regiony – Polsko* [online]. Moravskoslezský kraj, 2013 [cit. 2013-01-27]. Dostupné na <http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/cz/partnerske_regiony/polsko-11553/>.
 - *Podklad pro přípravu Dohody o partnerství pro programové období 2014-2020 – Vymezení programů a další postup při přípravě České republiky pro efektivní čerpání fondů Společného strategického rámce* [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj, listopad 2012 [cit. 2013-03-29]. Dostupné na <http://www.ceskapozice.cz/sites/default/files/file_attachments/material_ministerstva_pro_mistni_rozvoj_o_rozdeleni_operacnich_programu_po_roce_2014.pdf>.
 - *Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2012 r.* [online]. Český statistický úřad, Główny Urząd Statystyczny, 28.12.2012 [cit. 2013-02-17]. Dostupné na <http://www.stat.gov.pl/gus/5840_908_PLK_HTML.htm>.
 - *Programový dokument OPPS ČR-PR 2007-2013: verze 2* [online]. CZ-PL, Cíl 3/Cel 3 2007-2013, 15.3.2010 [cit. 2013-02-19]. Dostupné na <<http://www.cz-pl.eu/programovy-dokument.html>>.
 - *Programy a dotace – evropská integrace* [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj, Věstník č. 3, 2003 [cit. 2013-04-06]. Dostupné na <<http://www.obce.cz/mmr/vestniky/vestnik03-03/0303v04.htm>>.
 - *Projekt: „INFOTOUR – 3“* [online]. Europejska współpraca terytorialna Polska 2007 – 2013, 2013 [cit. 2013-03-19]. Dostupné na <<http://ewt.slaskie.pl/zalaczniki/2011/08/03/1312372120.pdf>>.
 - *Přehled doporučených projektů* [online]. CZ-PL, Cíl 3/Cel 3 2007-2013, 2013 [cit. 2013-04-10]. Dostupné na <<http://www.cz-pl.eu/prehled-doporucenych-projektu.html>>.
 - *Real growth rate of regional GDP at market prices by NUTS 2 regions* [online]. Eurostat, 26.2.2013, 9.4.2013 [cit. 2013-04-09]. Dostupné na <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tgs00037&plugin=1>>.
 - *Regional gross domestic product (PPS per inhabitant) by NUTS 2 regions* [online]. Eurostat, 26.2.2013, 9.4.2013 [cit. 2013-04-09]. Dostupné na <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tgs00005>>.

- *Regional gross domestic product (PPS per inhabitant in % of the EU27 average) by NUTS 2 regions* [online]. Eurostat, 26.2.2013, 9.4.2013 [cit. 2013-04-09]. Dostępne na <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tgs00006&plugin=1>.
- *Registr zájmových sdružení – Svazek měst a obcí okresu Karviná* [online]. Moravskoslezský kraj, 2013 [cit. 2013-02-17]. Dostupné na http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/cz/registr_zs/svazek-mest-a-obci-okresu-karvina-2105/.
- *Samorzády członkowskie* [online]. Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza“, 2012 [cit. 2013-02-17]. Dostupné na <http://www.olza.pl/pl/samorzady-czlonkowskie/>.
- *Směrnice pro žadatele FMP OPPS ČR – Polsko 2007-2013 v Euroregionu Těšínské Slezsko - Śląsk Cieszyński* [online]. Vyd. 2. Euroregion Těšínské Slezsko - Śląsk Cieszyński, 30.1.2009 [cit. 2013-02-26]. Dostupné na http://www.euroregion-teschinensis.eu/wp-content/uploads/2011/12/1.1-SMeRNICE_PRO_ZADATELE_-_final20090130.pdf.
- *Smlouva o regionální spolupráci* [online]. Euroregion Těšínské Slezsko - Śląsk Cieszyński, 22.4.1998 [cit. 2013-02-12]. Dostupné na <http://www.euroregion-teschinensis.eu/wp-content/uploads/2012/01/Smlouva-o-region%C3%A1ln%C3%AD-spolupr%C3%A1ci.pdf>.
- *Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie cieszyńskim na lata 2007-2013* [online]. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie, 2007 [cit. 2013-01-29]. Dostupné na http://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CC8QFjAA&url=http%3A%2F%2Fold.powiat.cieszyn.pl%2Fdocuments%2F1102163987_STRATEGIA.doc&ei=004IUbH5Le-q0AWDxIDgDQ&usg=AFQjCNEqXAoBHmKDJKmy4oT-9OVLQ_pQ&bvm=bv.41642243,d.d2k.
- *Struktura Euroregionu* [online]. Euroregion Těšínské Slezsko - Śląsk Cieszyński, 2013 [cit. 2013-02-12]. Dostupné na <http://www.euroregion-teschinensis.eu/euroregion-tesinske-slezsko/struktura-euroregionu/>.
- *Těšínské Slezsko* [online]. Euroregion Těšínské Slezsko - Śląsk Cieszyński, 2013 [cit. 2013-01-24]. Dostupné na <http://www.euroregion-teschinensis.eu/euroregion-tesinske-slezsko/>.
- *Unemployment rate by NUTS 2 regions* [online]. Eurostat, 26.2.2013, 9.4.2013 [cit. 2013-04-09]. Dostupné na <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=tgs00010&language=en>.
- *Województwo śląskie 2012 - podregiony, powiaty, gminy* [online]. Urząd Statystyczny w Katowicach, 2012 [cit. 2013-01-29]. ISSN 1733-3318. Dostupné na http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/katow/ASSETS_Rocznik2012_powiaty.pdf.
- *Wstępny Projekt Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013 wersja trzecia* [online]. Zarząd Województwa Śląskiego,

6.6.2006 [cit. 2013-01-27]. Dostupné na
<rpo.slaskie.pl/zalaczniki/2007/08/24/1187948852.doc>.

- *Základní přehled euroregionů v ČR* [online]. Benchmarkingová analýza Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa a ostatních euroregionů v ČR s důrazem na česko-polskou hranici, 2010 [cit. 2012-11-09]. Dostupné na <http://www.ern.cz/analyza/ern_cz/cz/?D=2>.

Právní předpisy:

- Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 94/2000 Sb.m.s. o přijetí Evropské rámcové úmluvy o přeshraniční spolupráci mezi územními společenstvími nebo úřady.
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady ES č. 1080/2006 ze dne 5. července 2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj a o zrušení nařízení ES č. 1783/1999. Úř. věst. L 210, 31.července 2006, s. 1 a násl.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady ES č. 1082/2006 ze dne 5. července 2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci. Úř. věst. L 210, 31.července 2006, s. 19 a násl.
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o společných ustanoveních ohledně Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu, Fondu soudržnosti, Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a Evropského námořního a rybářského fondu, jichž se týká společný strategický rámec, o obecných ustanoveních ohledně Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1083/2006, ze dne 14. března 2012.
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o zvláštních ustanoveních týkajících se podpory z Evropského fondu pro regionální rozvoj a pro cíl Evropská územní spolupráce ze dne 14. března 2012.
- Seznam hraničních přechodů podle čl. 2 odst. 8 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 ze dne 15. března 2006, kterým se stanoví kodex Společenství o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex). Úř. věst. C 247, 13. října 2006, s. 25 a násl.

Seznam použitých zkratek

AEBR	– Association of European Border Regions (Asociace evropských příhraničních regionů)
CVVM	– Centrum pro výzkum veřejného mínění
ČR	– Česká republika
ČSR	– Československá republika
ERDF	– European Regional Development Fund (Evropský fond pro regionální rozvoj)
EŘV	– Euroregionální řídicí výbor
ESÚS	– Evropské seskupení pro územní spolupráci
ETS	– Euroregion Těšínské Slezsko
EU	– Evropská unie
FMP	– Fond malých projektů
OPPS ČR-PR	– Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polsko 2007 – 2013
PPS	– Purchasing Power Standard (Standard kupní síly)
PR	– Polská republika
RSSTS	– Regionální sdružení pro česko-polskou spolupráci Těšínského Slezska

Seznam obrázků a grafů

<i>Obrázek 1:</i> Euroregiony v ČR k 31.12.2010	12
<i>Obrázek 2:</i> Těšínské Slezsko	15
<i>Obrázek 3:</i> Vývoj česko-polské státní hranice na Těšínsku	27
<i>Graf 1:</i> Regionální HDP na obyvatele podle standardu kupní síly (PPS)	20
<i>Graf 2:</i> Regionální HDP na obyvatele v PPS vyjádřený v procentech ve vztahu k průměru EU27.....	21
<i>Graf 3:</i> Míra růstu reálného regionálního HDP (v %).....	22
<i>Graf 4:</i> Disponibilní příjem domácností (v PPS na obyvatele založeném na konečné spotřebě).....	22
<i>Graf 5:</i> Míra zaměstnanosti ve věkové skupině 15 - 64 let (v %)	23
<i>Graf 6:</i> Míra nezaměstnanosti (v %)	24
<i>Graf 7:</i> Počet nocí strávených rezidenty a nerezidenty v hromadných turistických ubytovacích zařízeních	25
<i>Graf 8:</i> Počet nocí strávených nerezidenty v hromadných turistických ubytovacích zařízeních.....	25
<i>Graf 9:</i> Zastoupení dvou nejpočetnějších národnostních skupin na Těšínsku podle sčítání lidu 1880 - 2001	30
<i>Graf 10:</i> Čistá pozice ČR v EU v letech 2004-2012 (v mld. Kč).....	37
<i>Graf 11:</i> Počet projektů schválených v rámci FMP programu Interreg IIIA v Euroregionu Těšínské Slezsko.....	47

Seznam tabulek

<i>Tabulka 1:</i> Území a rozloha Euroregionu Těšínské Slezsko v roce 2011	19
<i>Tabulka 2:</i> Úbytek Poláků na Těšínsku	32
<i>Tabulka 3:</i> Přehled operačních programů realizovaných na česko-polské hranici	36
<i>Tabulka 4:</i> Rozdělení priorit a opatření v rámci Iniciativy Společenství Interreg IIIA 2004 – 2006	38
<i>Tabulka 5:</i> Přehled prioritních os, oblastí podpory OPPS ČR-PR a rozdělení finančních prostředků (v EUR).....	40
<i>Tabulka 6:</i> Srovnání podmínek poskytnutí dotace v rámci Fondu mikroprojektů ve dvou po sobě jdoucích programovacích obdobích	44
<i>Tabulka 7:</i> Schválené projekty v Euroregionu Těšínské Slezsko a výše jejich spolufinancování v rámci FMP programů Phare CBC a Interreg IIIA.....	46
<i>Tabulka 8:</i> Přehled žádostí o projekty v rámci FMP programu Interreg IIIA v Euroregionu Těšínské Slezsko.....	47
<i>Tabulka 9:</i> Schválené projekty v rámci FMP OPPS ČR-PR 2007 - 2013 dle témat na základě výsledků 1. - 10. zasedání EŘV Euroregionu Těšínské Slezsko	48
<i>Tabulka 10:</i> Schválené projekty v rámci FMP OPPS ČR-PR 2007 - 2013 dle instituce žadatele na základě výsledků 1. – 10. zasedání EŘV Euroregionu Těšínské Slezsko ...	49
<i>Tabulka 11:</i> Přehled uskutečněných projektů v rámci programů Phare Credo a Phare CBC v Euroregionu Těšínské Slezsko.....	50
<i>Tabulka 12:</i> Přehled společných projektů uskutečněných v rámci projektu Těš se Těšínem - Zahrada dvou břehů a jejich financování (v EUR).....	53
<i>Tabulka 13:</i> Četnost návštěv měst Cieszyn a Český Těšín obyvateli obou měst navzájem	60
<i>Tabulka 14:</i> Účel, za kterým polští a čeští obyvatelé míří do sousedního města.....	61

Seznam příloh

<i>Příloha 1: Přehled euroregionů v České republice podle data jejich vzniku</i>	84
<i>Příloha 2: Seznam subjektů podílejících se na přeshraniční spolupráci v Euroregionu Těšínské Slezsko.....</i>	85
<i>Příloha 3: Hraniční přechody v Euroregionu Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński</i>	87

Přílohy

Příloha 1: Přehled euroregionů v České republice podle data jejich vzniku

Euroregion	Datum vzniku	Sousední stát
Nisa	21.12.1991	Polsko, Německo
Labe	24.06.1992	Německo
Krušnohoří	18.12.1992	Německo
Egrensis	03.02.1993	Německo
Šumava	20.09.1993	Německo, Rakousko
Glacensis	05.12.1996	Polsko
Praděd	02.07.1997	Polsko
Těšínské Slezsko	22.04.1998	Polsko
Silesia	20.09.1998	Polsko
Pomoraví	23.06.1999	Rakousko, Slovensko
Beskydy	09.06.2000	Slovensko, Polsko
Bílé Karpaty	30.07.2000	Slovensko
Silva Nortica	28.05.2002	Rakousko

Zdroj: Základní přehled euroregionů v ČR [online]. Benchmarkingová analýza Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa a ostatních euroregionů v ČR s důrazem na česko-polskou hranici, 2010 [cit. 2012-11-09]. Dostupné na <http://www.ern.cz/analyza/ern_cz/cz/?D=2>.

Příloha 2: Seznam subjektů podílejících se na přeshraniční spolupráci v Euroregionu Těšínské Slezsko

Regionální sdružení územní spolupráce Těšínského Slezska	
Svazek měst a obcí okresu Karviná	
Obce	
1. Albrechtice	9. Karviná
2. Bohumín	10. Orlová
3. Dětmarovice	11. Petrovice u Karviné
4. Dolní Lutyně	12. Petřvald
5. Doubrava	13. Rychvald
6. Havířov	14. Stonava
7. Horní Suchá	15. Těrlicko
8. Chotěbuz	
Regionální rada rozvoje a spolupráce se sídlem v Třinci	
Obce	
1. Bukovec	9. Ropice
2. Bystřice	10. Řeka
3. Český Těšín	11. Smilovice
4. Jablunkov	12. Střítež
5. Hnojník	13. Třanovice
6. Horní Tošanovice	14. Třinec
7. Komorní Lhotka	15. Vělopolí
8. Mosty u Jablunkova	16. Vendryně
Podnikatelské organizace	
1. Armagas s.r.o, Třinec	6. STEELTEC CZ, s.r.o., Třinec
2. KARTA Group, a.s.	7. Třinecká projekce a.s.
3. Kazuist, Třinec	8. Třinecké Železářny a.s.
4. Nemocnice Podlesí, Třinec	9. Třinecký inženýring a.s.
5. RPR-Wterm, Jablunkov	
Neziskové organizace	
1. Institut EuroSchola, o.s.	5. Slezská diakonie
2. Kvalifikační a personální agentura, o.p.s., Třinec	6.TJ TŽ Třinec
3. Muzeum Těšínska	7. ZO OS KOVO, Třinec
4. Občanské sdružení TRIANON	

Sdružení obcí Jablunkovska	
Obce	
1. Bocanovice	9. Košařiska
2. Bukovec	10. Milíkov
3. Bystřice	11. Mosty u Jablunkova
4. Dolní Lomná	12. Návsí
5. Horní Lomná	13. Nýdek
6. Hrádek	14. Písečná
7. Hrčava	15. Písek
8. Jablunkov	16. Vendryně
Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza“	
Obce	
1. Brenna	9. Jasienica
2. Chybie	10. Jastrzębie-Zdrój
3. Cieszyn	11. Jaworze
4. Dębowiec	12. Skoczów
5. Godów	13. Strumień
6. Goleszów	14. Ustroń
7. Hażlach	15. Wisła
8. Istebna	16. Zebrzydowice
Okresy (powiaty)	
1. Cieszyński	

Zdroj: *Struktura Euroregionu* [online]. Euroregion Těšínské Slezsko - Śląsk Cieszyński, 2013 [cit. 2013-02-17]. Dostupné na <<http://www.euregio-teschinensis.eu/euroregion-tesinske-slezsko/struktura-euroregionu/>>.

Doplněno o:

- *Registr zájmových sdružení – Svazek měst a obcí okresu Karviná* [online]. Moravskoslezský kraj, 2013 [cit. 2013-02-17]. Dostupné na <http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/cz/registr_zs/svazek-mest-a-obci-okresu-karvina-2105/>.
- *Samorządy członkowskie* [online]. Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza“, 2012 [cit. 2013-02-17]. Dostupné na <<http://www.olza.pl/pl/samorzady-czlonkowskie/>>.
- *Členové* [online]. Regionální rada rozvoje a spolupráce se sídlem v Třinci, 2011 [cit. 2013-02-17]. Dostupné na <<http://regrada.cz/Clenove/default.aspx>>.
- *O sdružení* [online]. Sdružení obcí Jablunkovska, 2008 [cit. 2013-02-17]. Dostupné na <<http://www.jablunkovsko.cz/index.php?jaz=cs&secm=123>>.

Příloha 3: Hraniční přechody v Euroregionu Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński

Hraniční přechody	ČR	Polsko
Silniční	Bohumín	Chałupki
	Bukovec	Jasnowice
	Český Těšín	Cieszyn
	Chotěbuz	Cieszyn (Boguszowice)
	Dolní Marklovice	Marklowice Górne
	Horní Lištná	Leszna Górna
Železniční	Bohumín	Chałupki
	Český Těšín	Cieszyn
	Petrovice u Karviné	Zebrzydowice
Malý pohraniční styk	Beskydek	Beskidek
	Hrčava	Jaworzynka
	Karviná Ráj II	Kaczyce Górne
	Kojkovice	Puńców
	Kopytov	Olza
	Malý Stožek	Stožek
	Veřňovice	Gorzyczki
	Veřňovice	Łaziska
Cestovní ruch	Bukovec	Istebna
	Hrčava	Jaworzynka
	Hrčava (Trojmezí)	Trójstyk
	Nýdek	Wielka Czantorja
	Nýdek	Cisownice
	Petrovice u Karviné (Klempy)	Jastrzebie
	Petrovice u Karviné	Skrbensko
Velký Stožek	Stožek	

Zdroj: Seznam hraničních přechodů podle čl. 2 odst. 8 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 ze dne 15. března 2006, kterým se stanoví kodex Společenství o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex). Úř. věst. C 247, 13. října 2006, s. 25 a násl.